

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Főtitkári jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2019. évi munkájáról

„Százhatvan évvel ezelőtt vállalta fel az Erdélyi Múzeum-Egyesület az erdélyi magyar tudományos élet szervezésének nemes feladatát. Amennyiben a nemzet »nyelvében él«, úgy tudásában fejlődik egészségesen, és ez a tudás gyökereket, irányt, kibontakozási teret és munkát feltételez.”

Százhatvan évvel ezelőtt vállalta fel az Erdélyi Múzeum-Egyesület az erdélyi magyar tudományos élet szervezésének nemes feladatát. Amennyiben a nemzet „nyelvében él”, úgy tudásában fejlődik egészségesen, és ez a tudás gyökereket, irányt, kibontakozási teret és munkát feltételez. Az EME ezért felelősségteljesen őrzi és adja tovább a meglévő értékeit, mindazt, amit az erdélyi magyar tudományosság a múltban létrehozott, miközben integrálja az új tudást, arra törekszik, hogy keretet és irányt szabjon a jövőnek. Ennek a stratégiai célnak értelmében igyekszik fenntartani és fejleszteni egy olyan intézményt, amely kisebbségi létünkben a magyar nyelven művelt tudományt szolgálja. Ha működik, akkor egyrészt él a függőleges kapcsolat a ránk örökített értékek és a jövő számára megnyitott út között, másrészt, a jelen síkjában létezik egy olyan közeg, mely a kutatástól a tudománynépszerűsítésig és a tudományos forrásanyag dokumentálási lehetőségétől a publikálásig sokrétű tudományos tevékenységek ad teret a kibontakozásra, ötvözve és egészséges akadémiai hálózatba integrálva a különböző tudományterületeket és korosztályokat, ezáltal is összetartva, aktív tevékenységre serkentve a tudomány művelőit.

Az EME ezeknek a céloknak és szempontoknak megfelelően sokrétű és komplex feladatokat lát el, szerkezetében minden részlegének megvan a teendője, amely biztosítja az összehangolt és eredményes munkát. Összességében működésének lényege: segíteni, szolgálni az erdélyi magyar tudományosságot. Az évi főtitkári jelentések tükrözik e tevékenység sokrétűségét, eredményességét s a romániai magyar tudóstársadalom összefogását, aktív bekapcsolását a tudományművelésbe.

Az EME saját kutatóintézettel, szolgáltató jellegű tudományos könyvtárral rendelkezik, digitális adattárral, tudományos szakosztályokat, ifjúsági szakcsoportokat, kutatóműhelyeket, fiókegyesületeket, illetve könyvkiadót működtet.

Szakosztályai és fiókegyesületei által Egyesületünknek az elmúlt év folyamán is sikerült eredményesen összefogni a szakmai közösségeket, fórumot biztosítani a különböző régiókban és szakterületeken zajló tudományos élet eredményeinek a bemutatásához.

Az EME által fenntartott és működtetett Kutatóintézet tevékenysége az előzetesen rögzített céloknak és terveknek megfelelően haladt, ugyanakkor külső munkatársak bevonásával időszakos kutatómunkát is támogatott.

Az egyesület kiadója 2019-ben is kiterjedt és eredményes tevékenységet folytatott, a tudományos periodikák és konferenciakiadványok megjelentetése mellett számos önálló kötetet is közreadott.

Az EME céljai megvalósításában folyamatosan együttműködik nemcsak a honi, hanem a határon túli tudományos műhelyekkel is: akadémiai intézetekkel, felsőoktatási és közművelődési intézményekkel. Ezen együttműködések eredményeként intézményünk az elmúlt évben is számos kutatási programot működtetett, szakmai rendezvényeket szervezett, tudományos kiadványokat rendezett sajtó alá és jelentetett meg.

A 2019-es év tevékenységeinek részleteiről, eredményeiről az alábbiakban tájékoztatunk.

A 2019. év eredményei számokban

2019-ben az EME összesen 98 rendezvénynek (melyből 16 könyvbemutató, 12 konferencia, 19 rendezvény a MTNE keretében, illetve egyéb rendezvények) **volt a házigazdája**. A Kolozsvári Magyar Napok keretében 10 rendezvényt szerveztünk.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben idei 18. fóruma is két részből állt, az immár hagyományos, november 22-i, pénteki központi ünnepi rendezvény ezúttal egyben az intézmény fennállásának 160 éves évfordulójára is fókuszált. Ezt követően, november 23-án, szombaton az EME hét szakosztálya és fiókegyesületei tartották meg a saját tudományterületükhöz és régiójuk tudományos prioritásaihoz szabott konferenciájukat. Az idei rendezvénysorozatunk több mint ezer érdeklődőt szólított meg, összesen 470 szerző 291 munkája kerül bemutatásra 19 rendezvényen. A MTNE 19 rendezvénye az EME megalakulása 160. évfordulójának tiszteletére s az értékteremtő tudomány jegyében zajlott, volt közöttük 5 nemzetközi konferencia, 3 emlékkonferencia, több szakmai tanácskozás, tudománynépszerűsítő jellegű fórum, kreditpontos képzés s ugyanakkor a szakmai összejöveteleket ünnepi események – tudományos kitüntetés/díjjátadás, könyvbemutató, kiállítás, portréavatás, koncert/hangverseny – tették rendkívülivé, emlékezetessé, s nyújtottak többlettartalmat a szakmai érdeklődők és a nagyközönség számára is. Tizenkét rendezvény Kolozsváron, hét más településen zajlott (2 Csíkszeredában, 1 Gyergyószentmiklóson, 1 Marosvásárhelyen, 2 Sepsiszentgyörgyön és 1 Tordán).

Kiadványaink mérlege **37 kiadvány: 18 könyv** (10 önálló kötet, 8 sorozatban megjelent kötet), **12 folyóirat** (négy Erdélyi Múzeum, egy Acta Scientiarum Transylvanica, két Acta Materialia Transylvanica, egy Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából és négy Orvostudományi Értesítő), valamint **7 más kiadókkal közösen megjelentetett kötet**. **A digitális adattár állománya az elmúlt év végére 23 000 tételre gyarapodott.**

Az EME tavaly összesen 40 kutatási programot működtetett 15 főállású és 32 külső munkatárs révén.

A 2019-es évben **16 könyvbemutató**nak adott otthont intézményünk, ahol saját kiadványainkat és más kiadók köteteit ismertették a nagyközönséggel. Újonnan megjelent könyveinket más helyszíneken is bemutattuk.

Nyilvántartásunk szerint a 2009–2019 közötti időszakban Egyesületünk taglétszáma **2827 fő, melyből 1765 fő rendes tag (aktív és nyugdíjas), 1062 tagunk pedig egyetemi hallgató. 2019-ben 173 új tag** lépett be Egyesületünkbe.

Rendezvényeink, tudományterjesztés, fontosabb események

Az elmúlt évben is tudományos tanácskozások, konferenciák gazdagították intézményi életünket, ezekről a szakosztályok beszámolóí is tanúskodnak.

Központi rendezvény

November 22–23-án szerveztük meg *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 2019 – 160 éves az Erdélyi Múzeum-Egyesület* című rendezvényt¹, melyen kerek évfordulót ünnepeltünk: az EME megalakulásának 160. évfordulóját. Ez nemcsak a mi ünnepünk volt, hanem a magyar tudományosságé is, hiszen e több mint másfél évszázad alatt született eredményeink szervesen hozzájárultak az összmagyar tudományossághoz. A rendezvény fővédnöke ezúttal is a Magyar Tudományos Akadémia elnöke volt. A 18. Magyar Tudomány Napja Erdélyben két részből állt: a hagyományos, november 22-i, pénteki központi ünnepi rendezvény egyben a 160 éves évfordulóra is fókuszált, november 23-án, szombaton az EME hét szakosztálya és fiókegyesületei tartották meg a saját tudományterületükhöz szabott konferenciájukat. Az idei rendezvénysorozatunk **több mint ezer érdeklődőt szólított meg, összesen 470 szerző 291 munkája kerül bemutatásra a 19 rendezvény által.**²

A központi plenáris rendezvényen Keszeg Vilmos, az EME elnöke köszöntötte a résztvevőket, majd üdvözlőbeszédék sora hangzott el: Bokor József, az MTA alelnöke, Grezsa Csaba konzul, Soós Anna, a BBTE rektorhelyettese, Dávid László, a házigazda Sapientia EMTE rektora, Néda Zoltán, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság elnöke, Lévai Attila, a komáromi Selye János Egyetem Református Teológia Karának dékánja, Némedi Imre, a Szabadkai Műszaki Szakfőiskola intézetigazgatója, Nagy András, a Dunaújvárosi Egyetem tudományos és kutatási rektorhelyettese, valamint Székely István RMDSZ-alelnök köszöntötték a jelenlevőket és a 160 éves EME-t.

Több intézmény képviselője levélben köszöntötte a résztvevőket, mint például: Kocsis Károly, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke, Oláh Emese, Kolozsvár alpolgármestere, Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere, illetve Monok István, a Mikó Imre Alapítvány elnöke, az MTA Könyvtár és Információs Központ igazgatója. A köszöntőbeszédék olvashatók a <https://eme.ro/web/mtne/emetudnap2019> címen.

A köszöntések után Bitay Enikő, az EME főtitkára ismertette a rendezvénysorozatot. Beszédében az elmúlt 160 év, illetve az újjáalakulás óta eltelt három évtized fontosságát hangsúlyozta. Kiemelte, hogy a Magyar Tudomány Napja Erdélyben fórumának története, evolúciója és értékkeremtő ereje egyszersmind az EME tevékenységének a tükré is.

Az évfordulós rendezvény több ünnepi mozzanatra adott alkalmat. A megnyitón kiállítottuk az egyesületet alapító gr. Mikó Imre portréját (Barabás Miklós alkotása). A festményt Bordás Beáta művészettörténész, a kolozsvári Művészeti Múzeum muzeológusa mutatta be. Országos premierként hangzott el az a zenemű, melyet az Erdélyi Múzeum-Egyesület alapításának hírét üdvözölve, Peter Wittek salzburgi zeneszerző ajánlott 1856-ban gróf Mikó Imrének. A kiskoncerten L. van Beethoven Egmont-nyitányának zongoraátírata is elhangzott Suhárt Evelin és Vajas Gréta,

¹ A MTNE-rendezvénysorozatról további információk itt érhetők el: <https://www.eme.ro/web/mtne>.

² A rendezvény részletes beszámolója itt olvasható: <https://eda.eme.ro/handle/10598/31673>, avagy itt: <https://www.eme.ro/web/guest/hir/-/tartalom/beszamolo-mtne-2019-%E2%80%93-160-eves-az-erdelyi-muzeumegyesulet-rendezvenyrol-220988>.

a BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Karának diákjainak előadásában. A „Lucian Blaga” Központi Egyetemi Könyvtárban kiállítás nyílt meg az EME kézírataiból, régi könyveiből és kiadványaiból. Ugyanitt együttműködési megállapodást írt alá az EME és a Központi Egyetemi Könyvtár. Végül, de nem utolsósorban, az évforduló alkalmából EME-kitűzöt (jelvényt) készítettünk, melyet az ünnepi megnyitón minden résztvevőnek felajánlottunk.

Bokor József akadémikus, az MTA alelnöke *Autonóm járművek irányítása: drónok, autók* címmel tartott ünnepi, plenáris előadást azokról a kutatási irányokról, amelyek az „okos”, illetve a különböző mértékig autonóm légi és földi járművek létrehozására irányulnak.

Az ünnepi plenáris ülésen az EME köszönete és elismerése jeléül oklevelet nyújtottunk át volt elnökeinknek, Benkő Samunak, Egyed Ákosnak, illetve Sipos Gábornak.

A tudomány napi rendezvény keretében került sor a gr. Mikó Imre-emléklapok átadására. Az emléklapot idén az Egyesületünkkel együttműködő intézményeket vezető, a munkánkat támogató személyiségeknek nyújtottuk át: Bokor József MTA-alelnöknek, Néda Zoltán KAB-elnöknek, Dávid László rektornak és Soós Anna rektorhelyettesnek.

Idén is különböző szakterületeket képviselő fiatal kutatókat kértünk fel a plenáris előadások megtartására, figyelembe véve a szakosztályok javaslatait.

Kis Boglárka Mercédesz geológus (BBTE) a Keleti-Kárpátok különleges gázömléseiről tartott előadást: mofettákról, feredőkről, azok kihasználásának lehetőségeiről, illetve potenciális veszélyeiről.

Papp Kinga, az EME tudományos kutatója, báró hadadi Wesselényi Kata kéziratos imakönyveiben követte nyomon a női szerző alkotását, a tudatos kötet szerkesztést, illetve a publikálás általi nyilvánosság megteremtésének vágyát.

Fábián Zoltán marosvásárhelyi orvos, fogorvos, arc-, állcsont- és szájsebész, mérnök előadása több szakterületet ölelt fel az ortopédiai, idegsebészeti, illetve arc- és állcsontsebészeti, páciensspecifikus implantátumok területéről, háromdimenziós röntgenimagingiztikai megoldásokról, virtuális modellekről, amelyek a műtőben nyertek alkalmazást.

Fazakas Csaba geográfus, a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kara Kertész-mérnöki Tanácskének vezetője a változó éghajlat és a talajtakaró kölcsönhatásáról tartott előadást.

A délután folyamán az EME szakosztályainak és fiókegyesületeinek vezetői ismertették azt a munkát, a módszereket és az eredményeket, amelyek a szakosztályok és a fiókszervezetek tevékenységét jellemzik.

A megnyitó ünnepségen – melyen 159-en vettünk részt –, záró mozzanatként **Egyed Ákost** köszöntöttük 90. születésnapja alkalmából.

Az EME hét szakosztálya és öt fiókegyesülete összesen 18 rendezvényével járult hozzá Egyesületünk központi rendezvényéhez, s ezáltal kapcsolódott a Magyar Tudományos Akadémia tudományünnepi rendezvénysorozatához.

A rendezvények változatos képet mutattak téma, nagyságrend, helyszín és célközönség tekintetében, volt közöttük nemzetközi tudományos konferencia, tudomány-népszerűsítő rendezvény, illetve emlékkonferencia is. Tizenegy rendezvény Kolozsváron, hét más településen zajlott (2 Csíkszeredában, 1 Gyergyószentmiklóson, 1 Marosvásárhelyen, 2 Sepsiszentgyörgyön és 1 Tordán).

Összességében a szakosztályok rendezvényein 350 szerző 222 előadása hangzott el, a fiókszervezetekén 24 szerző mutatott be szintén 24 előadást. A szakosztályi, illetve a fiókszervezeti konferenciákon 844 érdeklődő vett részt.

Fontosabb események időrendi sorrendben

Január 24-én a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központja (MTA KIK) az Agora-program keretében immár hagyományosan könyvbemutatót szervezett intézményünk számára, *Az EME legújabb kiadványai* címmel (a 2018-ban megjelent kiadványok bemutatása). A köteteket **Biró Annamária** felelős kiadó, **Keszeg Vilmos** elnök, **Sipos Gábor** alelnök és **Bitay Enikő** főtktár mutatta be. A házigazda **Monok István**, az MTA KIK főigazgatója volt.

Az *Egyház és társadalom a késő középkori Erdélyben (Church and Society in Late Medieval Transylvania)* c. nemzetközi műhely-konferenciára 2019. február 15-én, az EME Kutatóintézetének szervezésében került sor. A konferencia során 10 magyarországi és erdélyi magyar, ill. román szakember tartott előadást angol nyelven a 14–16. századi erdélyi egyháztörténet különböző vetületeiről. 2019. február 15-én **Tüske László**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója és **Káldos János**, az OSZK szakmai projektvezetője látogatta meg Egyesületünket. A látogatás alkalmából megbeszélést folytattak Egyesületünk elnökével, Keszeg Vilmostal és főtktárával, Bitay Enikővel.

Április 6-án az EME közgyűlésére került sor a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében, ahol az EME Választmánya **Vincze Máriát**, az EME Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztályában kifejtett tudományos tevékenysége elismeréséül tiszteleti taggá választotta.

Május 6-án *Nagy Péter emlékezete* címmel megemlékező előadásra került sor. A rendezvény az Erdélyi Múzeum-Egyesület indulásának korába vezetett vissza, egyik alapítójának, szervezőjének emlékét idézte fel születése 200. évfordulója alkalmából. Ennek keretében **Ősz Sándor** Előd: *Nagy Péter, a teológus és püspök* és **Gaal György**: *Nagy Péter életútja a város, az egyház és a tudomány szolgálatában* címmel tartott előadást.

2019. június 11-én az EME 2018-ban megjelent történelmi vonatkozású kiadványainak bemutatójára került sor az MTA BTK Történettudományi Intézetében.

Az immár tizedik alkalommal megtartott Kolozsvári Magyar Napokon augusztus 17–25. között intézményünk több rendezvénnyel vett részt. Augusztus 19-én került sor a *Mai vándorszínhégek. Beszélgetés Zorkóczy Zenóbiával és Demeter Ferencsel* című rendezvényre, amelyet az EME I., Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztálya szervezett az Interkulturali-THÉ egységgel közösen. Ugyancsak augusztus 19-én az EME székházában **Nagy Béla** tartott előadást *A kolozsvári papírlémezgyár (Mucart) története* címmel. Az előadásra a Műszaki Tudományok Szakosztály szervezésében került sor. Szintén augusztus 19-én került sor **Gy. Dávid Gyula**: *Pákei Lajos hagyatéka* című kötetének bemutatójára. A Természettudományi és Agrártudományi Szakosztály immár hagyományosan tartott közösen előadás-sorozatot az EME előadótermében, amelyen a következő előadások hangzottak el: **Elkán György**: *A helységkarbantartástól az urbanizmusig*; **Bartók Katalin** és **Okos-Rigó Ilona**: *Urbanizáció és zöldterületek; történelmi közkertek és botanikus kertek Kolozsváron*. Augusztus 21-én folytatódott a szakosztályok által szervezett előadás-sorozat. Ekkor **Farkas Zoltán** agrármérnök *A gazdasági tanintézetűl az agrártudományi és állatorvosi egyetemig* címmel tartott előadást. A Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály augusztus 21-én *Benedek Elek-kiállítást szervezett az Akadémiai Könyvtárral együttműködésben*. A szakosztály felkérésére **Gudor Kund Botond** történész *Karácsony Benő Gyulafehérvárt* és **Balogh Andrea** irodalomtörténész *Karácsony Benő – életrajzi kutatások* címmel tartottak előadást augusztus 21-én, a *Kettős megközelítés: Karácsony Benő* című rendezvény

meghívottjaiként. A Természettudományi és Agrártudományi Szakosztály szervezésében augusztus 21-én **Csavidári Alexandra** tartott előadást *Városi hulladékok. Kihívások és megoldások* címmel. Augusztus 22-én *Zene, szó* címmel került sor a Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály által szervezett irodalmi-zenés előadásra, amelyen a THÉ Trupp egyetemi Irodalmi Színpad tagjai, valamint **Haáz Bence** és **Nagy Orsolya** működtek közre. Augusztus 22-én *A te-leírt Kolozsvár. Az utca mint üzenőfal* címmel **Jakab Albert Zsolt**, **Keszeg Vilmos** és **Molnár Bea** tartottak előadást, majd augusztus 24-én a Marianumban már hagyományosan sorra kerülő irodalom-, néprajz- és nyelvórákon vehettek részt az érdeklődők. Ez utóbbi szervezésébe bekapcsolódott az EME első szakosztálya a BBTE Bölcsészettudományi Karának partnereként.

Szeptember 12–13-án az Erdélyi Múzeum-Egyesület, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Történettudományi Szakbizottsága, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Történeti Intézete és az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának Történettudományi Intézete emlékkonferenciát rendezett **Imreh István (1919–2003)**, a BBTE egykori történészprofesszora, az MTA külső tagja születésének 100. évfordulójára. A konferencián Magyarországról, Erdélyből és Svédországból 34 előadó vett részt, és összesen 32 előadás hangzott el. A konferencia részletes beszámolója az EME honlapján olvasható.³

Október 17-én rövid bemutató rendezvényt szerveztünk a diákoknak, melynek keretében Keszeg Vilmos elnök egyesületünket, Fejér Tamás a kutatóintézetet, Bitay Enikő a szakosztályok tevékenységét, a külső kutatási programlehetőségeket, az Erdélyi Digitális Adattárat, Papp Kinga pedig az EME könyvtárait mutatta be.

Díjak

2019. március 15-én Magyar Arany Érdemkeresztet vehetett át **Széman Péter**, az EME szilágysomlyói fiókegyesülete, valamint az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület elnöke, illetve **Karácsony János**, az EME Természettudományi Szakosztályának volt titkára. **Garda Dezső**, az EME gyergyószentmiklósi fiókegyesülete elnöke „*a gyergyói magyarság megmaradása, illetve múltjának feltárása érdekében végzett magas színvonalú munkája, hiánypótló könyvei és publikációi, valamint jelentős tudomány népszerűsítő tevékenysége elismeréseként*” a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetését vehette át a Csíkszeredában tartott ünnepségen.⁴

A Fialat Műszakiak XXIV. Tudományos Ülésszakának ünnepi megnyitóján, 2019. március 28-án került sor a Maros Dezső-díj átadására. Az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya Maros Dezső-díjat adományozott **Gergely Attilának** eddigi kiemelkedő kutatási tevékenysége elismeréséül, a fiatal műszakiak tudományos ülésszakokon való sikeres előadásaiért, valamint a további kutatásra való ösztönzéseként. Szintén az FMTÜ ünnepi megnyitóján vette át a Gr. Mikó Imre-emléklapot **M. Csizmadia Béla** professor emeritus és **Réger Mihály**, az Óbudai Egyetem rektora, az erdélyi magyar műszaki tudományosság elősegítésére irányuló támogatásuk elismeréséül.

A 2019. április 6-án tartott közgyűlésen egyesületünk Mikó Imre-emléklapot adományozott **Egyed Ákosnak** az EME vezetésében kifejtett munkássága és a történettudomány területén

³ <https://www.eme.ro/esemeny/-/tartalom/imreh-istvan-emlekkonferencia-206195>

⁴ <https://szekelyhon.ro/aktualis/ot-erdelyi-kozeleti-szemelyiseg-munkajat-ismertek-el-rangos-magyar-allami-kituntetesekkel>

végzett egyetemi oktatói tevékenysége és kutatómunkája elismeréséül; **Kovács András**nak az EME Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályában, a Kutatóintézet vezetésében kifejtett munkássága és a történettudomány területén végzett egyetemi oktatói tevékenysége és kutatómunkája elismeréseként. Emléklapot vehetett át **Jakab Samu** az EME Agrártudományi Szakosztályában kifejtett munkássága és a földtudományok területén végzett egyetemi oktatói tevékenysége és kutatómunkája, valamint **Egyed Zs. Imre**, az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztályában kifejtett munkássága és az orvostudományok területén végzett egyetemi oktatói tevékenysége és kutatómunkája elismeréséül.

2019. április 6-án az Erdélyi Múzeum-Egyesület Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztálya 2018-ban megjelent tudományos teljesítményekre kiírt Debüt-díját **György V. Imola**, illetve **Vulkán Vera** pályázatának ítélte.

2019. május 7-én a Magyar Tudományos Akadémia 191. közgyűlésén külső tagjává választotta, illetve kitüntette az Erdélyi Múzeum-Egyesület több tagját. Külső taggá választották **Pál Judit** egyetemi oktatót, az EME választmányi tagját; **Vincze Mária** közgazdászt, az EME Jogi- Közgazdaságtani- és Társadalomtudományi szakosztályának volt elnökét, az EME tiszteleti tagját; **Gábor Csilla** irodalomtörténészt, a BBTE Bölcsészettudományi Karának oktatóját. Külső tag lett **Nagy László** fizikus, egyetemi tanár, a BBTE volt rektorhelyettese. Akadémiai díjban részesült **Péntek János**, az MTA külső tagja, az EME alelnöke. Az MTA *Arany János*-életműdíjat adományozott **Pozsony Ferenc** egyetemi tanárnak, a BBTE Bölcsészettudományi Kar Magyar Néprajz és Antropológia Intézet oktatójának. Arany János-éremmel tüntette ki tudományos tevékenységéért és kiváló eredményeiért az MTA **Soós Anna** matematikust, a BBTE rektorhelyettesét. **Ercsey-Ravasz Mária-Magdolna** fizikus kutató QP Akadémiai díjat, illetve **Szász Levente** egyetemi docens, dékánhelyettes, a BBTE Közgazdasági és Gazdálkodástudományi Magyar Intézetének oktatója Arany János fiatal kutatói díjat vehetett át.

Az Óbudai Egyetem ünnepi évnnyitóján, augusztus harmincadikán Honorary Professor címet adományoztak **Bitay Enikő** mérnök-informatikusnak.

Az erdélyi és anyaországi tudományos, illetve oktatási kapcsolatok ápolását többek között a marosvásárhelyi magyar nyelvű orvosképzés biztosításával szolgáló tevékenysége elismeréseként Áder János köztársasági elnök a Magyar Érdemrend lovagkeresztjének polgári tagozatát adományozta dr. **Szilágyi Tibornak**, a Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Egyetem professzorának, az EME Orvostudományi és Gyógyszerészeti Szakosztálya elnökének.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 2019 – 160 éves az Erdélyi Múzeum-Egyesület című rendezvényen került sor a gróf Mikó Imre-emléklapok átadására. Emléklapot ez alkalommal az Egyesületünkkel együttműködő intézményeket vezető, a munkánkat támogató személyiségeknek nyújtottuk át: **Bokor József** akadémikusnak, **MTA alelnöknek** (az EME folyamatos működéséhez és az erdélyi magyar tudományműveléshez nyújtott támogatása elismeréséül), **Soós Anna** rektorhelyettesnek, **Dávid László** rektornak és **Néda Zoltán** akadémikusnak, **KAB-elnöknek** (jelentős oktatói és kutatói tevékenysége, valamint az Erdélyi Múzeum-Egyesület folyamatos működéséhez és az erdélyi magyar tudományműveléshez nyújtott támogatása elismeréséül).

A Magyar Művészeti Akadémia idei második rendes közgyűlésén 2019. december 3-án **Keszeg Vilmos** néprajzkutatónak, egyetemi tanárnak, az EME elnökének adományozta népművészeti díját, az Erdélyi Zsuzsanna-díjat.

Kincses Kolozsvár-díjjal tüntette ki 2019. december 8-án **Gaal György** helytörténészt, az EME választmányi tagját a Kolozsvári Magyar Napokat szervező Kincses Kolozsvár Egyesület.

2019. december 18-án Kolozsvári Cimbora díjat adományozott a Magyar Ifjúsági Központ **Bitay Enikőnek**, az Erdélyi Múzeum-Egyesület főtítkáranak.

Itt jegyezzük meg, hogy azokról a díjakról és elismerésekről, amelyeket az egyes szakosztályok tagjai az adott tudományterületen kifejtett tevékenységükért nyertek el, a szakosztályi beszámolóokban szólunk, akárcsak azoknak a pályázatoknak a nyerteseiről, amelyek létrejötté a szakosztályok égisze alá tartozik.

Kapcsolatok, együttműködések ápolása

Az együttműködések jelentősége vitathatatlan egy olyan szervezet életében, melynek tevékenysége sokrétű, és ugyanakkor tagjainak nagy része főállásban más intézményben munkálkodik. Ugyanakkor az együttműködések önmagában is fontos elemei a tudományos életnek a kutatásszervezés, a kutatási témák, a digitalizálási programok összehangolása, egymás értékteremtő tevékenységének megismeréseként, elismeréseként. Csakis egymás tudományos tevékenységének megismerése, értékelése, tisztelete és az összehangolt együttműködés adhat alapot a kisebbségben működő hatékony tudományfejlődésnek.

2019. január 24-én könyv- és művelődéstörténeti kutatások támogatására, kiadványcserére és nyomtatott források digitalizálásának elősegítésére irányult az az együttműködés, amelyet ünnepélyes keretek között Budapesten az Erdélyi Múzeum-Egyesület, illetve az Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ vezetősége írt alá. Az együttműködés aláírására azzal az alkalommal került sor, hogy az EME az elmúlt évek hagyományához híven idén is az MTA Könyvtár és Információs Központ Agora-programjának keretében mutatta be Budapesten az általa 2018-ban kiadott köteteket. Az együttműködési megállapodást kézjeggyel látta el a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ részéről **Monok István** főigazgató és **Holl András**, az informatikai főigazgató-helyettes, illetve **Keszeg Vilmos**, az EME elnöke és **Bitay Enikő**, az EME főtítkára.

Az EME nem csupán a könyv- és művelődéstörténeti kutatásokra és kiadványcserére vonatkozó megállapodást írt alá, hanem az MTA Könyvtár és Információs központja révén az egyesület néhány kiadványának (Erdélyi Múzeum, műszaki sorozatok kötetei és folyóiratok, konferenciakiadványok) DOI (digital object identifier) azonosítószámmal való ellátásáról is megállapodott. Ezáltal az EME kiadványai megjelennek a nemzetközi adatbázisokban is, azonosítójuk révén hivatkozhatóak, s ezáltal ismertebbé és könnyebben hozzáférhetővé válnak kiadványaink a szakközönség körében is. Az MTA Könyvtár és Információs Központján keresztül a kiadványokat a Crossref adatbázis jegyzi.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben egyik mozzanataként pénteken, 2019. november 22-én, a Központi Egyetemi Könyvtárban az EME 160 éves évfordulója tiszteletére szervezett kiállítás megnyitója előtt együttműködési megállapodást írt alá a két intézmény vezetősége. Ennek értelmében az EME és a könyvtár elősegíti egymás működését, hozzáférést biztosít egymás könyv- és okmányanyagához. A két intézmény kölcsönösen tájékoztatja egymást az általa szervezett eseményekről. A megállapodás lehetővé teszi közös szakmai és tudományos rendezvények szervezését, valamint a közös digitalizálási projektek megvalósítását. Az egyezményt az Erdélyi Múzeum-Egyesület részéről **Keszeg Vilmos** elnök és **Bitay Enikő** főtítkár írta alá, a Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár részéről pedig **Valentin Şerdan-Orga** igazgató.

A tudományos eszmecsere elengedhetetlen kereteként ezeknek az együttműködéseknek továbbra is kitüntetett figyelmet szentelünk, és folyamatosan ápolni, bővíteni és gyarapítani törekszünk kapcsolatainkat régi és új partnerintézményeinkkel.

Gyakoriak a más intézményekkel közösen szervezett rendezvények, kutatások, ezeket a szakosztályi beszámolókból láthatjuk, ugyanakkor partnerei vagyunk sok olyan tudományos rendezvénynek is, melyeknek otthont biztosítottunk a sikeres lebonyolításhoz (pl. a *Korunk Akadémia* előadás-sorozat, melyet a Korunk Baráti Társaság szervez az EME előadótermében, illetve a *Kolozsvári Magyar Diákszövetség* különböző rendezvényeit is befogadtuk székházunkba).

Tagságunk

Nyilvántartásunk szerint a 2009–2019 közötti időszakban Egyesületünk taglétszáma **2827 fő, melyből 1765 fő rendes tag (aktív és nyugdíjas), 1062 tagunk pedig egyetemi hallgató.**

Egyesületünknek 111 alapító és 51 tiszteleti tagja van.

2019-ben 173 új tag lépett be Egyesületünkbe. 2019-ben összesen 651 rendes tag és 192 egyetemi hallgató fizette ki a tagdíjat. A 2015–2020 közötti időszakban 1871 személy fizetett tagdíjat, a többi hátralékban van.

Szakosztályok, ifjúsági szakcsoportok, fiókegyesületek

Szakosztályok

Az EME hét szakosztálya és a hét fiókegyesülete aktívan részt vállal az egyesület tudományos életének szervezésében: tudományos tanácskozásokat, konferenciákat, tudomány-népszerűsítő rendezvényeket szervezve (könyvbemutatók, előadás-sorozatok), illetve a kutatási eredményeiket az EME kiadványaiban is népszerűsítik. Örömmel tapasztaljuk, hogy az egyes szakosztályok tagsága olyan fiatal kutatókkal, egyetemi hallgatókkal, doktoranduszokkal gyarapszik, akik bekapcsolódnak az egyesület tevékenységébe, s a tapasztalt egyetemi oktatók, kutatók irányításával hozzájárulnak intézményünk által felvállalt tudományos tevékenységeihez.

1. A Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály tevékenységét a 2019-es évben is felolvasások, előadások, konferenciák, könyvbemutatók színesítették. Január 21-én a magyar kultúra napjára készülve *Nagy Éva* nyelvessel a bukaresti magyarok kulturális életéről **Egyed Emese** beszélgetett.

A szakosztály az Interkulturális-THÉ Műhellyel és a BBTE Hungarológiai Tanulmányok doktorkolájával társszervezőként bekapcsolódott a Kolozsvári Akadémiai Bizottság *Irodalmi és színházi kontaktológia* programjába, melynek keretében több előadásra is sor került az elmúlt év során. Március 20-án *A Nyugat és a tánc. Egy sajtókutatás tanulságai* címmel **Major Rita** budapesti tánc-történész, főiskolai tanár tartott előadást. *Április 29-én Tóth Ferenc* (MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Történettudományi Intézet) *Kolozsvártól Konstantinápolyig. Újabb kutatások Ibrahim Mütefferika életéről és munkásságáról* című előadását hallgathatták meg a

résztvevők. *Június 12-én Az irodalmi fordítás – a nyelvi játékok fordítása* címmel tartott előadást – a Kosztolányi-versek olasz fordításának kérdéseire is kitékintve – **Paolo Driussi**, az Udinei Tudományegyetem munkatársa. Az október 3-i rendezvényen **Papp Ágnes Klára**, a Károli Gáspár Református Egyetem intézetvezetője, habilitált egyetemi docense, a BBTE egykori vendégtanára „*Talán az álmon túli csöndben ébrednek*”. *Weöres Sándor álmomotívumai* címmel tartott előadást. December 13-án a BBTE Bölcsészettudományi Karán *Komparatív módszerek a drámatörténeti kutatásokban* címmel **Pintér Márta** színháztörténész, az egri Eszterházy Károly Egyetem oktatója, az MTA doktora tartott előadást. December 19-én az *Irodalmi és színházi kontaktológia* sorozat utolsó eseményeként *A többnyelvű irodalom lehetőségei* címmel tartott előadást **Dánél Mónika** egyetemi adjunktus, az ELTE BTK oktatója.

A Kolozsvári Magyar Napok keretében augusztus 19-én *Mai vándorszínészek* címmel Egyed Emese beszélgetett **Zorkóczy Zenóbiával** és **Demeter Ferenc**cel. Augusztus 21-én a *Kettős megközelítés: Karácsony Benő* c. rendezvényen két előadásra került sor (**Gudor Kund Botond**: *Karácsony Benő Gyulafehérvárt*; **Balogh Andrea**: *Karácsony Benő – életrajzi kutatások*), amelyek Karácsony Benő eddig ismert életrajzát egészítették ki új kutatások alapján. Szintén augusztus 21-én nyitották meg a kolozsvári Akadémiai Könyvtárban a *Benedek Elek világa* tárlatot, melynek **Egyed Emese** és **Másody Ildikó** voltak a kurátorai. Augusztus 22-én **Jakab Albert Zsolt**, **Keszeg Vilmos** és **Molnár Bea** tartottak előadást *A teleírt Kolozsvár. Az utca mint üzenőfal* c. rendezvényen. Augusztus 22-én irodalmi és zenei csemegék hangzottak el a THÉ Trupp Egyetemi Irodalmi Színpad tagjai, valamint Haáz Bence és zenésztársai előadásában a Szentegyház utca 4. szám alatt a *Zene, szó* c. rendezvényen. Folytatódott a korábbi években elkezdett *Magyar nyelv-, irodalom- és néprajz órák a Marianumban* sorozat is.

A Babeş–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző és Zeneművészeti Kara és a szakosztály Zenetudományi Munkaközössége zenetudományi konferenciát szervezett április 11–12-én *Kolozsvári zeneszerzők – zeneszerzők Kolozsváron* címmel. A BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Intézetével, a Kriza János Néprajzi Társaság és az MTA KAB Néprajzi és Antropológiai Szakbizottságával közösen szervezték meg október 18-án a *Szemléletek, módszerek, intézmények a romániai magyar néprajzkutatásban* konferenciát.

A 2019-es Debüt-díjat az EME áprilisi közgyűlésén adták át. A pályázatokat elbíráló zsűri: Gábor Csilla irodalomtörténész, egyetemi tanár és Jakab Albert Zsolt kutató, etnológus, elismerve mindenik pályázat értékeit, két pályázatnak ítélte a Debüt-díjat: **György (Veres) Imola** és **Vulkán Vera Tünde** pályázatának.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozaton az elmúlt évben is több szekcióval vett részt a szakosztály. Az irodalom-, nyelv-, néprajz- és színháztudományi szekcióra november 23-án délelőtt került sor, majd a résztvevők csatlakoztak a történelem szekcióhoz. A szakosztály történelem szekciója két panelben tartotta egész napos tanácskozását. *Cselekvő arisztokraták* címmel az EME-székházban tartott panel szervezésében a szakosztály mellett részt vállalt a Debreceni Egyetem Történeti Intézete és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Történeti Intézete. A rendezvény támogatója a Debreceni Akadémiai Bizottság Társadalomtudományi és Történelmi Szakbizottsága volt. Az eseményen könyvbemutatóra is sor került: *A magyar arisztokrácia társadalmi-közéleti kapcsolatai és szerepvállalása* (szerk. Papp Klára, Püski Levente, Novák Ádám. Debrecen, 2019) c. kötetet szerkesztője, Papp Klára mutatta be. Egyszersmind a szakosztály jelen levő, főként történész tagjai és a konferencia előadói köszöntötték 90. születésnapja alkalmából Egyed Ákos történészt, az MTA külső tagját, az EME

volt elnökét. A délutáni ülészak témája az arisztokraták egyház- és kultúrapártoló tevékenysége volt. A négy előadás és az azt követő vita a 18–19. század jelenségeit vizsgálta, míg a harmadik, utolsó ülészak a 20. századi arisztokrácia szerepét (az 1918 utáni eseményeket és a társadalmi-politikai jelenségeket).

A történészek második paneljét a nagyszebeni Lucian Blaga Egyetem Történelem Tanszékével, illetve a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Történeti Intézetével közösen szervezték. A dél-előtti ülészak központi témája *Gazdaság és (bűnöző) társadalom*, délután pedig *A történelem műhelyében. Kutatástörténet és történész életpályák Erdélyben* témában tartottak tudománytörténeti előadásokat.

A művészettörténet szekcióra november 30-án került sor, ahol 17 előadás hangzott el, és egy kötetet mutattak be („*Egy egészen új ornament előállítás*”). Az egykori zalatnai Kőfaragó és Kőcsiszoló Ipari Szakiskola gipsz- és kőfaragvány-gyűjteményének katalógusa, szerk. Földi Imelga, Pál Emese, Székely Miklós. A kötetet bemutatta Kovács Zsolt.)

A szakosztály könyvbemutatókat is szervezett. Ezeken a rendezvényeken az EME kiadványai mellett más kiadók köteteit is bemutatták. Február 19-én De Gerando Antonina *Nőtan, avagy amit egy leánynak tudni kell* című (Kriterion Könyvkiadó, TÉKA sorozat) kötet vetített képes bemutatóját tartották. A kiadványról Gaal Györggyel, a kötet gondozójával H. Szabó Gyula, a Kriterion Könyvkiadó igazgatója és Egyed Emese, az EME I. szakosztályának elnöke beszélgetett. Április 5-én Bárh M. János *Névföldrajzi térképlapok Erdélyből. A helynévadás területi variabilitása a történeti adatok tükrében* (Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 2018) c. kötetét Tamásné Szabó Csilla mutatta be. Május 7-én J. Kovács Magda *Magyar–román, román–magyar összehasonlító keresztnévszótár. Dicționar comparativ maghiar-român, român-maghiar al numelor de botez* című kötetét Tamásné Szabó Csilla mutatta be.

Május 28-án Sipos Gábor ismertette Zsoldos Ildikó *Hatalmi törekvések és politikai platformok Szatmárban az 1905–1906-os kormányzati krízis idején* (EME, Kolozsvár, 2018, Erdélyi Tudományos Füzetek 288.) c. kötetét. A rendezvényen Zsoldos Ildikó történész, a Nyíregyházi Egyetem docense *A Károlyiak szerepvállalásai az 1905–1906-os rezisztencia idején* címmel tartott előadást. Október 8-án Újvári Anna „... én szeretem azt úgy átadni, hogy mások is olvassák” (Tanulmány kíséretében közzéteszi Tamásné Szabó Csilla, EME, Kolozsvár, 2019) című kötetét Bajkó Árpád mutatta be.

November 6-án a szakosztály és az MTA BTK Lendület Hosszú reformáció Kelet-Európában (1500–1800) kutatócsoport kettős könyvbemutatót tartott, ahol a *Brázovai feljegyzések – Însemnări din Breazova* (Bevezette és sajtó alá rendezte: Luffy Katalin. Kolozsvár: EME, 2019) kötetét Sipos Gábor, míg Huszti László. *Calvinus János élete* (Bevezette és sajtó alá rendezte Tóth Zsombor. ReTextum 10. Budapest: reciti, 2019) kötetét Ósz Sándor Előd ismertette. December 12-én Pintér Márta *A történelmi dráma alakzatai a 16–18. századi magyar irodalomban* (Urania Ismeretterjesztő Alapítvány–L'Harmattan, Budapest 2019) c. kötetének bemutatójára került sor. December 18-án a BBTE BTK II. éves komparatistika szakos hallgatói Kálai Sándor: *Irodalom és médiakultúra*, Balázs Imre József: *Üvegfej és homokóra. Déry Tibor korai műveiről* és Makkai Júlia Anna: *Erdély arcai. Sikerkönyvek Erdély-képe* c. kötetét méltatták, és beszélgettek a szerzőkkel.

A szakosztály szeptember 1. és 4. között szervezett szakmai tábort Bukarestben, melynek célja a helyi kulturális értékek, a tudományos és művészeti élet fórumainak megismerése, tudományos kutatások végzése, kapcsolattartás a helyi magyar közösség képviselőivel. A rövid szakmai

kiszálláson Bartha Katalin Ágnes, Egyed Emese és Csata Adél vettek részt. A bukaresti szakmai rendezvény helyi felelőse Nagy Éva nyelvész, az Oktatásügyi Minisztérium munkatársa volt.

A szakosztály a gyergyói fiókegyesülettel közösen tartotta április 12-én a *Megemlékező előadás a megfigyelt történelemkőr tagjainak részvételéről a KORUNK-délelőttökön az 1979 és 1989 közötti időszakban* c. rendezvényt.

Április 16-án Egyed Péter filozófusra, költőre 65. születésnapja közelében 23. *buborék. A Kurszk balladája* című poémája és (fordításrészletek révén) annak orosz, illetve román változatai felolvasásával emlékeztek, a rendezvényen András Vargas gitárművész megemlékezését is meghallgathatták a jelenlevők. Az esemény társszervezői a BBTE Orosz Kulturális Központja és az Interkulturali-THÉ Egyesület, moderátorai pedig **Bartalis Judit** és **Egyed Emese** voltak.

Október 21-én Czibula Katalin színház- és irodalomtörténészre emlékezett a szakosztály.

Szakosztályi tisztségviselők: **Egyed Emese** elnök, **Bartha Katalin Ágnes** szakosztályi titkár.

2. A Természettudományi Szakosztály 2019-es tevékenységének alapját a havi felolvasó ülések (tudományos előadások) megtartása képezte. Január 17-én Cseke Péter *Döntéskényszerben* című kötetét mutatta be **Uray Zoltán**. Február 28-án Szöcs Katalin *Tükörkép vagy szimmetria* címmel tartott előadást. Április 11-én **Barina Zoltán** (Budapesti Növénytar) volt a szakosztály vendége, akinek *Városi növényeink* című előadását hallgatták meg az érdeklődők. Április 25-én **Vigh Melinda** *Semseyné-bugyogójától Málnás-fürdőig (Málnás-fürdő erőforrásainak vizsgálata SWOT-analízissel)*, május 30-án **Mihály Norbert-Botond** *Mesterséges neurális hálózatok a természettudományban*, június 27-én **Virág Piroska** *Az onkoimmunológia aktuális lehetőségei, szeptember 25-én Závodszy Péter* (akadémikus, MTA Szegedi Biológiai Központ) *Új lehetőségek és kihívások a rákterápiában. Biológiai gyógyszerek*, október 31-én **Uray Zoltán** *Tévhitek a daganatos betegségekről* című előadása hangzott el. Az előadások tematikája változatos volt, jelentős érdeklődést váltott ki a résztvevőkből.

A Kolozsvári Magyar Napok rendezvényein való részvételre is tett javaslatot a szakosztály. Egyrészt interaktív előadásokkal, másrészt kerekasztal-beszélgetésekkel kapcsolódtak be a rendezvénysorozatba, ezeket az Agrártudományi Szakosztállal közösen szervezték. A tematikus előadások mottója ez alkalommal *Urbanizáció és környezetszennyezés* volt. Ennek keretében **Elkán György** *A helységkarbantartástól az urbanizmusig*; **Bartók Katalin és Okos-Rigó Ilona** *Urbanizáció és zöldterületek; történeti közkertek és botanikus kertek Kolozsváron*, illetve **Csavidári Alexandra** *Városi hulladékok. Kihívások és megoldások* című előadásai hangzottak el augusztus 20-án és 22-én. A rendezvény programfelelőse Kékedy-Nagy László volt. Ugyancsak a Kolozsvári Magyar Napok keretében hangzott el augusztus 21-én **Farkas Zoltán**: *150 éves a kolozsvári felsőfokú mezőgazdasági képzés. (A gazdasági tanintézetől az agrártudományi és állatorvosi egyetemig)* c. előadása.

A szakosztály tagjai az elmúlt évben is tartottak előadásokat, mutattak be felkérésre tudományos dolgozatokat más rendezvényeken, valamint szerveztek különböző rendezvényeket. Szaklapokban, konferenciakötetekben publikáltak, valamint hazai és külföldi szakkönyvekbe írtak fejezeteket.

A szakosztály gondozásában jelent meg az *Acta Scientiarum Transylvanica, Chimica*, 26/3 (2018) kötete.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 18. fórumának előkészítésében és lebonyolításában a szakosztály alkotó módon vett részt. A rendezvény november 22-i nyitőünnepségén **Kis**

Boglárka Mercédesz (BBTE, Biológia és Geológia Kar) tartott plenáris előadást *Különleges gázömlések a Keleti-Kárpátokban: érték vagy veszély* címmel. A 2019-es rendezvény keretében az egyesület fennállásának a 160. évfordulója alkalmából délután *Az EME szakosztályok és fiókegyesületek mint tudományos műhelyek* c. ülészakon **Kékedy-Nagy László** mutatta be a szakosztályt *A Természettudományi Szakosztály 30 éves működése a tudomány szolgálatában* címmel.

A tudományos rendezvénysorozat keretében a szakosztály november 23-án tartotta az Erdélyi Természettudományi Konferenciát (ETK 18), ahol 26 előadás hangzott el. A rendezvényen a plenáris előadásokat követően 5 szekcióban tartottak előadásokat: a biológia szekcióban öt, a földtudományok szekcióban kilenc, a kémia és fizika szekcióban öt előadás (4 a kémia és 1 a fizika), a környezettudományok szekcióban pedig hat előadás hangzott el. A biológia szekció keretében programon kívül emlékeztek meg **Szabó József (1911–1995)** tanárról, aki a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Biológia–Földrajz Karának docense volt 1949 és 1973 között. A rendezvényen **Uray Zoltán** és **Bakó Botond** emlékeztek meg volt tanárukról, és az ő visszaemlékezéseiket egészítette ki **Szabó Piroksa**, Szabó József leánya.

A konferencián bemutatott előadások döntő többségét az interdiszciplináris kutatások jellemezték. A szerzők túlnyomó része az Erdélyi Múzeum-Egyesületet képviselte, de jelen voltak a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemet képviselő előadók is. A résztvevők között 14 magyarországi előadó is volt, ők a Miskolci Egyetem, Szegedi Tudományegyetem, MTA Atomki, Debreceni Egyetem, Pannon Egyetem, Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai Kutatóközpont, Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár, Eötvös Loránd Tudományegyetem, NSF Arizona AMS Laboratory (USA), Szent István Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem stb. PhD-hallgatói és kutatói.

A szakosztály vezetősége **Kékedy-Nagy László** elnök, **Szacsvai Kinga** titkár.

3. Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálynak jelenleg 1000 aktív tagja van. A 2019-es év folyamán 53 új tag iratkozott be. Az elmúlt évben a választmány 3 alkalommal ült össze, de a tisztségviselők gyakrabban (havonta 1-2-szer) találkoztak a felmerülő problémák megbeszélése és megoldása végett.

Területi központjai közül élénkebb tevékenység ott tapasztalható, ahol az EMEOGYSZ-rendezvényeket szervezik. Meg kell említeni a szatmárnémeti területi csoport kiemelkedő aktivitását, **Leihér Leonóra** vezetésével. A területi csoportok rendezvényein a szakosztály gyakran más szervezetekkel társulva, társszervezőként szerepel, mint például a Hargita Megyei Orvostudományi Csíkszeredában, a Pápai Páriz Alapítvánnyal Székelyudvarhelyen, a Báthory István Alapítvánnyal Szilágysomlyón és a Magyar Egészségügyi Társasággal.

A szakosztály tevékenységének hatékonyabbá tételét, a kapcsolattartást és az élénkebb információáramlást segíti elő az **Orbán-Kis Károly** választmányi tag által karbantartott szakosztályi honlapunk: www.emeogysz.ro. Ezenkívül a világháló más lehetőségeit is kihasználva (pl. Facebook) igyekeznek a szakosztály minden tagját megszólítani, a rendezvények és a különböző szakosztályi tevékenységek részleteit időben ismertetni. 2014 őszétől az EMEOGYSZ-tagokat e-mailben elküldött, rendszeres hírlevelekben értesítik a fontosabb rendezvényekről és egyéb tudnivalókról.

A szakosztályt mint orvostovábbképzőket szervező egyesületet 2019-ben is kreditpontadó szervezetként akkreditáltatták az országos Orvosi és Fogorvosi Kamaráknál, amely az Orvosi

Kamara 2018-ban megjelent új szabályozásai miatt bonyolultabb volt, mint a korábbi években. Ezen akkreditációt felhasználták a XXIX. Tudományos Ülésszak kreditálásához.

A szakosztály fő tevékenysége a tudományos összejövetelek megszervezése. Ezeknek egy része a szakosztályon belül működő szakcsoportok és területi csoportok szervezésében zajlott, szakmai-tudományos továbbképzők keretében.

2019. április 11–13. között Szatmárnémetiben tartották a szakosztályunk XXIX. tudományos ülészetét, melynek főszervezője dr. **Leihér Leonóra** fogorvos. Az ülészetnek 451 résztvevője volt, amelyből 236 orvos, 39 gyógyszerész, 158 fogorvos és 18 kísérő személy. A rendezvény első felében továbbképző előadások és plenáris konferenciák hangzottak el. Péntek délutántól szombat délig 10 szekcióban 81 előadás hangzott el, amelyek az orvostudomány szinte minden ágát felölelték. Ennek keretében a szakosztály **Csögör Lajos-díjat** adományozott dr. **Kun Imre** egyetemi tanárnak (laudációt Dr. Gyéresi Árpád egyetemi tanár írt), és **Lencsés György-díjat** adományozott dr. **Ábrám Zoltán** egyetemi tanárnak (laudációt dr. **Szilágyi Tibor** egyetemi tanár mondott). Az Orvostudományi Kollégium 13, a Gyógyszerész-kollégium 24, míg a Fogorvos-kollégium 16 kreditponttal ismerte el a rendezvényt.

Megnyitóbeszédet mondott Pataki Csaba, Szatmár megye tanácselnöke, Kereskényi Gábor, Szatmárnémeti polgármestere, dr. Bitay Enikő akadémikus, az EME főtiktára, dr. Szilágyi Tibor egyetemi tanár, a szakosztály elnöke. A **Dr. Kopp Elemér-pályadíj** átadására is sor került, melyet **Ferencz Elek** V. éves gyógyszerészhallgatónak adták át.

A családorvosi szakcsoport tevékenységéből említésre méltó a 2019. március 22–23-án, Székelyudvarhelyen a Pápai Páriz Ferenc Alapítvánnyal és Hargita Megye Orvosi Kollégiumával közösen szervezett nagyszabású, XXVI. családorvosi továbbképző konferencia, külföldi és hazai előadókkal, 450 résztvevővel, amelyből 377 orvos és 73 szakdolgozó. A továbbképző konferencián, melynek főszervezője **Balla Árpád** főorvos, 15 előadás hangzott el különböző szakterületekről (nőgyógyászat, szemészet, ortopédia, idegyógyászat, gyermek- és felnőttkori gasztroenterológia, kardiológia, hematológia, gyermekgyógyászat), az előadók közül 10 külföldi (budapesti, szegedi, pécsi, debreceni professzorok), illetve 5 előadó a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyászati Egyetemről. Az Orvostudományi Kollégium 11 kreditponttal értékelte a tudományos rendezvényt.

2019. szeptember 20–22. között Szilágycsehben, a XXVII. Báthory-napok keretében tartották a XXVI. orvostovábbképzőt, **Széman Péter**, az EME szilágysomlyói csoportjának vezetője szervezésében. A továbbképzőn 7 rendkívül érdekes témájú előadás hangzott el. A konferencián 97 regisztrált résztvevő és további 21 érdeklődő vett részt. A konferencia a Báthory István Alapítvány, a Magyar Egészségügyi Társaság, az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvos- és Gyógyászattudományi Szakosztályának, illetve az EME szilágysomlyói csoportjának égisze alatt zajlott, melyet a Magyar Tudományos Akadémia is támogatott.

A szakosztály a Semmelweis Egyetemen, a Semmelweis Emlékbizottsággal, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemmel, Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusával és a Marosvásárhelyi Magyar Diákszövetséggel közösen szervezte meg április 6-án a Semmelweis-emlékév ünnepi eseményei sorában megrendezett Semmelweis-szobor avatását a Sapientia Egyetem koronkai campusában. A szobor Polgár Botond szobrászművész alkotása. Előadást tartott dr. Szabó Béla egyetemi tanár, dr. Rosivall László akadémikus, a Semmelweis Emlékbizottság elnöke, dr. Dávid László egyetemi tanár, a Sapientia EMTE rektora és Tóth László, Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusának főkonzulja.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben égisze alatt 2019. november 8–9. között tartották a szakosztály állandó őszi konferenciájaként meghirdetett XXIII. erdélyi orvosnapokat, melynek főszerzője a Hargita megyei Orvosi Kollégium és a csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház, társszerzője a Kolozsvári Akadémiai Bizottság volt. A konferenciát és az azt megelőző workshopot a Romániai Orvosi Kollégium 20 kreditpontra értékelt. Az igen sikeres kétnapos rendezvény a csíkszeredai Apáczai Csere János Pedagógusok Házában zajlott, ahol 22 előadó és 236 regisztrált hallgató vett részt. A konferencián rangos budapesti és pécsi meghívottak, a marosvásárhelyi orvosi és gyógyszerészeti egyetem oktatói és tapasztalt székelyföldi szakorvosok tartottak előadásokat. A rendezvény workshop-részén négy nagy gyakorlati jelentőségű, modern technikával ismerkedhettek meg a résztvevők. A sikeres rendezvény főszerzői: Dr. Biró László, Dr. Szakács Oszkár-Balázs, Dr. Lőkös Barna-Csaba és Dr. Solti Norbert.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben központi rendezvénye az EME fennállásának 160 éves megünneplése köré szerveződött. Az *Értékteretítő tudomány* égisze alatt, 2019. november 22-én *Fiatal kutatók a tudomány szolgálatában* címmel plenáris előadásokra került sor, ahol a szakosztály részéről dr. **Fábián Zoltán** arc-, állcsont- és szájszész szakorvos *Számítógépes műtéti tervezés és 3D-nyomatás alkalmazása az arckoponya-sebészetben* címmel tartott előadást. Az EME-szakosztályok és főkegyesületek mint tudományos műhelyek szekcióban dr. **Szilágyi Tibor** *Az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztályának szerepe az erdélyi magyar nyelvű tudományos életben* címmel tartott előadást.

Az Orvos és Gyógyszerésztudományi Szakosztály kolozsvári rendezvényét immár 11 alkalommal tartották meg 2019-ben. A dr. **Bódizs György** alelnök által szervezett rendezvényt a kolozsvári Református Kollégium dísztermében tartották, előadók dr. Szilágyi Tibor, dr. Péter H. Mária, dr. Gaal György, dr. Széman Péter, dr. Széplaki Attila és dr. Bódizs György.

Az Orvostudományi Értesítő 92. kötetének egy száma jelent meg, nyomdakész cikkei „ahead of print” formában már elérhetők. Két különszámot jelentettek meg, ezek a XXIX. Tudományos Ülészak és a XXVI. tudományos diákköri konferencia összefoglalóit tartalmazó kötetek. A kéziratok fogadása az „Editorial Manager” internetes kézirat-menedzselő rendszer révén történik. Hasonlóan a tavalyi évhez, felkérték a konferenciákon, továbbképzőkön előadó tanárokat, illetve a vándorgyűlés résztvevőit, hogy a bemutatott előadások anyagát írásban (*in extenso* kézirat formájában) is küldjék el folyóiratunk szerkesztőségébe. A lap felelős szerkesztői teendőit és a De Gruyter/Sciendo Kiadóval való kapcsolattartást továbbra is Mezei Tibor látja el. A lapszámok megjelenésével kapcsolatos számos további teendőt a szakosztály munkatársai, szaklektoraink és korrektoraink gyors és igényes munkája segíti, és igyekeznek a továbbiakban is fenntartani a lap szakmai színvonalát. A 2018-as első szám megjelenésével elkezdtek a folyóirat nemzetközi adatbázisokba való bejegyzését a De Gruyter/Sciendo Kiadó révén. A 92. kötet számainak nyomdai költségeit a Gedeon Richter Románia Rt. gyógyszer cég fedezi.

A szakosztály kiadásában jelent meg Péter H. Mária *Gyógyszerészképzés a Ferenc József Tudományegyetemen 1872 és 1919 között* című kötete, melynek bemutatóját június 26-án tartották Marosvásárhelyen az unitárius egyház tanácstermében.

Szakosztályunk társszerzőként vett részt a november 8-án Erdélyben első alkalommal Marosvásárhelyen megtartott, 11. demográfiai, egészség-és szociálpolitikai konferencián, ahol *Megmaradni – és mégis élni* címmel dr. **Szabó Béla** tartott előadást.

A korábbi évekhez hasonlóan 2019-ben két, 3-3 hónapos, havi 1500 lej értékű kutatási ösztöndíjat írt ki a szakosztály. A pályázat célja orvosok, fogorvosok és gyógyszerészek kutatói

tevékenységének és szakmai érvényesülésének segítése. A beérkezett pályázatokat a választmány által kinevezett bizottság bírálta el, a nyertes pályázók **Fogarasi Erzsébet** és **Fülöp Zsolt-Zoltán** voltak.

A Semmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Kara és az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya pályázatot hirdetett meg a gyógyszerész/orvos kutatók/kutatócsoportok részére az erdélyi és a budapesti régió közti tudományos együttműködés fellendítése céljából, valamint egyetemi hallgatók részére a gyógyszerkutatásba, illetve a nagyműszeres gyógyszerésztudományi technikákba való bekapcsolódás céljából. A két pályázaton összesen 4 kutató/kutatócsoport pályázata részesült anyagi támogatásban, összesen 60 000 lej értékben.

Folytatták a korábbi években meghirdetett pályázati kiírásukat a tudományos ülésszakon való ingyenes részvétellel, mindazok számára, akik a bemutatandó dolgozatukat a jelentkezési határidőig teljes terjedelemben, közlésre alkalmas formában beküldik. Összesen 3 dolgozatot küldtek be, amelyeket a pozitív szaklektori elbírálás után az Orvostudományi Értesítőben közöltek.

Magas tudományos igénnyel, magyar nyelven megírt, széles körű érdeklődésre számot tartó orvosi vagy gyógyszerészeti szakkönyv kiadására vonatkozó pályázatot 2019-ben is meghirdettek, de a meghosszabbított határidőig nem érkezett egyetlen kézirat sem.

A szakosztály 2006-ban létrehozta a legjobb tanulmányi eredményt elért végzős egyetemi hallgatóknak az egyetem egykori alapító tagjáról elnevezett **Csögör Lajos-díjat és -oklevelet**, amelynek kiosztására 2019-ben is az egyetemi évet záró ballagáson került sor a Kistemplomban. A díj pénzjutalmat foglalt magában, amelyet a 4 díjazott diáknak Szatmári Szabolcs szakosztályi alelnök adott át. A díjazottak: általános orvosi karon **Szabó Tímea Magdolna**, a fogorvosi karon **Kallos Henrietta Hilda**, a gyógyszerészeti karon **Ferencz Elek**, az általános asszisztensképzőn pedig **Molnár Emőke**. Ez alkalommal került sor a **dr. Formanek Gyula- emlékdíj** átadására is, melyet **Ferencz Elek** gyógyszerészhallgatónak ítéltek oda.

Erdélyi regionális kurátori szerepet vállalva segítették a Magyar Általános Orvosok Tudományos Egyesülete által kiírt, *Az év családorvosa a Kárpát-medencében 2019* pályázat sikeres lebonyolítását. Junior kategóriában **Jakab Engya Anikó** és **Dömötör Zsuzsa Réka**, senior kategóriában **Kurjatko Tamás** nyertek jogosultságot a 2019. április 13–14. között Budapesten szervezett, végleges elbírálási és díjátadási tudományos ülésre.

2019-ben **Brassai Zoltán** professzor és **Kraft Zsolt Béla** főorvos (Csíkszereda) a Pápai Páriz Ferenc Alapítvány életműdíjában részesült. Az alapítvány 20. jubileumi ülésén, szeptemberben a korábbi díjazottak a *Díjazottaink* című kiadványt, valamint egy háromnyelvű állatorvosi kórszövettani atlaszt kaptak ajándékba a szerzők jóvoltából (marosfői állatorvosok).

A szakosztály az egyetlen, orvos-, fogorvos- és gyógyszerésztudományt anyanyelvünkön művelő egyesület Romániában.

Az OGYSZ-nek kapcsolata van az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságával, a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal, amelynek Orvostudományi Szakbizottságát Szilágyi Tibor egyetemi tanár, a Gyógyszerésztudományi Szakbizottságát pedig Gyéresi Árpád egyetemi tanár vezeti, a Magyar Gyógyszerésztudományi Társasággal, amelynek Tanácskozó Testületében Sipos Emese egyetemi tanár mint szakosztályunk képviselője is jelen van. Együttműködik a Magyar Egészségügyi Társasággal (MET), melynek Széman Péter főorvos a MET Kárpát-medencei alelnöke, a magyarországi Országos Alapellátási

Intézettel, a Kárpát-medencei Tehetségkutató Alapítvánnyal, a Magyar Általános Orvosok Tudományos Egyesületével, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemmel, a Studium-Prospero Alapítvánnyal, valamint a Marosvásárhelyi Magyar Diákszövetséggel. A felsorolt, országos és nemzetközi szervezeteken kívül a szakosztály kapcsolatban van olyan helyi alapítványokkal és társaságokkal, mint például a Keresztény Orvosok Szövetsége (KEOSZ), a szilágysomlyói Báthory István Alapítvány, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület marosvásárhelyi szervezete, a székelyudvarhelyi Pápai Páriz Ferenc Alapítvány, a szatmári Szent-Györgyi Albert Társaság.

A szakosztály vezetősége dr. **Szilágyi Tibor** elnök, dr. **Sipos Emese** titkár.

4. **A Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály** 2019 során két előadást és négy tudományos konferenciát szervezett. Kiemelkedő esemény a szakosztály életében, hogy a *Magyar Tudományos Akadémia külső taggá* választotta dr. **Vincze Mária Magdolna** professzor asszonyt, akit a 2019. április 6-i közgyűlésen az *EME tiszteleti tagjává* avatott.

Március 13-án a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézetének keretében működő Gazdasági Tanácsadó Klub hallgatói (**Tempfli Ákos, Jakó Zsolt, Nagy Miriám, Mag Róbert, Barabási Tamás és Bardóczi Beáta**) az EME székházában *AgriBusiness 4.0* címmel az agráriparról szóló elemzésüket mutatták be. Március 27-én Csizsárik-Kocsir Ágnes egyetemi docens (Óbudai Egyetem) tartott előadást *Globális energiaéhség és a megújuló energiaforrások – finanszírozói szemmel* címmel. Immár hatodik alkalommal gyűltek össze 2019. június 6–7-én a turizmus és a vendéglátás erdélyi magyar kutatói, illetve számos külföldi meghívott a szakosztály és a BBTE Földrajz Intézetének közös rendezvényére, a **Talpas János** által koordinált, *VI. erdélyi magyar vendéglátás és turizmus konferenciára*. Erdélyben, ahol a gazdaság motorja lehetne a turizmus, rendkívül fontos a szakmaiság, a minőség biztosítása, a helyi természeti és kulturális adottságok kiaknázása. Ennek szellemében az előadások témaköre magában foglalta a generációs kérdéseket, a borkultúrát, a konyhaművészet lehetőségeit és új útjait, a faluturizmus óriási potenciálját, különös tekintettel azokra a helyi sajátosságokra, amelyekre ez szervesen ráépülhet. A rendezvényen 14 előadás hangzott el, és egy szakmai kirándulásra is sor került.

November 21-én, a Sapientia EMTE Tordai úti épületében került sor A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat *társadalomtudományi szekciójára*, melynek társszervezői a Sapientia EMTE, Kolozsvári Kar, Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok Tanszéke és a POLITEIA – Romániai Magyar Politikatudományi Egyesület voltak. A konferencián négy szekcióban 19 előadás hangzott el.

Ugyancsak november 21-én a Sapientia EMTE Óváry termében kilenc előadást mutattak be a *175 éve született Óvári Kelemen jogászprofesszor* című konferencián, amely a tudomány napi konferencia jogtudományi szekcióját képezte. A konferencia társszervezője a Sapientia EMTE Jogtudományi Tanszéke volt.

November 23-án – ugyancsak a *MTNE 2019* keretében – negyedik alkalommal kerül sor az *ICEBM 2019 Nemzetközi Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Konferenciára*, amelyet a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézete, az EME Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztálya, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság és a Pro Oeconomica Egyesület közösen szervezett a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának épületében.

Négy országból (Románia, Magyarország, Kolumbia és Szlovákia) 18 intézmény képviselőjében 70 személy vett részt a konferencián, a plenáris üléseken, és az öt szekcióban 47 tudományos dolgozatot mutattak be.

2019. november 23-án Sepsiszentgyörgyön tartották a *MTNE 2019* filozófiai szekciójának munkálatait *A „világ összegyűjtésének” médiumai. Terek, kapcsolatháló, lokálitás* címmel. Az interdiszciplináris konferencia filozófusok, műépítésszek, antropológusok, médiakutatók és képzőművészek részvételével zajlott. A romániai és magyarországi akadémiai szféra jeles képviselőit is felsorakoztató szakmai tanácskozáson összesen 18 előadás hangzott el, ezeken, valamint az ezeket követő vitákon mintegy 45-50 érdeklődő vett részt. A rendezvény szervezői az Erdélyi Magyar Filozófus Társaság, a Pro Philosophia Alapítvány, az Erdélyi Múzeum-Egyesület Jog-, Közgazdaság-, és Társadalomtudományi Szakosztálya voltak, partnere pedig a Magma Kortárs Művészeti Kiállítótér.

A szakosztály vezetősége: **Kerekes Kinga** elnök, **Kokoly Zsolt** és **Balla Emese** alelnökök.

5. A Műszaki Tudományok Szakosztálya küldetéséhez híven 2019-ben is fenntartotta a tudományos és tudományszervező programjait, amelynek szerves részét képezték a szakosztály hagyományos tevékenységei. Célkitűzései között kiemelt helyet foglal el a magyar műszaki nyelv ápolása, művelése, a szakember-utánpótlás, -nevelés, a fiatal kutatók szakmai előrehaladásának a támogatása, valamint a műszaki értelmiség összefogása. Ennek megvalósításáért az elmúlt év során is nemzetközi tudományos üléseket és tudomány-népszerűsítő előadásokat, szakmai tábort szervezett, s tudományos tevékenységek, kutatások működését ösztönözte, segítette. Munkássága eredményeit kiadványsorozataiban tette közzé, s az EDA-ban⁵ terjesztette.

A szakosztály január 12-én kettős eseménnyel indította az évet. Az évi rendes közgyűléssel, melynek keretében az előző év sokrétű tevékenységét tekintették át, véglegesítették az évi munkatervet. Ugyanezen a napon egy, a vállalkozásszervezés témakörébe tartozó előadás indította az évet. **Kerekes László** professzor, a ConsAct Consulting igazgatója, az EME alelnöke tartott előadást *Mikor nyugodt egy vezető?... Ha jól működik a cége* címmel. Az eseményről beharangozót közölt a Szabadság napilap. Az előadás után a 2018-ban, a szakosztály gondozásában megjelent könyvek bemutatására került sor.

Január 24-én az MTA Könyvtár és Információs Központjában szervezett, legújabb EME-kiadványainak bemutatása keretében az *Acta Materialia Transylvanica* újonnan megjelent folyóiratot mutatta be a főszerkesztő számos szerző jelenlétében.

Március 28–29. között, immáron huszonnegyedik alkalommal rendezték meg a *Fiatal műszaki tudományos ülészakát*⁶ a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) partnerségében. A rendezvény fővédnöke **Lovász László**, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, védnöke **Gyulai József**, a Novofer Alapítvány kuratóriumának elnöke volt. A konferencia 2019. március 28-án kezdődött a megnyitó, illetve plenáris előadásokkal a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében.

A megnyitón Bitay Enikő EME–MTSZ-szakosztályi elnök és **Dávid László**, a Sapientia EMTE rektora szólaltak fel a szervező intézmények nevében, majd a meghívott intézmények

⁵ <https://eda.eme.ro/handle/10598/58>

⁶ A rendezvény honlapja itt érhető el: <http://www.eme.ro/fmtu/>, a dokumentumai itt találhatóak: <https://eda.eme.ro/handle/10598/31691>, a részletes beszámoló itt olvasható: <https://eda.eme.ro/handle/10598/31692>.

képviselője, **Réger Mihály**, az Óbudai Egyetem rektora. A rendezvényt megtisztelte **Kecskés Tibor**, Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusának vezető konzulja, aki köszöntőbeszédében kiemelte, hogy a magyar műszaki tudományosság megmaradásához sikerekre és támogatásra egyaránt szükség van. Ugyancsak köszöntőbeszédében üdvözölte a konferencia résztvevőit **Antal Géza**, az RMDSZ Kolozsvári Szervezetének ügyvezetője, valamint **Székely Schnedarek Márton**, a KMDSZ Kolozsvári Műszakis Klubjának elnöke.

M. Csizmadia Béla professor emeritus a Gödöllői Szent István Egyetemről betegség miatt nem lehetett jelen, ezért a *Szükséges-e a magyar szaknyelv művelése?* című plenáris előadása elmaradt. Írásos üzenetét doktorandusza, Balassa Gábor olvasta fel.

Az erdélyi magyar műszaki tudományosság kitartó támogatása elismeréseképpen a rendezvényen az EME Gr. Mikó Imre-emléklapot adományozott **M. Csizmadia Bélának** és **Réger Mihálynak**.

Ezt követően négy plenáris előadás hangzott el: **Bíró László Péter** az MTA Energiatudományi Kutatóközpont Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Intézet Nanoszerkezetek osztályának munkatársa az *Anyagtudósok kalandozása a biológiában: lepkék szerkezeti színeiről*; **Réger Mihály 140 év az ipar és a tudomány szolgálatában címmel; **Orbán Ferenc**, a Pécsi Tudományegyetem, Műszaki és Informatikai Karának professzora a *Környezetbarát tervezésről*; **Puskás Attila**, a Kolozsvári Műegyetem Építőmérnöki Karának tanszékvezetője az *Oktatás és Ipar – építőmérnöki szemmel* címmel érkezett.**

Nyolcadik alkalommal adták át a **Maros Dezső-díjat**, melynek célja a romániai magyar ifjú műszaki szakemberek kutatásának támogatása, elismerése további kutatásra való ösztönzése. 2019-ben a Maros Dezső-díjat **Gergely Attila** mérnök, a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kar, Gépészmérnöki Tanszék adjunktusa vehette át kiemelkedő kutatási tevékenysége elismeréséül.

Az ünnepélyes megnyitót kiskoncert zárta **Kovács Eszter** és **Fejér Mátyás**, a BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Kara diákjainak fellépésével és **Miklós Noémi** BBTE-adjunktus zongorakiséretével. A rendezvényről március 29-én **Ördög Béla tudósított** a Szabadság napilapban⁷.

A plenáris előadást követően délután **134 szerző 59 munkája kerül bemutatásra**, amelyek felölelik a legtöbb műszaki tudományterületet (anyagtudományok, biztonságstudomány, informatikai alkalmazások, gépészet- és gyártástudomány, építészet, mechatronika és robotika, alkalmazott fizika), a műszaki oktatást, amely az interdiszciplináris kutatások eredményeivel is kiegészül.

Az előadásokat tartalmazó tanulmánykötet (a *Műszaki Tudományos Közlemények* 11. kötete) és a tanulmányok külön-külön is elérhetők online módon az Erdélyi digitális adattárban: <http://eda.eme.ro/handle/10598/31168>, illetve a Műszaki Tudományos Közlemények honlapján: <http://www.eme.ro/publication-hu/mtk/mtk-main.htm>. A kiadvány összesen **94 szerzőnek** az első szerzők nevének sorrendjében közlésre javasolt **42 írását tartalmazza**, felöleli valamennyi műszaki szakterületet (anyagtudományok, biztonságstudomány, informatikai alkalmazások, gépészet és gyártástudomány, vegyészet, építészet, mechatronika és robotika, alkalmazott fizika), a műszaki oktatást, az interdiszciplináris kutatás eredményeivel is kiegészülve. A konferenciakötet társkiadója az **Óbudai Egyetem**, ezzel is tükrözni kívánva azt a határon átnyúló,

⁷ Ördög Béla: *Fiatal műszakiak találkoztak Kolozsváron*. In: Kolozsvári Szabadság napilap, 2019. március 28. <http://szabadsag.ro/-/fiatal-muszakiak-talalokoztak-kolozsvaron>

többéves szakmai együttműködést, mely a közös kutatásokban és közlésekben már eddig is érzékelhető volt. Mint ismeretes, a 2018-as évtől kezdődően a tanulmányok megjelentetésének szigorúbb követelményei vannak, illetve újdonságnak számított, hogy ezek angol nyelvű változatát is közzéteszik, online felületen terjesztik. Az anyagtudomány szakterületéről beérkező tanulmányok, a tudományos bizottság javaslatának megfelelően, a szükséges kiegészítések után az *Acta Materialia Transylvanica* folyóirat 2019. 2. évfolyam 1–2. számaiban jelenik meg. Az angol nyelvű tanulmányokat a De Gruyter Open, Sciendo népszerűsíti. Ezek indexelve lesznek a nemzetközi szakmai adatbázisokban és a szakmai online könyvkereskedésekben is.

A konferencia másodnapján, március 29-én az **Erdélyi barangolás** program keretében a résztvevők egy körúton vettek részt. A szakma gyakorlása mellett a szervezők fontosnak tartják a kikapcsolódást, a honismereti jellegű tevékenységeket is, ezért a rendezvényt az idén is ezzel a hagyományos programmal zárták (melynek fontosabb helyszínei: Gyulafehérvár, Torockó, Járabánya, Magyarfenes). Programfelelős és egyben túravezető **Talpas János** volt.

A rendezvényről az **RTV kolozsvári adásának az Erdélyi Figyelő** műsora keretében készített riportanyagot **Pákei Enikő** szerkesztő-műsorvezető *A műszaki tudományok fiatal kutatói találkoztak Kolozsváron* címmel, mely elérhető a világhálón is⁸.

2019. április 6-án életének 75. évében **elhunyt** Veszprémben **Csibi Vencel József** akadémikus, a szakosztályban aktívan tevékenykedő gépészmérnök, utolsó útjára április 20-án kísérték Kolozsvárt, a Kismező temetőben. Május 29-én **M. Cszimadia Béla** professor emeritus (Szent István Egyetem, Gödöllő) **távozott** az élők sorából. A „*Professzorunk*”, aki az FMTÜ támogatója hosszú időket óta, együttműködő partnere, a tudományos bizottság aktív tagja volt. Szakmai és emberi helytállása, példaértékű magatartása, inspiratív előadásai és írásai, a műszaki tudományosság előmeneteléhez hozzájáruló munkája elismeréseként részesült az EME alapította, gr. Mikó Imre-emléklap kitüntetésben. Emlékét kegyelettel őrzi a szakosztály.

Június 11-én **hetedik alkalommal kerül sor a Magyar műszakis ballagásra**⁹ Kolozsvárt a Kolozsvári Műszakis Klub (KMDSZ–KMK) és az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya szervezésében. Az EME Jókai/Napoca utcai székházában idén hét szakról összesen negyvenöt végző mérnököt indítottak a műszakis hivatás útjára az őket búcsúztató, feltarisznyázó oktatók. Az ünnep alkalmából köszöntötte a résztvevőket Bitay Enikő, az EME Műszaki Tudományok szakosztályának elnöke, **Gobesz Zsongor-Ferdinánd**, a Kolozsvári Műszaki Egyetem egyetemi docense; **Sámi Zsuzsa**, a Kolozsvári Magyar Diákszövetség elnökhelyettese, valamint **Székely-Schnedarek Márton**, a Kolozsvári Műszakis Klub elnöke. A rendezvény színvonalát emelte **Bakó Tihamér** zongora-előadása, illetve az emléklapok és ajándékkönyvek átadását követően **Vincze Róbert** SLAM-előadása.

Értékmentés, találkozás, emlékezés – hármas céllal szervezték meg az EME Műszaki Tudományok Szakosztály **ipartörténeti sorozatának immár tizenkettedik előadását** a magyar napokon. A kolozsvári ipartörténeti előadás-sorozat hagyományába illeszkedett **Nagy Béla**: *A kolozsvári papírlémezgyár (Mucart) története*, amelyre 2019. augusztus 19-én került sor. Az esemény jeligeje: „*Hozz magaddal egy emléktárgyat!*”. Az előadást **Tóth Ildikó** ny. technikus kiegészítése követte: érdekes részleteket mutatott be egy 1996-ban készített

⁸ A riport a közösségi oldalon itt látható: <https://www.facebook.com/534716723271172/videos/417138639020501/>, illetve a YouTube nyilvános videómegosztó webhelyen itt: <https://www.youtube.com/watch?v=aD2OqyGxGFs> (közvetéve 2019. április 3-án).

⁹ A rendezvény dokumentumai, beszámolója itt érhető el: <https://eda.eme.ro/handle/10598/31700>

dokumentumfilmből, amely az akkori gyártási folyamatot és az ingatlanállapotokat ismertette. A rendezvényen az előadást, bemutatót hozzászólások egészítették ki, hagyományosan teret adva az egykori alkalmazottak találkozásának, emléktárgyak gyűjtésének s a kötetlen beszélgetésnek. Mint ismeretes, ezen találkozók nyitottak mindazok számára, akik elmondhatják, ahogyan Ők látták s élték meg egy üzem alakulását, fejlődését, termékeinek fejlesztését, közösségi életét s szakmai kibontakozását. A rendezvényekről augusztus 20-án **Ördög Béla** tudósított a kolozsvári Szabadság napilapban, *Volt egyszer egy Mucart* címmel¹⁰. Ugyanebben a periódusban készült további két interjú, melyek által egykor az iparban dolgozók emlékeit igyekszik gyűjteni a szakosztály.

Augusztus 26–29. között **tizennyolcadik alkalommal szervezte meg a Technikatörténeti alkotótábort**¹¹ az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya Csernakeresztúron és környékén. A szakosztály 2006-ban kezdeményezte a *Műszaki örökség feltárása, kutatása és védelme Erdélyben* elnevezésű interdiszciplináris programot. Ennek terepgyakorlati része az évente szervezett technikatörténeti alkotótábor, melynek célja technikai örökségünk felkutatása, megőrzése, működőképessé tétele, az erdélyi kulturális örökségbe való beillesztése, illetve a térség kulturális és turisztikai fejlesztése. 2019-ben az egykoron Hunyadi és Csolnoki családok birtokába tartozó, Erdély déli részén, a Cserna-patak közelében levő térség képezte a terepmunka helyszínét. A tábor szakemberei között a Kolozsvári Műszaki Egyetem, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem, a Sapientia EMTE és a Széchenyi István Egyetem oktatói voltak. Az interdiszciplináris kutatáshoz szükséges szakmai tudás érdekében a résztvevőket különböző szakterületekről szólították meg, így volt köztük gépész, anyagtechnológus, turisztikai szakértő, építész, közgazdász. A továbbiakban kisebb (szak)csoportokban, diákok bevonásával folytatódnak a felmérések konkrét munkálatai.

2019. augusztus 30-án az Óbudai Egyetem által odaítélt Honorary Professor cím átvételét követően, Bitay Enikő *Műszakiörökség-védelem Erdélyben* címmel székfoglaló előadást tartott – amely kisebb szimpózium keretében zajlott.

November 22-én a MTNE központi rendezvényén az *EME-szakosztályok és -fiókegyesületek mint tudományos műhelyek* program keretében a szakosztály elnöke *A műszaki tudományosságért – 30 éves az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya* címmel tartott előadást, melynek írott változata 2020-ban kötetben is megjelenik.

November 23-án a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében szervezte meg a szakosztály a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karral együtt a **XX. Műszaki tudományos ülészakor**¹² (MTÜ) Kolozsvárt. Különös és igen szép véletlen volt, hogy a jubileumi XX. MTÜ-t pontosan 20 előadással (közleménnyel) köszöntötte a 39 szerző. Hét egyetem, négy kutatóintézet főleg csoportos kutatási munkáját ismerhették meg a résztvevők. A jubileumi műszakis ülészakot megtisztelték Délvidékről a Szabadkai Műszaki Szakfőiskola képviselői, **Némédi Imre** intézetigazgató vezetésével, **Nagy András**, a Dunaújvárosi Egyetem tudományos és kutatási rektorhelyettese, illetve az Óbudai Egyetem kutatói-oktatói **Kovács Tünde** tanácskezelő, egyetemi docens vezetésével. A megnyitón a Sapientia Erdélyi Tudományegyetem Marosvásárhelyi Kar dékánja, **Kelemen András** köszöntötte a rendezvényt, az EME részéről

¹⁰ <http://szabadsag.ro/-/volt-egyszer-egy-mucart>

¹¹ A rendezvény beszámolója itt érhető el: <https://eda.eme.ro/handle/10598/31699>

¹² A rendezvény dokumentumai itt érhetők el: <https://eda.eme.ro/handle/10598/31693>, a részletes beszámoló itt olvasható: <https://eda.eme.ro/handle/10598/31694>.

pedig **Kerekes László** EME-alelnök, illetve Bitay Enikő szakosztályi elnök, aki beszédében a 20. évét ünneplő rendezvény jelentőségét emelte ki. A kolozsvári Műszaki Egyetemet **Gobesz Ferdinánd-Zsongor** építészmérnök, egyetemi docens, a Petrosényi Egyetemet pedig **András József és Kovács József** egyetemi tanárok képviselték.

A változatos, sokszínű előadások a klasszikus műszaki tudományterülethez tartozó anyagtudományok (7), gépészmérnöki modellalkotás (4), bányagépek (2), építőmérnöki (2), gépészeti kísérleti vizsgálatok (2) területét érintették, mindezeket kiegészítette az ember-gép kommunikáció, krízismenedzsment; biztonságtudatosságának növelése a kibertérben; avagy a gyártás digitalizálása (mint kihívás az oktatás és ipar számára) témájú előadások. A rendezvény egyik lényeges mozzanata, melynek már többéves hagyománya van, a **Jenei Dezső-emléklap** átadása, ünnepélyes keretben biztosítva az erdélyi magyar műszaki tudományosságért kifejtett tevékenység elismerésére. Az **idei kitüntetett Gobesz Ferdinánd-Zsongor** építészmérnök, egyetemi docens, a Kolozsvári Műszaki Egyetem oktatója. A rendezvény méltó helynek bizonyult arra, hogy megemlékezzenek a nemrégiben elhunyt jeles műszakis kollégára, szakosztályi tagra, Csibi Vencel akadémikusra, gépészmérnökre. A rendezvény záró programpontja a könyvbemutató volt, a 2019-ben megjelent szakosztályi köteteket és folyóiratokat tekintette át a szerkesztő.

A 2019-es évben összesen öt kötet és két folyóiratszám jelent meg a szakosztály gondozásában s támogatásával. A *Műszaki Tudományos Közlemények* sorozatban: az MTK 10. és az MTK 11. kötetei; a *Műszaki Tudományos Füzetek* sorozat 13. kötete; valamint a *Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek* sorozat 13. kötete. Különálló kötetben – Márton László szakosztályi alelnök szerkesztésében, *Fejezetek Székelyföld technikatörténetéből* címmel – a szakosztályi technikatörténeti szakcsoport többéves munkájának eredményeiről is olvashatunk. Ugyanakkor megjelent az *Acta Materialia Transilvanica* (AMT) folyóirat 2019-es, 2. évf. két száma is¹³. A kiadványok részletes adatai a *Tudományos könyv- és folyóirat-kiadás* című fejezetben olvashatók.

A szakosztály köszönetét fejezi ki a lektoroknak, akik vállalták a tanulmányok szakmai értékelését, s véleményükkel, tanácsaikkal, önzetlen munkájukkal erősítették a tanulmánykötetek szakmaiságát, külön kiemelve az önálló kötetek lektorait: Máté Márton, Nagy-György Tamás, Gazda István, Perjámosi Sándor és Tóth László. Ugyanakkor az AMT folyóirat 2019-es év számok gondozására felkért Dobránszky János lapszerkesztő szakszerű munkáját ezúton is köszönik. A kiadványok szakmaiságában nagy szerepük volt az olvasószerkesztőknek: Kerekes Györgynek, Szenkovics Enikőnek, David Speightnek, valamint a műszaki szerkesztőnek, tördelőknek: Szilágyi Júliának. A kiadványaink online változatainak megjelenítésében¹⁴, feltöltésében: Szilágyi Julia, Orosz Bettina és Kisfaludy-Bak Zsombor működtek közre.

A szakosztály a 2019. évben is együttműködött más intézményekkel, folytatódta a közös kutatások a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemmel, a Babeş-Bolyai Tudományegyetemmel, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel, valamint az Óbudai Egyetemmel, melyek eredményei különböző fórumokon hangzottak el, és jelentek meg társszerzőségben, kiadványokban.

Ugyanakkor tovább folytatódta a szakosztály keretei között zajló inter- és transzdiszciplináris kutatások: archeometallurgiai, anyagtudományi, tudomány- és technikatörténeti, valamint az

¹³ Az AMT 2. évf. 2. számáról a Szabadság kolozsvári napilap december 24-i számában olvasható: <http://szabadsag.ro/-uj-certamen-illetve-acta-materialia-transilvanica>

¹⁴ Az EME elektronikus könyvtára: <https://www.eme.ro/publication-hu/>, EDA: <https://www.eme.ro/publication/>, MTMT: <https://eda.eme.ro/>, <https://m2.mtmt.hu/frontend/>

ipartörténeti emlékek gyűjtése is, interjúk készítése. Jelentősebb kutatási pályázatok, témák 2019-ben: *Összehasonlító archeometriai vizsgálatok a mikházi római lelőhelyen a katonai és civil környezetben feltárt vassalakok technológiai összefüggéseinek vizsgálatára* (MTA Domus csoportos kutatási pályázat, 2018/19); Székelyföld technikatörténeti kutatása: *A fémművesség fejlődése Székelyföldön. Erdővidék vasgyártása* (szakosztályi projekt); *Fenofibrát-tartalmú, nanoszálal szerkezetű gyógyszerhordozó rendszer nagy volumenű előállítás* (MTA Domus csoportos kutatási pályázat); *Implantátumok károsodásának vizsgálata* (MTA Domus Hungarica). Martin Lajos (1827–1897) műszaki hagyatékának kutatása. Az eredményeiről előadásokban, közleményekben számoltak be a kutatók. Ugyanakkor fontosnak tartották a kutatási eredményeket közérthető módon is terjeszteni, 2019-ben a KAB felhívására ezeket ilyen formában is áadták a *Tudományos eredmények szemléje*¹⁵ rovatba.

A tudományos tevékenységek mozgatórugójaként a szakosztály folyamatosan figyeli, segíti, ösztönzi a műszaki kutatás tevékenységeit, külön figyelmet szentelve az eredmények bemutatására, magyar nyelven való közlésére, terjesztésére is. Ugyanakkor igyekeznek a nemzetközi vérkeringésbe is eljuttatni ezen eredményeket. 2018-as évtől a tanulmányokat angol nyelven is bekérték, s ezeket online felületen jelentetik meg, terjesztik (<http://www.eme.ro/publication/>).

A szakosztály alapítója, Jenei Dezső születésének 100. évfordulója alkalmából (november 7-én született Naszódon) megemlékező írást jelentettek meg december 30-án a kolozsvári Szabadság napilapban *Száz éve született Jenei Dezső – Szívügyének tekintette a magyar műszaki oktatást a tudós személyiség* címmel¹⁶.

A szakosztály vezetősége: **Bitay Enikő** elnök, **Márton László** és **Máté Márton** alelnökök, **Kisfaludi-Bak Zsombor** titkár.

6. A Matematikai és Informatikai Szakosztály tagjai 2019-ben is konferenciák, tudományos ülésszakok, előadások, továbbképzők és szakmai versenyek szervezéséhez járultak hozzá. Ennek érdekében együttműködtek a BBTE és a Sapientia EMTE oktatóival, a Farkas Gyula és a Mitis Egyesületekkel, a Matlap közösségével, a Radó Ferenc Matematikaművelő Társasággal, valamint a KAB Matematika, Informatika, Fizika és Csillagászati Szakbizottságával. A Szakosztály 2019-ben is bekapcsolódott a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozatba, november 15–17. között szervezte meg a **10. matematika és informatika alkalmazásokkal konferenciát**, melyre Kolozsváron, az EME székházában, illetve a Babeş–Bolyai Tudományegyetem központi épületében került sor. A konferencián 20 előadás hangzott el, és 45 résztvevő regisztrált. A rendezvény péntek délután egy matematika- és informatikatörténeti szekcióval indult (**Kása Zoltán**: *Korai számítógép-fejlesztések Kolozsváron*; **Zákány Mónika**: *A párhuzamosság rövid története*), amelyet egy kerekasztal-beszélgetés követett az erdélyi magyar matematika- és informatikaoktatás aktuális kérdéseiről. A résztvevők a csillagvizsgálóban tett látogatással fejezték be a napot. Másnap plenáris előadásokkal folytatódott a rendezvény (Németh Sándor: *Az izotonprojekciótól az izotonregresszióig*; **Nagy Örs**: *A reprezentációváltás mint heurisztikus problémamegoldási stratégia taníthatóságáról*), majd két szekcióban következtek előadások. A didaktika szekcióban a következő előadások hangzottak el: **Olosz**

¹⁵ Jelentős tudományos eredmények ismertetése: <https://kab.ro/hirek/hir/jelentos-tudomanyos-eredmenyek-ismeretese-1187>

¹⁶ <http://szabadsag.ro/-/szaz-eve-szulett-jenei-dezso-szivugyenek-tekintette-a-magyar-muszaki-oktatast-a-tudos-szemelyiseg>

Ferenc: *A feladatokban rejlő lehetőségek kiaknázása; Bódis Klára:* *Digitális cselekvő pedagógia, tabletekkel; Baranyai Tünde Klára* *Műveletek tanítása elemi osztályokban; Kovács Béla:* *Érettségi vizsgálati feladványok (1900–1918).* A matematika szekcióban az alábbi előadásokra került sor: **Kolumbán József:** *A Navier-Stokes-operátorral értelmezett hemivariációs egyenlőtlenségekről; Róth Ágoston:* *Ciklikus közelségi görbék/felületek és azok súlyozott változata; Szilágyi Zsolt:* *A vektornyalábok tenzorszorzatának Chern-osztályairól; Makó Zoltán, Salamon Júlia:* *Kétszemélyes, nem zéró összegű játékok elemzése a kumulatív kilátásmélet segítségével; Szilágyi Zsolt:* *Lokalizálás Grassmann-varietáson nilpotens vektormező segítségével.* Délután ismét két szekcióban folytatódott a konferencia. A matematika és didaktika szekcióban az alábbi előadásokat hallgatták meg a jelenlevők: **Nagydobai Kiss Sándor:** *Két hiperbolacsalád; Bíró Bálint, Nagydobai Kiss Sándor:* *A háromszög két új nevezetes köre?; Bence Mihály, Drágan Marius:* *Gerretsen-féle egyenlőtlenség élesítése; András Szilárd:* *A számfogalom kialakítását segítő tevékenységek.* A matematika és informatika szekcióban az alábbi előadások hangzottak el: **Szenkovits Annamária:** *Chatbotok: Amikor a mesterséges intelligencia a közösségimédia-menedzsered; Koncsárd Tünde, Naghi Mirtill-Boglárka, Antal Margit:* *Forráskód szerzőjének felismerése programozói stílus alapján; Simon Levente, Soós Anna:* *Fraktálelemzés és fixponttétel magasabb dimenziójú apollóniai hálózatokon; Darvay Zsolt:* *Belsőpontos algoritmusok lineáris komplementaritási feladatokra.* Ezt követően a konferencia legünnepélyesebb pillanata következett: a **Farkas Gyula-émlékrem** átadása. Az emlékermet olyan általános iskolában vagy középiskolában oktató matematika vagy informatika szakos tanár kaphatja, aki tevékenységével jelentősen hozzájárult a matematikai vagy informatikai ismeretek terjesztéséhez, és a tehetséggondozásban kiemelkedő eredményeket ért el. Az idei díjazottak: **Szélyes Emőke** (Székelyudvarhely), **Vass Csilla** (Barót) és **Zay Éva** (Zilah). A laudációkat **Kása Zoltán, András Szilárd** és **Szenkovits Ferenc** állította össze, és ők adták át a díjakat is. A konferencia vasárnap városnézéssel zárult.

Tisztviselők: **Robu Judit** elnök, **Makó Zoltán** alelnök, **Darvay Zsolt** titkár.

7. Az **Agrártudományi Szakosztály** a 2019-es évet az immár hagyományos szakmai rendezvénnyel nyitotta, január 10-én Györfi Jenő, a nagyenyedi Vinum Rexum borásza által készített borok érzékszervi bírálatára került sor. Február 18–19-én *Öntözéstechnika a 21. században* címmel szakmai előadásokra került sor az RMGE Maros Szervezet, a magyarországi Dan-Aqua Kft. és a Sapientia EMTE MK Kertézmérnöki Tanszékének társzervezésében. **Dandé Gábor**, a Dan-Aqua Kft. szakértője első nap a korszerű hajtattott és szabadföldi zöldségtermesztés öntözési gyakorlatáról, míg a második nap a korszerű dísznövény- és gyümölcstermesztés öntözési gyakorlatának sajátosságairól beszélt a jelenlevőknek a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karának új tanépületében. A rendezvényen az érintett szakterületen tevékenykedő erdélyi termesztek is igen szép számban jelen voltak a kertészeti és tájépítészeti, valamint növényorvos szakirányokon tanuló diákok mellett. Folytatva a közérdekű szakmai előadások sorát, február 23-án, helyi felkérésnek eleget téve, a Sapientia EMTE Sepsiszentgyörgyi Tanulmányi Központjában *Metsszünk! De hogyan?* címmel szakmai napot szerveztek a Sapientia EMTE Kertézmérnöki Tanszékével és az illyefalvi Pinus Siculus faiskolával közösen. **Bandi Attila**, a Sapientia EMTE Kertézmérnöki Tanszéke adjunktusának a gyümölcsfák metszéséről szóló előadása egy háromórás elméleti felkészítőtől és egy ugyanolyan hosszú gyakorlati bemutatóból állt, melyet **Rápo Csaba** uzoni gazda gyümölcsösében tartottak. A rendezvény akkora

sikernek örvendett, hogy annak érdekében, hogy minden jelentkező részt tudjon venni, március 16-án újból megtartották.¹⁷

Február 22–24-én Csikmadarason tartottak kerekasztal-beszélgetést az erdélyi, felsőfokú anyanyelvi agrárképzés jövőbeni kihívásoknak megfelelő stratégiai lehetőségeiről a hazai agrárképzésekbe implikált oktatók/szakemberek. Március 2-án a nyárádszeredai Bocskai Alapítvány és a Sapientia EMTE Kertészmérnöki Tanszéke közreműködésével Nyárádszeredában hagyományyszerűen megrendezésre került a **17. nyárádszeredai kertésznapi**. A vásárral egybekötött egynapos szakmai rendezvény keretében az érdeklődők megtekinthették a kertészeti ágazat újdonságait.

Április 12–14. között két rangos szakmai rendezvény valósult meg a szakosztály társszervezésében. Ötödik alkalommal került sor az *erdélyi kertész- és tájépítész-konferenciára*, valamint harmadik alkalommal a *Kertészeti és dísznövény-kiállításra és vásárra* a Sapientia EMTE marosvásárhelyi campusában. A rendezvények a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kar Kertészmérnöki Tanszékének, a gödöllői Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Karának és a magyarországi ASSA Divi Kft.-nek összefogásával valósultak meg. A konferencia keretében három plenáris előadást követően a tudományos dolgozatok két szekcióban kerültek bemutatásra. A tájépítész szekció keretében 13 angol és magyar nyelvű előadás hangzott el, míg a szombati napon sorra kerülő kertészettudományi szekcióban 12 igen színvonalas előadás került bemutatásra. A három napig tartó kiállítás és vásár keretében közel 40 kiállító igazán minőségi kínálatát tekinthették meg, illetve vásárolhattak is a résztvevők.

Július 8-án **Molnár Katalin** PhD-hallgató a Sapientia EMTE marosvásárhelyi Kísérleti és Tangazdasága keretében beállított szabadföldi kísérletében mutatta be kutatási témáját, azaz a különböző anyagokkal történő vetőmagkezelések hatásának tapasztalatait káposztarepce-hibrideknél.

A Kolozsvári Magyar Napok keretében a szakosztály a természettudományi szakosztállyal közösen szervezett előadásokat, augusztus 21-én **Farkas Zoltán** *A gazdasági tanintézettől az agrártudományi és állatorvosi egyetemig* címmel tartott előadást.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvényisorozat keretében november 15-én a szakosztály a sepsiszentgyörgyi fiókegyesülettel, illetve az illyefalvi LAM Alapítvánnyal közösen szervezte meg a *XV. agrártudományi konferenciát*, amelynek témája az agrárium társadalmi szerepe és feladata Erdélyben. A rendezvényen, melynek a Sapientia EMTE Sepsiszentgyörgyi Tanulmányi Központja adott otthont, 14 előadás hangzott el, és közel 80 résztvevő volt jelen.

Az év során aktívan képviselték a szakosztályt a Kolozsvári Kertbarátok előadásain. Így Orbán Sándor a kiskertekben elvégzendő teendők, hasznos tanácsok témájában hét előadást tartott, míg Lőrinc Piroska Biovédekezés, elismerés című előadását mutatta be.

Tisztségviselők: **Nyárádi Imre István** elnök, **Fazakas Csaba** alelnök, **Lázár László** titkár.

Fiókegyesületeink

A fiókegyesületek, akárcsak a szakosztályok, fontos pillérei az EME-nek, hiszen különböző régiókat kapcsolnak be a tudományos vérkeringésbe, ezáltal azt is elérve, hogy a kutatómunka és a tudományművelés és -népszerűsítés a nagy egyetemi központokon kívül is eredményes

¹⁷ https://www.hirmondo.ro/kovaszna-megye/gyorstalpallo-hobby-gyumolcstermesztoknek/?fbclid=IwAR042dVu7_AaQi8PU0-w2_NZmSrd8XJ_AHOBfQqOlyr1yzmTnmw9yN3ZnS8; <https://ms.sapientia.ro/hu/hirek/metszunk-de-hogyan>

lehesen. A fiókegyesületek által szervezett rendezvények partnerei általában a helyi civil szervezetek, önkormányzatok, így rendezvényeik a helyi, regionális igényeket is szem előtt tartják, s ezek anyagi hátterét is igyekeznek közösen megteremteni. Ennek a munkának köszönhetően újabb ígéretes lehetőségek tárulnak fel mindazon fiatal kutatók előtt, akik szülőföldjükön szeretnék tudásukat kamatoztatni, itt szeretnének bekapcsolódni a tudományos életbe. A fiókegyesületek létrejötte és működésének folyamatossága nem központilag történik, mindig a helyi tagok kezdeményezésén, lelkes szervezésén alapul, a régió igényét, lehetőségeit szem előtt tartva. Ily módon a múlt évben hét fiókegyesület működését karolta fel intézményünk, a márciusban újonnan megalakult aranyos-vidéki fiókegyesülettel együtt.

A fiókegyesületek tevékenységét a települések betürendjében tüntetjük fel.

Az **aranyos-vidéki fiókegyesület** 2019. március 20-án alakult meg. Az alakuló gyűlésen Keszeg Vilmos tartott előadást *Orbán Balázs Tordán. Orbán Balázs és Szabó Lajos levelezése* címmel. Április 17-én Fodor Attila *Torockó viseletének kialakulása és fejlődése* című előadása hangzott el. A fiókegyesület májusi előadója Csók Zsolt volt, aki *A bágyoni unitárius templom rejtett kincseiről* beszélt. Júniusban Keszeg Vilmos *Irodalomóra. Bágyoni Szabó István és életműve* c. előadására került sor. A fiókegyesület következő meghívottja Tamásné Szabó Csilla volt, aki *Aranyos vidékének történeti és jelenkori víznevei* címmel tartott előadást. Novemberben a tudomány napi rendezvénysorozathoz kapcsolódva tartottak kiskonferenciát, ahol az alábbi előadásokat hallgathatták meg az érdeklődők: Józán Erzsébet: *Szaniszló Zsigmond tordai történetirő pályája és emlékirata*; Olosz Katalin: *Kanyaró Ferenc unitárius tanár és folklórgyűjtő pályája és életműve*; Farkas Zoltán: *Erőss Alfréd római katolikus püspök és emlékiró pályája és életműve*.

A fiókegyesület elnöke **Fodor Attila**, titkára **Máthé Hajnal**.

A **csíkszeredai fiókegyesület** tavalyi központi rendezvénye a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében szervezett nemzetközi konferencia november 8-án, melynek témája *II. Rákóczi Ferenc szabadságharca és a székeleyek*. A konferencián kilenc előadás hangzott el: Tamási Zsolt-József (Marosvásárhely): *II. Rákóczi Ferenc és Marosvásárhely*; Garda Dezső-Kálmán (Gyergyószentmiklós): *A gyergyóiak és a II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc*; Pál Antal Sándor (Marosvásárhely): *Marosszékiek a Rákóczi-táborban*; Szekeres Attila István (Sepsiszentgyörgy): *A Rákóczi fejedelmek címerhasználatára*; Halász Péter: *Rákóczi szabadságharcának moldvai kapcsolatai*; Harangozó Imre (Újkígyós): *Rákóczi alakja a néphagyományban, különös tekintettel az erdélyi szálakra*; Nemes Gyula (Marosvásárhely): *Gróf székesi Bercsényi László és gróf királyhalmi Petki Dávid II. Rákóczi Ferenc szolgálatában*; Csörsz Rumen István (Budapest): *A Rákóczi-nóta rejtett és nyilvános története*; Balassa Zoltán (Kassa): *II. Rákóczi Ferenc és bujdosótársai hazahozatala 1906-ban*. Az előadásokat követően Both Béla, a Nagy István Művészeti Iskola zenetanára és kamarazenekeze közreműködésével Rákóczi-dalokkal, kuruc nótákkal zárult a konferencia. Az előadások által újszerű megvilágításba került II. Rákóczi Ferenc és a marosvásárhelyiek, a gyergyóiak, marosszékiek viszonya; szemléletes előadás hangzott el a nagyfejedelem címerhasználatáról, az erdélyi nagyokkal való viszonyáról, moldvai kapcsolatairól, a néphagyományban való éléséről, a Rákóczi-nótákról; Rákóczi 1906-ban való hazahozataláról.

Fiókegyesületi elnök: **Balázs Lajos**, fiókegyesületi titkár: **Ambrus Tünde**.

A **gyergyószentmiklósi fiókegyesület** számos tudományos előadást, könyvbemutatót szervezett az 2019-es esztendőben. Április 12-én a Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztállyal közösen szerveztek megemlékező rendezvényt a megfigyelt történelemkör tagjainak részvételéről a KORUNK-délelőttökön az 1979 és 1989 közötti időszakban. Részt vettek előadással a Pázmány Péter Tudományegyetem és a szlovák kormány által a II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelemmé választásának 315 éves évfordulójára szervezett, megemlékező konferencián, Kassán, október 27–29-én. Szintén előadással vettek részt az EME csíkszeredai fiókegyesülete november 8-i *II. Rákóczi Ferenc szabadságharca és a székelyek* című konferenciáján. A fiókegyesület rendezvényei közül kiemelkedett a Magyar Tudomány Napja tiszteletére szervezett nemzetközi történészkonferencia november 14–15-én, melynek címe *Székelyföld, Erdély a román hódítástól az Országos Magyar Párt megalakulásáig*. A konferencián történészek, egyetemi tanárok, hadtörténészek legújabb kutatásaik eredményeit mutatták be, hozzájárulva ezzel az 1918–1922 közötti időszak gazdasági, társadalmi, politikai és katonai viszonyainak jobb megismeréséhez. A rendezvényen két könyvbemutatóra is sor került. November 14-én Berekméri Árpád mutatta be a *Székely századok. Emlékkönyv Pál-Antal Sándor 80. születésnapjára* című kötetet, és az ünnepelt Lukács Bence Ákos vezető konzul köszöntötte. November 15-én Koszta István *Trianon árnyékában. Erdély követei Párizsban* c. kötetét mutatták be, majd kerekasztal-beszélgetéssel zárták a kétnapos konferenciát.

Fiókegyesületi elnök: **Garda Dezső**.

A **marosvásárhelyi fiókegyesület** tagjainak nagyobbik része nem végez folyamatosan tudományos munkát. Akik tudományos tevékenységet folytatnak – közülük elsősorban a természet- és műszaki tudományok művelői –, azt nem az EME keretében, hanem egyéb szakmai intézményekben, egyesületekben vagy egyéni úton, szabadidejükben fejtik ki, ugyanakkor a szakemberek, így például a történészek a marosvásárhelyi Borsos Tamás Egyesülethez, a néprajzosok a Kriza János Néprajzi Társasághoz is kapcsolódnak. A fiókegyesület 2019. november 30-án – a Magyar Tudomány Napja Erdélyben 18. fórumához kapcsolódóan – a marosvásárhelyi Borsos Tamás Egyesülettel közösen tudományos konferenciát szervezett a Maros megye és Marosvásárhely történetéből. A szakmai szempontból aktív tagok részt vettek egyéb tudományos intézmények által szervezett hazai és külföldi tudományos megnyilvánulásokon, és szakmai folyóiratokban és tanulmánykötetekben több tanulmányt tettek közzé. Mindezek mellett a tapasztalt kutatók elsősorban – de nem csak – a pályakezdő fiataloknak szakmai tanácsadást nyújtottak.

Fiókegyesületi titkár **Simon Zsolt**.

A **sepsiszentgyörgyi fiókegyesület** az elmúlt évben is kiemelt figyelmet szentelt annak, hogy eseményeit s híreit a közösségi médián keresztül is eljuttassa az érdeklődőkhöz. A fiókegyesület éves központi rendezvényét, a tudomány napi konferenciát tavaly az agrártudományi szakosztállyal közösen tartotta november 15-én a Sapientia EMTE sepsiszentgyörgyi oktatási központjában. Az EME két egységének első közös rendezvénye volt a XV. agrártudományi konferencia, melyet vándorkonferenciaként ezúttal Sepsiszentgyörgyön tartottak. A konferencia társszervezői a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karának Kertészmezői Tanszéke, valamint az illyefalvi LAM Alapítvány voltak. Az egész napos rendezvényen összesen 14 előadás hangzott el, és közel 80 résztvevője volt. Az előadók között képviseltették magukat oktatók, kutatók,

intézményvezetők, frissen végzett agrármérnök hallgatók, valamint vállalkozók. A konferencia eredményei: kapcsolódási pontok kialakulása, hálózatosodás a különféle szakterületek, intézmények képviselői között; elméleti és gyakorlati szakértők közötti párbeszéd; a fiatalok tudományos érdeklődésének ösztönzése, kutatási irányvonalak kijelölése; az erdélyi agrárium helyzetállásának felvázolása, társadalmi szerepének körvonalazása.¹⁸

A fiókegyesület elnöke: **Bíró Boróka Júlia**.

A szilágysomlyói fiókegyesület január 27-én a Zilah és vidéke fiókegyesülettel közösen emlékezett meg Ady Endre halálának 100. évfordulójáról az *Intés az őrzőkhöz* c. rendezvényen. Január 29-én a Báthory István Alapítvánnyal közösen ünnepelték a magyar kultúra napját, Wagner Péter építész-grafikus *Erdélyi szigetvilág, utazások Dél-Erdélyben 2012–2014* című grafikai kiállításának megnyitójára; illetve Mile Lajos kolozsvári főkonzulnak a 100 éve született Ady Endréről szóló előadására került sor. Március 15-én az RMDSZ-szel és a Báthory István Alapítvánnyal közösen szerveztek ünnepi rendezvényt. Május 10–11-én tartották a Zilah és vidéke fiókegyesülettel közösen a XVI. Szilágyság-kutatás napját. Szeptember 21–22-én került sor a XXVII. Báthory-napok keretében a XXVI. orvostudományi továbbképzőre. A Magyar Egészségügyi Társasággal, a Báthory István Alapítvánnyal, illetve az Orvostudományi és Gyógyszerészeti Szakosztállyal közösen Szilágycsehben szervezett rendezvény témája *Visszatérés a Teremtőhöz*. Szeptember 27–28-án tartották a XVIII. pedagógus-továbbképzőt szintén a Báthory-napok keretében, közösen a Báthory István Alapítvánnyal és a Romániai Magyar Pedagógus Szövetséggel (a Gál Kelemen Oktatási Központtal).

Fiókegyesületi elnök: **Széman Péter**.

A Zilah és vidéke fiókegyesület az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek kevés taggal működő része, a szórványban dolgozik, ahol több más (főleg helyi) kulturális szervezet is működik. Ezekkel sikerült jó partneri kapcsolatot teremteni, hiszen közös a cél: az erdélyi (a mi szempontunkból itt és most: szórvány-) magyarság önazonosság-tudatának erősítése. Így együttműködtek a zilahi EMKE-vel, a Pro Zilah Egyesülettel, a Szilágy Társasággal, a szilágysomlyói EME-fiókegyesülettel és a Báthory István Alapítvánnyal, a szilágycsehi Tövishát Kulturális Társasággal, a Szilágy Megyei Múzeummal, a Szilágy Megyei Művelődési és Művészeti Központtal, a Hepehupa művelődési folyóirattal stb.

Mivel önálló anyagi alappal nem rendelkezik a fiókegyesület, az elmúlt évben is főként más szervezetek munkáját segítették, és jelen voltak a főleg ősszel tartott különböző falunapokon (ezek mindig jó alkalmak voltak az amúgy is nagyon szétszórt tagsággal való találkozásokra, beszélgetésekre), de képviselték a fiókszervezetet (esetenként hozzájárulva a szervezéshez is) például a magyar kultúra napján, a március 15-i magyar nemzeti ünnepen, a történelmi évfordulók megemlékezésein, a szilágysomlyói Báthory-napokon, a szilágycsehi Tövishát-napokon,

¹⁸ <https://szekelyhon.ro/aktualis/fokuszban-az-erdelyi-agrarium>
<https://www.3szek.ro/load/cikk/128012/mi-hol-mikor>
https://www.hirmondo.ro/gazdasag/a-mezogazdasagban-meg-van-eselyunk/?fbclid=IwAR1z0PrBWbxZv2_gJRfSawj6e50ykAm2jSTB0_FxjXxhivnPRaKulXxsFQ
http://www.marosvasarhelyiradio.ro/musorok/gazdaelet-a-szakmai-tudasra-szuksege-van/?fbclid=IwAR1B5-oMqyjOH5ryp8Qq2rjDCpIT9YkOVvNpQgr-_5UGZgVBGbh-x6UUwaY

a zilahi szüreti napokon, a Megyei Múzeum és a Szilágy Megyei Művelődési és Művészeti Központ rendezvényein, a költészet tavaszán, a városnapokon stb.

2019. január 27-én Érmindszenten Ady halálának 100. évfordulójára emlékeztek a kalotaszegi református esperesi hivatal (Ady kalotaszegi kötődése révén) és a helyi egyházközség közös rendezvényeként (Mottó: „S akik még vagytok, őrzön, árván, Őrzők: vigyázzatok a strázsán”). A református templomban istentiszteletet tartott Vincze Minya István kalotaszegi református esperes. A megemlékező istentiszteletet Gáspár Attila, Szabó Attila és Szalai Kata által citerán kísért egyházi énekek tették élménydúsabbá. László László zilahi történelemtanár *Ady élete és emlékezete* címmel tartott előadást. Marosán Csaba kolozsvári színművész Ady-verseket szavalt. Kovács Kuruc János történelemtanár, a Fiókegyesület alelnöke a kalotaszegiek és a szilágyságiak részéről egy úrasztali kancsót és terítőt adott át az érmindszenti egyházközségnek, mondván, hogy mindez az „örzök” ajándéka. Koszorút helyeztek el a templomban, az általunk 2017-ben készített emléktáblán, valamint a szülőházon.

2019. április 14-én Hadadon az 1919. április 16-án lezajlott hadadi csata 100 éves megemlékező ünnepségén vettek részt, és a Székely Hadosztály, valamint a helyi nemzetőrség elesett hőseinek állított emléktábla-avatásnál képviselték az Egyesületet.

A fiókegyesület évi nagy rendezvénye a *Szilágyság-kutatás napja*, amit sok éve rendszeresen szervez Szilágy megye különböző helységeiben, más-más témakörrel. A cél a régió történelmének, kultúrájának megismertetése minél nagyobb közönség előtt, és ennek keretében a *szórványban élő szilágysági magyarok* identitástudatának erősítése. A 2019-es rendezvény (XVI.) kétnapos volt (május 10.: Hadad, május 11.: Bogdánd). Témaköre: *Emlékezzünk régiókról (2)*. Hadadon a következő előadások hangzottak el, melyek egy része a *Wesselényiekhez* kapcsolódott: László László: *A Wesselényiek*; Némethi János: *A hadadi Wesselényiek*; Czégényi Dóra: *A szirénekről másként (A Wesselényi család nőtagjainak emlékezete.)*; Balogh Lucian: *A zilahi református lányoktatás a két világháború között*; Kaszta András: *A hadadi csata*; Bikfalvi György: *A történelmi vitézi rend története*.

Az előadásokat könyv- és folyóirat-bemutatók követték: Kovács-Kuruc János, nyugalmazott zilahi történelemtanár *A szilágysági magyarok* sorozatának jelenlegi helyzetéről beszélt. Vicsai Zsolt, a *Hepehupa* folyóirat főszerkesztője, a művelődési lap legújabb (idei 1-es számát) mutatta be, és beszélt a folyóirat körüli elképzelésekről. Gáspár Attila, zilahi nyugalmazott zenetanár bemutatta a nemrégiben kiadott legújabb kötetét: *Bánffy Zsuzsánna daloskönyve*. Az ülészak végén a fiókegyesület átadta a Petri Mór-díjat, amellyel olyan személyek munkáját szeretné elismerni, megköszönni, akik a Szilágyság-kutatásban, a térség kultúrájának előmozdításában jeleskedtek, illetve támogatták azt. A díj egy, Petri Mórt ábrázoló plakettből és egy oklevélből áll. A 2019-es díjazottak: Kaszta István helytörténész (post mortem) és vitéz Bikfalvi György székkapitány, 56-os politikai elítélt.

A Bogdándon tartott rendezvény a fő témája: *100 éve született Dr. Kós Károly néprajztudós, a szilágysági fazekasság kutatója*. A tudományos ülészakon 6 előadás hangzott el: Szöcs Péter: *Kerámiaedények a fejedelemségszervi Erdély írott forrásaiban*; Nagy Attila: *A népi építészeti örökség megőrzése*; Csibi Csaba: *A fazekasság újraélesztése* (ezt Szabó Attila zilahi muzeológus vetített képes előadása egészítette ki, amelyben a zilahi és désházi fazekasok egykori munkáit mutatta be); Szabó Zsolt: *Dr. Kós Károly néprajzkutató munkássága*; Ábrán Ágota: *Páter Béla botanikus munkásságának szilágysági vonatkozásai*, valamint Koós Béla: *A nagy fa árnyékában* c. 2012-ben készített dokumentumfilmjét vetítették le.

Az előadásokat követően újabb két Petri Mór-díjat adtak át: Sipos László bogdándi helytörténész, néprajzos (post mortem) és a tasnádszarvadi református egyházközség voltak a díjazottak.

2019. október 27-én Szilágynagyfaluban képviselték az egyesületet a XIII. Arany Jánosnapokon. Itt mutatták be először a Szilágysági magyarok III. kötetét.

November 30-án Szikszai Lajosnak, az egykori Szilágy vármegye „építő” alispánjának szoboravatásán vettek részt Szilágysámszonban.

A fiókegyesület októberben jelentette meg a *Szilágysági magyarok* III. kötetét az EME kiadójánál, melynek költségeit közadakozásból fedezték (azóta több könyvbemutatót tartottak, kihasználva számtalan helyi kulturális rendezvény által nyújtott alkalmat).

Szintén az év végére készült el Petri Mórnak, Szilágyság monográfusának fekete gránit sírköve, ugyancsak közadakozásból, melyet a fiókegyesület Petri halálának 75. évfordulójára szeretne felállítani a budapesti Kerepesi úti temetőben 2020-ban.

A programok megvalósítását a fiókegyesület tagsága és a szimpatizánsok saját munkájukkal, adományokkal támogatták, viszont zökkenőmentes és sikeres lezajlását az EME-n keresztül a Communitas Alapítványnak is köszönhetik.

Fiókegyesületi elnök: **Bajusz István**.

Ifjúsági szakcsoportjaink

Egyesületünk 2019-ben is felkarolta, támogatta és ösztönözte a tudományos utánpótlást biztosító szakmai műhelyeket és az azok által tömörített, tudományos tevékenységre vállalkozó diákságot.

A Kolozsvári Magyar Történezhallgatók Egyesülete (KOMATE) a 2019-es évet filmvetítéssel kezdte, március 7-én tekintették meg a *Zorro* c. némafilmet, majd ezt követően a jelenlevőket Nagy József Zsolt ismertette meg a film történetével. Április 1-én egy kvízeset tartottak, melynek keretében összemérhették tudásukat a kolozsvári magyar történezhallgatók, a verseny első helyezettje jutalomban részesült. Április 5–7. között szervezték meg a hagyományos tavaszi táborot, melynek helyszíne Hidalmás volt. A nyári vakáció alatt összeállították a Gólyafüzetet, amelyet ezúttal digitálisan tettek elérhetővé, így nemcsak a környezetvédelemre figyeltek, hanem igényesebb kinézetet is kapott, és mindig elérhető, valamint egyszerűen használható lett a kiadvány. Az októberi egyetemi évnyitó napján a gólyáknak a közösségi hálón készült csoportjában tették közzé a Gólyafüzetet, illetve egy ismerkedőestet is tartottak. November 8–10. között tartották a Gólyatáborot, melynek ezúttal a középkor volt a témája, helyszíne pedig Mészkö volt. December 16-án a KOMiX szakosztállyal közösen egy gitáresttel hangolódtak az ünnepekre. A helyszínt a Planetárium biztosította, a hangulatot pedig a számos gitárral érkezett hallgató. Az új évre is számos tervük van, azonban egyenlőre a tisztújításra készülnek. A KOMATE elnöke: **Nagy József Zsolt**, alelnökök **Teleki Botond**, **Sipos Ottilia**, titkár: **Molnár István**.

Kutatóműhelyek

Egyesületünk folyamatosan támogatja azon tudományos műhelyek tevékenységét, melyek összhangban vannak az EME célkitűzéseivel. Székházunkban továbbra is helyet ad(t)unk a romániai magyar régészek reprezentatív szervezeteként számon tartott Pósta Béla Egyesületnek,

amely a történeti, művelődéstörténeti, régészeti, településtörténeti kérdések kutatását és az erre irányuló tevékenységek támogatását, a műemléki és muzeális értékek kutatását és megővését, valamint az egyetemi szintű régészeti képzés és történelemoktatás elősegítését tűzték ki fő feladatuknak. Ugyanakkor az EME székháza ad otthont a Radó Ferenc Matematikaművelő Társaságnak is, amely rendszeresen matematikai szaklapot jelentet meg.

A **Pósta Béla Egyesület**, az erdélyi magyar régészek reprezentatív szervezete keretében zajló tevékenységek szervesen hozzájárulnak a tudományosság kiszélesítéséhez. Az egyesület állandó kiemelt együttműködő partnere az Erdélyi Múzeum-Egyesület. A két intézmény közös, hosszú távú projektekben vesz részt, ugyanakkor kutatópontot tart fent, amelynek az Erdélyi Múzeum-Egyesület biztosít helyet.

A Pósta Béla Egyesület ugyanakkor szorosabban együttműködött a romániai múzeumi és kutatóhálózattal is. A 2019. évi – a magyar állam és az Erdélyi Református Püspökség által finanszírozott – 10 református templom interdiszciplináris kutatása című kutatási projekt során az egyesület kiválóan működött együtt a Csiki Székely Múzeummal, az udvarhelyi Haáz Rezső Múzeummal, a Maros Megyei Múzeummal, a Szatmár Megyei Múzeummal és Erdély Történeti Múzeumával (Kolozsvár).

Az egyesület szervezésében a 2019-es évben tovább folytatódtak a Nagykároly–Bobáldtellen (Szatmár megye, RO) illetve a mikházai (Maros megye, RO) római katonai táborban zajló régészeti feltárások (Molnár Zsolt és Pánczél Szilamér vezetésével). A kutatások során számos interdiszciplináris kutatási együttműködésre kerül sor németországi, magyarországi és romániai kutatókkal és intézményekkel.

Az egyesület részt vett egy határon átnyúló, Szatmár és Szabolcs-Szatmár megyék szakintézményei közötti együttműködési projektben (COMODI. A Cross-Border Open Model of A Digital Museum Database. Pachet de acțiuni: WP2. Digital Model and Database for Museums). Ezek mellett a Pósta Béla Egyesület több, Kolozs megyei területrendezési terv elkészítésében vállalt szerepet.

Az év során számos gyakorlati foglalkozás folyt a régészeti anyagismeret, régészeti dokumentációkészítés, valamint a régészeti anyagismeret és feldolgozás terén. Ismételtlen sor került a Pósta Béla Szakkollégium keretében folyó hallgatói képzésekre, terepkutatásokra is. Az egyesület tanulmányutakat szervezett, és tapasztalatcseréken való részvételi lehetőségeket teremtett a Babeș–Bolyai Tudományegyetem hallgatóinak, illetve bővítette az egyetemi oktatást segítő kézikönyvtár állományát. A 2019-es évben is sor került a régészeti tárgyú – vendég előadók által tartott – előadás-sorozat megszervezésére. Az év decemberében került sor a többnapos, a Régészeti–Művészettörténeti Tehetségtámogató Workshopra, a Pósta Béla Egyesület szervezésében.

2019-ben az Erdélyi Múzeum-Egyesülettel és az Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvánnyal közösen elkezdődött a Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiséggyűjteményéből (Új sorozat) újabb kötetének szerkesztési munkálatai.

A Bethlen Gábor Alap, a Communitas Alapítvány és a Romániai Kulturális Örökség és Kutatási Minisztérium, a Szatmár Megyei Tanács és a Nagykárolyi Városi Tanács támogatásának köszönhetően az erdélyi térség társadalomrégészeti kutatását célzó programjait 2019-ben is sikeresen megvalósította.

Az egyesület vezetősége: **Bajusz István** elnök, **Molnár Zsolt** programvezető.

A **Radó Ferenc Matematikaművelő Társaság** 1997-től adja ki a Matlap című, ifjúsági matematikai szaklapot, amely elsősorban általános és középiskolás diákok számára készül, de tartalmaz feladatokat elemi iskolások számára is. A szerkesztőség munkájában iskolai és egyetemi tanárok, valamint egyetemi hallgatók is részt vesznek.

A Társaság évente részt vesz a Magyar Tudomány Napja Erdélyben keretében sorra kerülő matematika- és informatikakonferencia szervezésében. A konferenciára 2019-ben Kolozsváron került sor, a didaktika szekcióban elsősorban a Matlappal együttműködő tanárok vettek részt. A legszínvonalasabb szakmai előadások a lapban is közlésre kerülnek.

A Radó Ferenc Matematikaművelő Társaság 2006-tól része annak a szakmai bizottságnak is, amely évente három matematika- és informatikatanárnak ítéli oda a Farkas Gyula-érmét, amely szakmai és pedagógiai munkásságukat elismerő életműdíj.

Az EME mint partnerintézmény otthont ad a társaságot működtető munkaközösségnek.

Tisztségviselő: **Szenkovits Ferenc** elnök.

Az EME programjai

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület stratégiai céljainak megvalósítása érdekében 2019-ben a következő hosszú távú programokat működtette.

I. Kutatóintézetünk, kutatási programjaink

Az EME Kutatóintézete elsősorban az ún. honismereti tudományok művelésére jött létre, mely néhai Jakó Zsigmond nevéhez fűződik, az ő szellemét követik a kutatóintézet munkatársai is. Az intézet igazgatói tisztségét Kovács András művészettörténész, az MTA külső tagja tölti be.

A Kutatóintézet három osztálya összefogja a humán- és társadalomtudományi, a műszaki és természettudományi, valamint az orvostudományi és gyógyszerészeti kutatási projekteket. Az EME 2019-ben összesen **40 kutatási programot működtetett 15 főállású és 32 külső munkatárs révén.**

Az intézet belső munkatársai történeti, irodalomtörténeti, nyelvészeti, írásantropológiai, eszmetörténeti, paleontológiai és hidrotechnikai kutatásokat végeznek.

A kutatási programok célja az erdélyi magyarság történetéhez, kultúrájához és fejlődéséhez szorosan kapcsolódó témák (főleg történeti és nyelvészeti források feltárása). Kutatóink munkáját egyrészt a folyamatosság jellemzi, hiszen munkájuk révén a Jakó Zsigmond, Szabó T. Attila és Tonk Sándor által kijelölt vonalon haladnak, másrészt a sikeresség, hiszen munkájuknak eredményeit az elmúlt év során is számos rangos hazai és külföldi kiadványban publikálták.

Ugyanakkor az EME számos külső kutatási projektet is támogat, kutatóintézetének három osztálya pedig összefogja a humán- és társadalomtudományi, a műszaki és természettudományi, valamint az orvostudományi és gyógyszerészeti kutatási projekteket is. Ezen kutatások rendszerint erősen inter-, illetve transzdiszciplináris jellegűek, jellemző módon egy-egy projekt több tudományág művelőit is foglalkoztatja, illetve intézményközi együttműködésre is ad lehetőséget. A szerteágazó és sokszintű együttműködések által megvalósított kutatási programoknak köszönhetően az intézet kulcsfontosságú szerepet vállal az újraegyesített, összmagyar tudományos élet hatékony működtetésében, eredményességében. A 2019-es évben mintegy 32 személy (külső

munkatárs) végzett 17 kutatóprojekt keretében időszakos kutatómunkát. A kutatásban részt vevő fiatalok munkáját egyetemi tanárok irányítják, ezáltal is ösztönözve, segítve az egyetemeken zajló kutatást, a szakkörök működését. Az alábbiakban áttekintjük a fentebb említett, három osztályban folyó kutatási programokat, majd kitérünk a főállású, illetve külső munkatársak eddigi megvalósításaira, illetve várható eredményeire. A kutatások szerteágazó témáit nehezebb összefogni egy csokorba, eredményeikről a kutatásvezetők beszámolóit megtalálhatók az EME aktuális eredményekkel folyamatosan frissülő honlapján.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2019. évi kutatási programjai

Az EME Kutatóintézetének három osztályában 2019-ben az alábbi kutatási projektek munkálatai folytak.

A) A humán- és társadalomtudományi osztály kutatási projektjei

1. Az Erdélyi okmánytár kötetének szerkesztése és Erdély középkori történetének kutatása (az NKFI 119430. sz. projektjének és a Domus Hungarica ösztöndíj támogatásával). Projektvezető: Jakó Klára. Kutatók: W. Kovács András, Hegyi Géza. A projekt keretében a következő kutatások zajlanak.

1.1. Az Erdélyi okmánytár V. kötetének szerkesztése. Az Erdélyi okmánytár célja az Erdély történetére vonatkozó középkori (1542 előtti) nem elbeszélő források (oklevelek, misszilisok, számadások stb.) teljességre törekvő összegyűjtése, kritikai vizsgálata és közzététele magyar nyelvű regesztákban. A sorozatot néhai Jakó Zsigmond (1916–2008) professzor kezdeményezte, aki az 1400-ig terjedő okleveles anyag zömét fel is dolgozta. A V–VI. kötet szerkesztése így az ő kéziratának gépbe vitelét, ellenőrzését, egységesítését, kiegészítését, illetve mutatókkal való ellátását jelenti. Mostanra az V. kötet (1373–1389) Jakó-féle regesztáinak begépelése, ellenőrzése és kiegészítése befejeződött, elkészült a kötet térképmelléklete is; jelenleg a kötet lektorálása és a mutató készítése van folyamatban.

1.2. Az Erdélyi okmánytár szerkesztéséhez kapcsolódó segédletek összeállítása. Az okmánytár átfogó jellege csak szerteágazó könyvtári és levéltári kutatások révén biztosítható. Ennek fő területei: *a)* a szórványközlések összegyűjtése, tematikus bibliográfiák összeállítása; *b)* a kutatás előtt eddig ismeretlen oklevelek feltárása, lefényképezése romániai levéltárakban; *c)* pótlások az *Erdélyi okmánytár* megjelent kötetéhez.

1.3. Erdély középkori történetéhez kapcsolódó alapkutatások, elsősorban archontológiai táblázatok, genealógiai táblák, prozopográfiai adattárak, térképek készítése. Folyamatban van: *a)* az erdélyi középkori megyei hatóságok működésének kutatása; *b)* az erdélyi püspökség és káptalan középkori archontológiájának, illetve személyzeti adattárának az összeállítása; *c)* az egyházi tized adminisztrálásának feltárása a középkori erdélyi egyházmegyében.

2. Fejedelemségkori források feltárása és kiadása. Projektvezető: Kovács András ny. egyetemi tanár, igazgató. A kutatás célja Erdély kora újkori történetére vonatkozó források feltárása, kiadása. Keretében a kutatók a következő munkákat végzik.

2.1. Az erdélyi királyi könyvek regesztázása és kiadásra való előkészítése (ETA VII.). A fejedelmi kancellárián vezetett királyi könyvek (*Libri Regii*) a kora újkori Erdély történetének legjelentősebb forráscsoportját alkotják. Történeti forrásértéküket a bennük fellelhető irattípusok változatossága, a fejedelemségkori Erdély társadalmi életének csaknem minden területére kiterjedő adatgazdagsága adja. A forráskiadvány-sorozat korábbi köteteinél is alkalmazott

szabályok szerint folytatódik Báthory Gábor és Bethlen Gábor (1613–1629) királyi könyveinek a kivonatolása. Kutatók: Fejér Tamás, Pakó László, Szász Anikó.

2.2. A kolozsmonostori konvent fejedelemségkori jegyzőkönyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. E munka célja a fejedelemségkori Erdély egyik jelentős hiteleshelyén vezetett protocollumok latin nyelvű bejegyzéseinek magyar nyelvű kivonatokban való közzéle, a Jakó Zsigmond által közzétett középkori jegyzőkönyvek sorozatainak folytatása. A 17. század végéig vezetett 27 protocollum időrendbe rendezett kivonatait részletes mutatóval ellátva teszik hozzáférhetővé a tervezett kiadványok. A sorozat első kötete (*A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori jegyzőkönyvei I. 1326–1590*. Mutatókkal és jegyzetekkel regesztákban közzéteszi Bogdándi Zsolt. Erdélyi Történelmi Adatok X. 1. Kolozsvár, 2018.) 2018 tavaszán jelent meg. Jelenleg az 1591–1602 közötti bejegyzések regesztázása folyik. Kutató: Bogdándi Zsolt.

2.3. Az erdélyi káptalan fejedelemségkori jegyzőkönyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. 2016 végén jelent meg az Erdélyi Történelmi Adatok sorozatban (ETA VIII. 2.) az erdélyi káptalan jegyzőkönyveinek oklevélregesztáiból készült második kötet. A kötet az 1600–1613 között vezetett jegyzőkönyvi bejegyzések magyar nyelvű kivonatait tartalmazza. A korszakhatárt Báthory Gábor fejedelem halálának időpontja jelentette. A munka következő szakaszát a Bethlen Gábor fejedelem uralkodása alatt (1613–1629) keletkezett, Debreceni János, Taracközi Péter, Barkai Ambrus és Bojti Veres Gáspár káptalani levéltárosok által vezetett jegyzőkönyvek kivonatolása képezi (örzökhelyük: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, jelzetük MNL OL F2). A feldolgozandó anyag tetemes volta miatt vélhetőleg két kötetre fognak rúgni a Bethlen Gábor korában bevezetett okleveleket feldolgozó regeszták. A kötetek közül terveink szerint az elsőt az 1613–1619-ben kelt bejegyzések, míg a másodikat az 1619–1629 között született oklevelek regesztái fogják képezni. E majdani két kötet közül az első regesztáinak zöme Debreceni János hiteleshelyi levélkereső jegyzőkönyvi bejegyzéseiből készül, kisebb részét fogják alkotni a Taracközi Péter rekvizitor bejegyzéseiből készülő regeszták. A Debreceni János levéltáros által vezetett jegyzőkönyv 1613–1614-ben kelt bejegyzéseinek oklevélregesztái már elkészültek, jelenleg az 1615-ös évi bejegyzések regesztázása folyik. Kutató: Gálfi Emőke. A kutatás a Magyar Országos Levéltárral együttműködésben zajlik.

2.4. A fejedelmi kancellária működése a Báthoryak korában (1571–1602). E hivatal- és intézménytörténeti kutatás célja a Báthory-kori kancellária szervezetének és működésének vizsgálata. Az egész korszakra vonatkozó kutatások mellett folyik a kancelláriai személyzet archontológiájának összeállítása és a 16. századvégi kancelláriai formuláskönyvek vizsgálata. Kutató: Fejér Tamás.

2.5. A fejedelmi tábla működése a 16. század második felében. Az intézménytörténeti/ jogtörténeti kutatás célja a felsőbíróóság kialakulásának, szervezetének és működésének tisztázása, személyzeti adattárának összeállítása. Kutató: Bogdándi Zsolt.

2.6. A kolozsvári jogügyigazgatók (direktorok) intézménye és számadásai (1584–1660). A kutatás célja az intézmény szervezetének és működésének vizsgálata, a tisztségviselők hivatali jegyzékének az összeállítása és éves számadásainak a közzététele. Eddig elkészült a számadások átírása, a névmutató, a tisztségviselők névsorának jegyzéke, és megjelent egy magyar nyelvű tanulmány az intézménynek a városi vagyon védelmében betöltött szerepéről (*A kolozsvári jogügyigazgatók és a városi vagyon védelme 1584–1660*), illetve egy német nyelvű tanulmány az intézmény tevékenységéről (*Zur Rechtspflege und Vermögensverwaltung im Siebenbürgen des 16.-17. Jahrhunderts*. Fiskaldirektoren im frühneuzeitlichen Klausenburg).

Folyamatban van a direktorok által kezdeményezett közvadás perek levéltári felkutatása és adatbázisban való összesítése (1584–1640 között kb. 400 per). Kutató: Pakó László.

2.7. Bűnözés a kora újkori Kolozsváron. Emberi élet elleni bűncselekmények a 17. század közepéig (2018 szeptemberétől a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával). A kutatás célja a Kolozsváron a 16. század utolsó évtizedeitől a 17. század közepéig elkövetett és a forrásokban fennmaradt emberi élet elleni bűncselekmények számbavétele és elemzése. 2019 folyamán a városi törvénykezési jegyzőkönyvek adatainak a feldolgozása, továbbá a családon belüli emberölési, illetve a rablógyilkossági eseteknek a vizsgálata folyik. Kutató: Pakó László.

2.8. Gyulafehérvár és a körülötte elterülő uradalom társadalma (1541–1600). A kutatás célja az erdélyi fejedelmek székvárosának és a körülötte kialakuló uradalomnak a társadalmi szempontú vizsgálata, különös tekintettel az egyházi javak szekularizációjára és az abból fakadó változásokra. A kutatás a gyulafehérvári Batthyáneumban, romániai levéltárakban (Déva, Kolozsvár, Szeben) és a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában található levéltári fondok vonatkozó okleveleire épül. Kutató: Gálfy Emőke.

2.9. Mezővárosi fejlődés Erdély hét vármegyéjében (1541–1600) (a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával). Az erdélyi mezővárosok 16. századi történetéről, néhány nagyobb település (pl. Torda és Gyulafehérvár) kivételével, lényegében igen keveset tudunk. Minthogy levéltáraik 16. századi iratanyaga (a városvezetés által kiállított oklevelek, illetve az általuk vezetett jegyzőkönyvek) szinte teljesen elpusztult, fejlődésük főbb kérdései csupán egyéb levéltári forrásokban fellelhető szövegyadatok alapján vizsgálhatók. A kutatómunka célja a mezővárosi jogállás és fejlődési fok, városvezetési szervezet és ügyintézés, társadalmi rétegződés, igazságszolgáltatás, mezőgazdasági, kézműipari és esetenként bányászati termelés, valamint a kereskedelem kérdéseinek tisztázása a jelzett időszakban keletkezett levéltári iratanyagok átnézésével és az eddigi várostörténeti kutatások eredményeinek felhasználásával. Kutató: Szász Anikó.

3. 18–19. századi kapcsolattörténeti kutatások. Aranka György levelezésének sajtó alá rendezése. A projekt célja Erdély 18–19. századi kultúrtörténetének több szempontú feltárása. Erdély történetét a korábbiakban csupán egy kitüntetett náción szemszögéből vizsgálták. Az itt élő népek (magyarok, szászok, románok) kultúrájának párhuzamos vizsgálata lehetővé teszi egy árnyaltabb kép megrajzolását. Hosszú távú cél tehát egy nem nemzetközponturn kultúrtörténet feltárása. A kutatás a BBTE Magyar Irodalomtudományi Tanszék, az MTA Irodalomtudományi Intézet, az ELTE, a Szegedi Tudományegyetem, a Pécsi Tudományegyetem közös együttműködésével folyik. Egyéni kutató: Biró Annamária.

4. Az Erdélyi magyar szótörténeti tár kötetének digitalizálása. A Tár kötetének szerkesztése mellett néhány éve célul tűztük ki a teljes sorozat korszerű digitalizálását, amely korrektúrázás, aktualizálás után kerül az EDA-ba. A végső cél a teljes körű digitalizálás után olyan adatbázis létrehozása, mely újabb, különböző (elsősorban) nyelvészeti kutatások elvégzését teszi lehetővé. A digitális korrektúra elvégzése teszi lehetővé a kétrétegű pdf-formátum létrehozását, így a szöveg másolás után is hibátlan marad. Ezt a rendkívül aprólékos munkát az EME két kutatója végzi. 2018 végére az V. kötet 1000. oldalára értek el, 2019 elején befejezték az V. kötetet, és elkezdték a VI. korrektúrázását. Kutatók: András Zselyke és Tamás Csilla.

5. Mai erdélyi magyar digitális helynévtár. Új együttműködés jött létre 2014 tavaszán a Debreceni Egyetem Nyelvtudományi Tanszékének onomasztikai részlegével. 2015 őszén egy Síkfőkúton rendezett konferencia alkalmával az együttműködést kiterjesztettük több magyarországi egyetemre, valamint a Nyelvstratégiai Intézetre is. Ennek a megállapodásnak értelmében

a Magyar digitális helynévtár Magyar nemzeti helynévtárrá alakult, ennek fényében az EME a Szabó T. Attila által megkezdett, majd az ún. kolozsvári iskola tagjai által folytatott erdélyi történeti és élőnyelvi helynévkutatás aktualizálását, mai magyar (magyarázatokkal kísért) helynévkatalógus összeállítását tűzte ki célul. 2018-ban elkészült a Magyar digitális helynévtár Aranyos-vidéki kötete, a lektorálás fázisában van a készülő névtár, megjelenése közelebből várható. Elkezdődött Gyergyó vidéke településekre bontott mai magyar és történeti helynévanyagának a szerkesztése. Eddig négy falu anyaga készült el. Kutatók: Tamás Csilla és András Zselyke. Külső munkatárs: Murádin László.

6. Kortárs politikai-eszmetörténeti kutatások. Az egyéni kutatás szemléleti keretét a politikai tér módosulásainak tágabban értett problémaköre képezi. Fokozatosan szűkítve a tematikus mezőt, a kortárs politikai problémák (migráció, populizmus, nemzeti identitás vs. regionális identitás), a politikai szabadság lehetőségfeltételei, valamint a képviselői demokrácia halmozódó deficitje a kiemelt témák. Az elmúlt időszak részkutatásai a következő problémaköröket érintették: a bibói politikaelméleti elemzés pszichologizáló módszere, ezzel összefüggésben a közösségi traumáink feldolgozhatóságának a kérdése; a politikai tekintély szerepe a bibói egyensúlyfogalom kimunkálásában, a politikai tekintély lehetséges intézményes garanciái; a fokozatosság, a „megfelelő időnek” a szerepe, valamint az organikus politikai fejlődés kívánatos volta a társadalomfejlődésben. Egyéni kutató: Ilyés Szilárd-Zoltán.

7. 17–18. századi erdélyi perszonális források kutatása. A projekt célja: a 17–18. századi erdélyi emlékirat-irodalom és misszilisek kutatása. A 17–18. századi Erdélyben majd minden nemesi családban születtek naplók, emlékiratok, igen gazdag misszilisanyag maradt fenn, kutatóink egy-egy családra vagy személyre összpontosítva tárják fel és értelmezik e forrásokat.

7.1. Nemesi íráshasználat a XVII–XVIII. századi Erdélyben. A kutatás célja az íráshasználat különböző formáinak, az írás mindennapi életben betöltött szerepének a vizsgálata nemesi családok levéltári forrásai alapján, különös tekintettel a női levelezésekre és a női íráshasználat problémáira. Egyéni kutató: Papp Kinga.

8. Írásantropológiai kutatások Elterjedését követően az írás jelentős intézményekben találta meg a helyét (kolostor, kancellária, egyetem, iskola, könyvtár, levéltár), majd a családi otthonban kontextualizálódott. Ezt követően az írás és olvasás mint tevékenység fokozódó mértékben terjedt el és épült be az emberek életébe, az offline és online térben egyaránt. A projekt célja feltérképezni az írás és olvasás megjelenési formáinak mintázatait, a – műfajilag, tartalmilag, stílusilag – folyamatosan változó szövegek termelésének szabályait és motivációit. Kutató: Molnár Beáta.

9. Komparatív kutatások az irodalom és színháztudomány köréből. A korábbi évek irodalom- és színháztudományi tárgyú kutatásait alapul véve, célul tűztük ki a forráskutatás és digitális filológia összekapcsolását. A kutatómunka során esettanulmányokat készítenek a fiatal kutatók, sajátos szövegfajták létrejöttére, a 18. századi erdélyi értelmiségiek mostoha körülmények között végzett, jelentős teljesítményére, Benkő József historia litterariáinak, valamint Kovásznai Sándor világirodalmi fordításainak létrejöttére reflektálnak. Ezek a szövegek az erdélyi tudósok erudíciójának termékei, beillesztésük az egyetemes magyar kultúra történetébe és a világirodalmi szövegkincsbe még nem történt meg. A kutatócsoport tagjai kolozsvári, marosvásárhelyi, csikszeredai lelőhelyeken végeznek feltáró munkát. Projektvezető: Egyed Emese.

10. Magyar nyelvi vonatkozások 19. század eleji román szótárakban. 19. század eleji román szótárak, szótárjellegű nyomtatványok, kéziratos szójegyzékek magyar nyelvi anyagának

feldolgozása. A projekt célja Ioan Bob püspök kétkötetes szótára [Dictionariu Rumanesc, Lateinesc, si Unguresc... 1822–23] magyar nyelvű anyagának kutatása a testtel és testi állapottal kapcsolatos regiszterek szempontjából. Projektvezető: Vremir Lilla Márta.

11. Bodor András ókortörténész (1915–1999) hagyatékának feldolgozása. Bodor András (1915–1999) a magyar és egyetemes ókortudomány kiemelkedő erdélyi képviselője. A két világháború közötti időszakban teológiai pályán induló, majd a klasszika-filológia és az ókor iránt érdeklődő tudós kolozsvári, majd oxfordi tanulmányait követően a kolozsvári és szélesebb értelemben a magyar művelődéstörténet kiemelkedő alakja lett. Szakmai és szellemi hagyatéka nemcsak az 1945 utáni kolozsvári egyetemi és értelmiségi élet jelentős alkotása és tükré, de az egyetemes ókortudományban is nyomot hagyó örökség. A projekt célja, hogy a Bodor család tulajdonában és a Kolozsvári Unitárius Gyűjtőlevéltárban lévő Bodor-hagyatékot (memoárja, levelezése és válogatott tanulmányai) történettudományi keretbe helyezve, szisztematikusan feldolgozza, digitalizálja és a szakmai és szélesebb közönség előtt bemutassa. Kutató: T. Szabó Csaba.

12. Mennyit ér egy vevő? Vevőérték-számítási módszerek meghonosítása székelyföldi autókereskedéseknél. A projekt célja egy olyan vevőérték-számítási modell kidolgozása, amely segít a székelyföldi autókereskedéseknek a hűségességi döntéseiket pénzügyi alapokra helyezni. A kidolgozott modellből oktatási szimulációs segédanyag is készül. Projektvezető: Szász Levente

13. A mobiltelefonos fizetés elfogadása a kiskereskedelmi üzletekben az erdélyi fiatalok körében. A kutatás célja megvizsgálni a kiskereskedelmi üzletekben történő mobiltelefonos fizetés elfogadásának ösztönző és korlátozó tényezőit az erdélyi fiatalok körében, különös tekintettel a kulturális dimenzió moderáló hatására. Projektvezető: Alt Mónika-Anetta

14. Romániai magyar jogtudomány 1919–1989. A tudománytörténeti feltárás célja az 1919–1989 közötti erdélyi (magyar) jogtudomány fejlődésének összegzése. Egyúttal a jog- és képzéstörténet tárgykörében a korszak kiemelkedő jelentőségű magyar származású jogtudósainak (jogász tanárok, gyakorló jogászok) életrajzi vázlatait is tervezni „tudóskataszterbe” gyűjteni. A kutatás elsősorban Kolozsváron zajlik, de adatgyűjtés nagyváradi, nagyszebeni és máramaroszi helyszíneken is történik. Projektvezető: Kokoly Zsolt

15. Kommunizmus korabeli romániai magyar diáklapok folklóranyagának összegyűjtése Jelen kutatás a kommunizmus korabeli romániai magyar diáklapokat tekinti át, azonosítja a bennük meghirdetett gyűjtőmozgalmakat, adatbázisba írja a lapokban közölt folklóranyagot. Projektvezető: Keszeg Vilmos.

B) A természettudományi és műszaki osztály kutatási projektjei

1. Műszaki és kulturális örökségvédelem Erdélyben. A projekt célja a műszaki és kulturális örökség feltárása, tanulmányozása és védelme Erdélyben. Kulturális örökségünk anyagi összetevőinek tudományos vizsgálata. Projektvezető: Bitay Enikő. A projektet az alábbi kutatások alkotják.

1.1. Technika- és ipartörténeti kutatások Erdélyben. A kutatás célja technikai örökségünk felkutatása, működőképessé tétele, megőrzése, kulturális örökségünkbe való integrálása, valamint a térség kulturális és turisztikai fejlesztése.

1.1.1 Székelyföld technikatörténete a békés alkotás évszázadainak, a műszaki fejlődés éveinek kutatása. Kerámiatechnika, bányászat, kohászat, fafeldolgozás, bőr-, gyapjúfeldolgozás,

malomipar, fémművesség, vegyipar, üvegyártás, járműipar, a vasútépítés néhány témaköre (fejezete), melyek kutatására, feldolgozására állt össze a kutatócsapat különböző szakterületekről. Kutatók: a Műszaki Tudományok Szakosztály technikatörténeti szakcsoportja. Kutatásvezető: Márton László.

1.1.2. A kolompkészítés technológiájának elemzése. A kutatás célja: Erdélyben a még fellelhető népi mesterségek és műhelyeik kutatása, elemzése, feldolgozása, megismertetése, s ugyanakkor az oktatásban való hasznosítása is. Projektvezető: Bitay Enikő

1.2. Műszaki egyéniségek Erdélyben a XIX–XX. században. A műszaki tudományok egyéniségeinek és hagyatékainak kutatása Erdélyben a még fellelhető hagyaték gyűjtésére, digitalizálására és feldolgozására irányul. Középpontjában Martin Lajos műszaki hagyatékának elemzése, életének és munkásságának feldolgozása áll. Projektvezető: Bitay Enikő.

1.3. Kulturális források felkutatása a vidékfejlesztés érdekében. A kutatás célja felmérni Erdély magyarlakta (szórvány)településeinek társadalmi, kulturális értékeit a vidék fejlesztése érdekében.

1.3.1. A Kis-Küküllő felső szakaszához tartozó települések kulturális értékeinek felkutatása és értékesítési lehetőségei. A Kis-Küküllő felső vidéke igen gazdag kulturális értékekben. Ennek ellenére mégis a természethez kötődő értékek emelkednek ki, mind Parajd, mind Szováta esetében. A Sóvárad és Balavásár közötti települések kulturális értékei alig ismertek. A projekt elsődleges célja felkutatni a Kis-Küküllő-felsővidéki települések műemlékeit, gasztronómiáját és hagyományait. A másodlagos cél megoldásokat találni ezeknek a kulturális értékeknek a hasznosítására. Projektvezető: Talpas János.

1.4. Iparrégészeti, archeometallurgiai és archeometriai kutatások. A kutatás célja elsősorban a Marosvécsről, Mikházáról és Felsőrépáról származó, ásatások során előkerült római kori vassalakletek archeometriai vizsgálata. Az eredmények közös, anyagtudományi, geológiai, régészeti (történettudományi) értékelése jelentős új eredményekkel egészíti ki a műszaki örökségünkkel kapcsolatos ismereteinket.

1.4.1. A vas archeometallurgiája. V. A mikházi castrum principiájában előkerült nyílhegyek régészeti és anyagtudományi vizsgálata. 1. A nyílhegyek elemi összetételének ismerete (hasonlóság/eltérés a leletcsoporton belül, illetve a nyílhegyek és a lelőhelyen talált salak-hulladék anyaga között) a régészet számára fontos adalék a felhasznált nyersvas származása tekintetében. Projektvezető: Veress Erzsébet.

2. Árvízvédelmi építmények stabilitásának vizsgálata végeelem-eljárással. A vízépítési kutatás főképp a földgátak és töltések stabilitását vizsgálja, figyelembe véve a vízzel nem telített talaj mechanikai tulajdonságait (unsaturated soil mechanics). Kutató: Kisfaludi-Bak Zsombor.

3. Fenofibrát-tartalmú, nanoszálás szerkezetű gyógyszerhordozó rendszer nagy volumenű előállítás. A kutatás célja nanoszálás szerkezetű, fenofibrát-tartalmú, amorf, szilárd diszperziók előállítása. További célunk követni a szálképzés során végbemenő fiziko-kémiai folyamatokat, illetve a hatóanyag oldhatóságát és kioldódási sebességét a fenofibrát-tartalmú PVP-szálak esetén, melyek a nagy teljesítményű korona-elektrosztatikus szálképzési eljárással készültek. Projektvezető: Bitay Enikő (2019. évi MTA–Domus csoportos pályázat támogatásával).

4. Oldószer-összetétel hatása a PET palackokból nyert polimerszálak átmérőjére. A projekt célja vizsgálni az oldószer-összetétel hatását az electrospinning eljárással létrehozott polimerszálak átmérőjére. Projektvezető: Gergely Attila.

5. Szén-dioxid-dús gázömlések, mofetták, lakott területeken. A projekt célja felmérni a lakott területeken található természetes, földtani eredetű szén-dioxid-kiáramlásokat, számszerűsíteni a koncentrációkat, és megvizsgálni a lakosságra kifejtett jótékony, illetve potenciálisan veszélyes hatását. Projektvezető: Kis Boglárka-Mercedesz.

6. Szennyeződés- és remediációdinamika modellezése. Esettanulmány vörösiszappal szennyezett felszíni vizekre. A felszíni vizek szennyeződése és ennek következtében gyors és hatékony remediációja komoly szakmai, technológiai, gazdasági és néha szociális kihívást jelent az érintett régiók számára. A tanulmány keretében kifejlesztett vízszennyeződés- és remediációdinamikát leíró modellek felhasználhatók lesznek példa- és útmutatóként a környezetvédelemben dolgozó kutatóknak és technológusoknak. Emellett az oktatásban is példászerűen alkalmazhatók. Projektvezető: Csavdári Alexandra.

7. Talajnedvesség-mérő szenzorhálózat tervezése és megvalósítása, melynek célja a globálisan csökkenő talajvízszint változásának a feltárása, illetve optimális öntözési módszerek feltárása. A projekt témája egy, a növénytermesztés optimalizálásában használható, intelligens talajnedvesség-mérő funkciókkal ellátott szenzor tervezése, kivitelezése és egy mérőhálózat kialakítása. A rendszer minden mérési pontban hőmérséklet-mérést is végez, és egy GPS-modult felhasználva rögzíti a központi egység pontos földrajzi helyzetét. Ezen funkciókra alapozva, a megtervezett és megvalósított rendszer lehetővé teszi a talaj 3D-s nedvességprofiljának a kimérését és ábrázolását. Projektvezető: Papp Sándor.

8. Őslénytani kutatások. A kutatás célja a meglévő és az újonnan feltárt leletek alapján bizonyítani az európai és az ázsiai–amerikai fauna közötti kapcsolatot, amely a faunisztikus elemek aktív cseréjét sugallja.

8.1. Kelet-Közép-Európa legkorábbi emlősleletei – a péterfalvi (r. Petrești, Fehér megye) multituberculata (Allotheria) emlősök morfológiai és rendszertani vizsgálata. A péterfalvi L1/a szintből (Campani–Maastricht-határ) előkerült fossziliák alapján (részleges csontváz) egy új nemzetség és egy új faj volt azonosítható. Az L0/c szintből (Felső-Campani) előkerült szórványleletek alapján (11 db fog) egy új és valamivel korábbi faj leírására került sor. A két leletet/szintet kb. 30 m üledéksorozat választja el egymástól. Feltételezésünk szerint a két faj egy evolúciós vonalat képez. Egyéni kutató: Vremir Máttyás.

9. Matematikai és informatikai kutatások. Folytonos optimalizálás és alkalmazásai. Projektvezető: Darvay Zsolt egyetemi adjunktus. A gazdasági, mérnöki vagy más jellegű gyakorlati feladatoknak széles köre vezethető vissza az operációkutatás területén vizsgált optimalizálási problémákra. A kutatás az útkövető algoritmusok körére vonatkozik. A távlati cél az, hogy egy olyan bonyolult szoftverrendszert dolgozzanak ki, amely lehetőséget teremt az egyes algoritmusok összehasonlítására is. A projekt keretében az alábbi kutatás valósul meg.

9.1. Trajektóriakövető algoritmusok lineáris optimalizálásra és lineáris komplementaritási feladatokra. A lineáris optimalizálás belső pontos algoritmusait elemzik, és új módszereket vezetnek be. A kapott algoritmusokat lineáris komplementaritási feladatokra is kiterjesztik. Ezáltal bővül a meghatározott technikák alkalmazhatósági köre. Projektvezető: Darvay Zsolt.

10. Agrártudományi kutatások

10.1. Különböző vetőmagkezelések hatása adott káposztarepce-hibridek fejlődésére szabadföldi kispárcellás kísérletben. Kutatásunk célja a laboratóriumi előtanulmányok szabadföldi vizsgálata kispárcellás kísérletben: az őszi káposztarepce stresszhatásokkal szembeni ellenálló-képességének javítása a terméshozam-fokozása érdekében. Projektvezető: Nyárádi Imre-István.

C) Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Osztály kutatási projektjei

1. A stroncium-ranelát biológiai és farmakológiai hatásai csontritkulásban. Kutatásunk jelen célja a stroncium-ranelát biológiai és farmakológiai hatásainak feltérképezése csontépítő sejt kultúráján, különös tekintettel a Wnt-jelátvitel szignálmolekuláira, valamint a csontritkulás diagnosztikai fehérjéinek meghatározása. Projektvezető: Kovács Béla.

2. Az endokannabinoid-rendszer mediátorainak vizsgálata modern analitikai módszerekkel. A projekt célja, hogy rávilágítson az atípusos neuroleptikumok okozta testsúlygyarapodás azon mechanizmusaira, melyek az endokannabinoid-rendszerrel kapcsolatosak. Projektvezető: Bába László-István.

A belső munkatársak eddigi, illetve várható eredményei

2019-ben **belső tudományos munkatársaink** összesen 38 tanulmányt, 1 könyvet, 9 recenziót jelentettek meg, 33 előadást tartottak, 9 tudományos kiadványt szerkesztettek, 10 kiadványt korrektúráztak, 12 tudományos rendezvényt szerveztek, illetve a tudományos tevékenységekhez érdemes kiemelni, hogy 8 kutató végez oktatói tevékenységet a BBTE különböző intézeti keretében (előadás + szeminárium).

Ugyanakkor tevékenységük hatékonyságát az is tükrözi, hogy a kutatásuk eredményeit rangos külföldi rendezvényen is bemutatják, csupán kettőt kiemelve az alábbiakban.

November 29-én a párizsi École Normale Supérieure falai között *Paroisses, doyennés et archidiaconés* (Plébániák, esperességek és főesperességek) címmel egyháztörténeti műhelykonferenciára került sor, ahol francia, lengyel, cseh és román középkorászok társaságában az EME Kutatóintézetének munkatársa, Hegyi Géza is előadást tartott *Deaneries of the Medieval Transylvanian Diocese* (A középkori erdélyi egyházmegye esperességei) címmel.

November 13–14. között került megrendezésre Budapesten a VII. magyar várostörténeti konferencia, a *A városok jogi helyzete, országrendisége és hatalmi reprezentációja a közép- és kora újkorban* címmel, ahol Bogdándi Zsolt *Kolozsvár és a kolozsmonostori konvent*, míg Gálfi Emőke *Miért maradt mezőváros az erdélyi fejedelmek székvárosa?* címmel tartottak előadást.

A kutatóintézet belső munkatársainak megjelent, illetve előkészületben levő kötetei

- *Erdélyi okmánytár. V. 1373–1389.* (Jakó Zsigmond kéziratát szerkesztette és kiegészítette Hegyi Géza és W. Kovács András);
- *A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori jegyzőkönyvei II. (1591–1602)* (Bogdándi Zsolt);
- *Az erdélyi káptalan jegyzőkönyvei 1613–1618.* (Erdélyi Történelmi Adatok VIII. 3.) (Gálfi Emőke);
- *Gróf Székely László önéletírása* (közvetteszi: Fehér Andrea; kiadja az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Történettudományi Intézet és az Erdélyi Múzeum-Egyesület, Bp., 2019);
- *Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. II. 1606–1608.* (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 4–5.) VII/4., Bocskai István királyi könyve 1606; VII/5. Rákóczi Zsigmond királyi könyve 1607–1608. (Fejér Tamás, Szász Anikó, Pakó László);
- *Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. III. 1608–1610.* (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 6.) Báthory Gábor királyi könyvei 1608–1610 (Fejér Tamás, Szász Anikó, Pakó László);

- *Bűnüldözés és vagyongyarapítás. A jogügyigazgatók intézménye és számadásai a kora újkori Kolozsváron (1584–1660)* (Pakó László);
- *Erdélyi magyar helynévtár. I. Aranyos vidékének helynevei* (András Zselyke, Tamás Csilla);
- *Újvári Anna „... én szeretem azt úgy átadni, hogy mások is olvassák”* (Tanulmány kíséretében közzéteszi Tamásné Szabó Csilla);
- *Aranka György levelezése* (Biró Annamária).

A kutatóintézet egyes munkatársainak tevékenységét az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíja is segíti, kutatásaik az EME intézményes keretein belül folytak. Ezek a projektek az MTA és az EME termékeny együttműködésének az eredményei. Az elmúlt időszakban belső munkatársaink közül hatan (Biró Annamária, Bogdándi Zsolt, Fejér Tamás, Gálfi Emőke, Pakó László, Szász Anikó) részvételük az említett posztdoktori ösztöndíjban.

A külső munkatársak kutatási eredményei

Az EME 2019-ben a *Regionális Tudásközpont* projekt keretében összesen 15 kutatócsoport pályázatát, munkáját támogatta. A 15 kutatási projektben összesen 32 kutató (egyetemi oktató és egyetemi hallgató, illetve doktorandusz vett részt).

Külső munkatársaink az elmúlt év során az agrártudomány, az orvos- és gyógyszerésztudomány, a turizmus, a közgazdaságtan, a földtan, a hidrológia, a társadalomtudomány, az informatika, ökológia, az irodalom- és színháztudomány, a nyelvészet, a jogtudomány, a műszaki tudományok, a néprajz, illetve a tudománytörténet területén végeztek eredményes kutatómunkát. Nyárádi Imre-István csoportja a különböző vetőmagkezelések hatását tanulmányozta káposztarepce-hibridek fejlődésére. A csontritkulásban alkalmazott stroncium-ranelát hatásaira irányult Kovács Béla csoportjának kutatása. Talpas János kutatócsoportja a Kis-Küküllő felső szakaszához tartozó települések kulturális értékeit kutatta fel építészeti örökség, gasztronómia, borkultúra és hasznosíthatóság szempontjából. A Szász Levente által vezetett projektben arra a kérdésre kerestek választ egy valós autókereskedés példáján keresztül, hogy mennyi pénzt lehet a vevők hűségésítésére fordítani, kidolgozva egy, a gyakorlatban is hasznosítható rendszert. Csavdári Alexandra kutatása a vörösiszappal szennyezett vizek fitoremediációs dinamikáját írja le mesterséges neurális hálózatok által. A szén-dioxid-dús gázömléseket, mofettákat tanulmányozta lakott területeken Kis Boglárka-Mercédesz kutatócsoportja. Vremir Lilla Márta 19. század eleji román alapnyelvű, magyar párnyelvű szótárak nyelvi anyagával foglalkozott. Gergely Attila kutatása a PET-palackok újrahasznosításának egy potenciális formáját dolgozta ki. A mobiltelefonos fizetés elfogadása a kiskereskedelmi üzletekben az erdélyi fiatalok körében volt Alt Mónika-Anetta csoportjának kutatási témája. Bába László-István az atípusos antipszichotikumok okozta elhízást vizsgálta. A trajektóriakövető algoritmusok lineáris optimalizálásra és lineáris komplementaritási feladataira vonatkozott Darvai Zsolt kutatása. Az Egyed Emese által vezetett kutatócsoport irodalmi szövegek kontextusából alkalmas értelmezési módszereket alakított ki. Kokoly Zsolt a romániai (magyar) jogtudomány 1919–1989 közötti fejlődésének főbb sajátosságait vizsgálta. Papp Sándor csoportja egy, a növénytermesztés optimalizálásában használható talajnedvesség-mérő, intelligens funkciókkal ellátott szenzor tervezésén, kivitelezésén és egy mérőhálózat kialakításán dolgozott. A kommunizmus korabeli romániai magyar diáklapok folklóranyagának összegyűjtése volt a Keszeg Vilmos által vezetett csoport feladata.

A felsorolt kutatások eredményeit a 2019-es év során 27 tudományos konferencián ismertették. Létrejött egy kiállítás, 11 tudományos publikáció, illetve 10 szakdolgozat, tudomány-népszerűsítő és egyéb publikáció. Ezenkívül befogadtuk Szabó T. Csaba kutatását, aki folytatta 2018-ban elkezdett munkáját, melynek keretében Bodor András hagyatékát dolgozta fel. A digitalizált hagyaték feltöltése az Erdélyi digitális adattárba folyamatban van.

Külön említésre méltó, hogy a külső programok esetében a tudományművelés oktatóműhelyeiről is beszélhetünk, hiszen a kutatások egyetemi oktatók irányítása mellett, de fiatal kutatók bevonásával folytatók/folytak, elősegítve ezzel az egyetemi kutatómunkát egyfelől, a szakosztályi kutatómunkát másfelől. Ez a fajta együttműködés tulajdonképpen az EME-t egykor létrehívó szándék egyik fontos elemének beteljesítése is. Kutatási tevékenységet az egyes szakosztályok keretében is végeztek, ezekről a szakosztályi beszámolóikban tájékozódhatunk. A külső kutatási megbízatások meghatározott időre szólnak. Az időközben lezárult kutatási programok rövid beszámolóit megtekinthetők az EME honlapján.

Az intézetünkben folyó kutatómunkát más tudományos műhelyekkel és intézményekkel kötött együttműködési megállapodások is elősegítik, hiszen gyakran a partnerintézetek gondozzák a kutatót és feldolgozásra váró iratokat, jegyzőkönyveket, levéltári forrásokat. Ilyen értelemben partneri viszonyban állunk az MNL Országos Levéltárával, az MTA számos (volt) kutatóintézetével. Példaként gyakran felhozzuk, hogy a Bölcsészettudományi Kutatóközponttal ápolunk szoros kapcsolatunk közös könyvbemutatókban és közösen szervezett szakmai fórumok formájában mutatkozik meg.

Kutatási programjaink támogatói voltak a múlt évben: a Magyar Miniszterelnökség (a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.), a Magyar Tudományos Akadémia, az MTA Domus szülőföldi és magyarországi ösztöndíjpályázat, a Nemzeti Kulturális Alap, az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya, az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya.

II. Tudományos könyvtár és adattár működtetése, fejlesztése.

Információs és Dokumentációs Központ

A *Rhédey-ház*ban levő központi könyvtárunk állományát lexikonok, szótárak, bibliográfiák, repertóriumok, magyar nyelv- és irodalomtudomány, társadalomtudományok, természettudományok, műszaki tudományok, valamint szakfolyóiratok gyűjteményei alkotják. Itt található Kolozsvár egyik legteljesebb kódexhasonmás kiadás-gyűjteménye is. CD- és DVD-gyűjteményünk az oktatást szolgáló anyagokból áll (repertóriumok, adatbázisok, szótárak, térképek és egyéb segédeszközök), ezeket az olvasóteremben lévő, az olvasók számára fölállított számítógépeken lehet konzultálni. Ugyancsak idekerülnek kurrens folyóirataink, amelyeknek egy részét – összegyűjtve az egy évben megjelent számokat – továbbküldjük könyvtárainkba.

Központi könyvtárunkat 2019-ben **515 regisztrált olvasó** használta. A Rhédey-házat ezenkívül rendszeresen látogatják az EME kiadványai iránt érdeklődők is.

2019 áprilisában kiadványainkkal részt vettünk a 26. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon, júniusban a 9. Kolozsvári Ünnepi Könyvhéten, valamint a budapesti 90. Ünnepi Könyvhéten, augusztusban pedig a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozaton, ahol az EME kiadványai igen nagy érdeklődésnek örvendtek.

Gyűjteménykezelés és -fejlesztés

Az elmúlt év során **262 könyvet és folyóiratot vettünk leltárba** központi könyvtárunkban, melyek adományok, hagyatékok, cserekapcsolatok, valamint vásárlás által kerültek az EME tulajdonába.

Központi könyvtárunk látja el az EME kiadványainak terjesztésével járó feladatokat is (árusítás, forgalmazás, raktározás stb.), a tiszteletpéldányok és az előfizetett kiadványok kiosztását, a bel- és külföldi cserekapcsolatok lebonyolítását és a kötelezpéldányok elküldését. A 2019-es év folyamán az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadványaiból **1979 kötetet ajándékoztunk vagy tiszteletpéldányként adtunk át különböző intézményeknek, iskoláknak és vendég előadóknak, valamint a szerzőknek. Cserepartnereinknek 952 kiadványt** postáztunk, adtunk át személyesen vagy megbízott személy által. Ebben az évben 49 személy fizetett elő az Erdélyi Múzeum folyóira-ra, melynek első három számát átvehették postai küldeményként vagy székházunkban személyesen.

Legfontosabb cserepartnereink: Román Nemzeti Könyvtár (Bukarest), Sapientia EMTE, Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár (Kolozsvár), Octavian Goga Megyei Könyvtár (Kolozsvár), Eugen Todoran Központi Egyetemi Könyvtár (Temesvár), Mihai Eminescu Központi Egyetemi Könyvtár (Jászvásár), Román Tudományos Akadémia Kolozsvári Könyvtára, Román Akadémia George Barițiu Történettudományi Intézete (Kolozsvár), Bolyai Társaság, Jakabffy Elemér Alapítvány, Kriza János Néprajzi Társaság, Csíki Székely Múzeum, Haáz Rezső Múzeum (Székelyudvarhely), Incze László Céhtörténeti Múzeum (Kézdivásárhely), Nemzeti Kisebbségkutató Intézet (Kolozsvár), Polis Könyvkiadó, Székely Nemzeti Múzeum (Sepsiszentgyörgy), Maros Megyei Múzeum (Marosvásárhely), Minerva Művelődési Egyesület (Kolozsvár), Teleki Téka Alapítvány, Fekete Templom Levéltára (Brassó), Genersich Antal Alapítvány, Protestáns Teológiai Intézet (Kolozsvár), Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége, Szabó T. Attila Nyelvi Intézet (Kolozsvár), Szatmár Megyei Múzeum, a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság (Nagyvárad), Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde, Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Komp-Press Kiadó, Országos Széchenyi Könyvtár, Magyar Mezőgazdasági Múzeum, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete, Magyar Országos Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum, Magyar Néprajzi Társaság, Debreceni Egyetem Könyvtára, ELTE Egyetemi Könyvtár, ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet Könyvtára, ELTE Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszék, Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Szegedi Tudományegyetem Könyvtára, a Szegedi Középkorász Műhely, Magyarország Főkonzulátusa (Kolozsvár), METEM, Pro Hungaris Alapítvány, Jóna András Múzeum (Nyíregyháza), Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Szentendre), GWZO Leipzig, Müncheni Magyar Intézet, Südost-Institut (Regensburg), II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum, stb.

Magánszemélyek is adományoztak könyvtárunknak: Bárh János, Boros László, Bottlik Zsolt, Debreczeni-Droppán Béla, Adinel Ciprian Dincă, Egyed Ákos, Emódi János, Fazekas Tiborc, Fedeles Tamás, Ciprian Firea, F. Romhányi Beatrix, Fodor Pál, Gál Tünde, Gaal György, Gudor Kund Botond, Kontra Miklós, Lukács Ferenc, Nagy Éva, Peti Lehel, Petruț Dávid, Pintér Márta Zsuzsanna, Sófalvi Emese, Solymosi László, Tóth Zsombor, Uray Zoltán, Wilhelm Sándor, Zsoldos Attila. Az adományokat ezúton is köszönjük.

Itt jegyezzük meg, hogy könyvtárainkban a korábbi években is hozzáférhető Arcanum Digitális Tudománytár, a MERSZ – Magyar Elektronikus Referenciaművek Szolgáltatás, illetve az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelenő folyóiratok mellett az Innovációs és Technológiai Minisztérium által támogatott Elektronikus Információszolgáltatás Nemzeti Programnak köszönhetően 2019-ben a L'Harmattan Kiadó, Osiris Kiadó, Kronosz Kiadó, Szaktudás Kiadó, Typotex Interkönyv adatbázisai, valamint a SzóTudásTár portál is elérhető volt.

A **Jordáky-házban** működő könyvtárrészlegünk látogatottsága az elmúlt évekhez viszonyítva enyhe visszaesést mutat. Ez elsősorban a könyvtári szolgáltatást igénybe vevő személyek túlnyomó többségét képező történelem szakos hallgatók számának folyamatos csökkenésével magyarázható. **Olvasónaplóinkban az év során 663 bejegyzés** található, a könyvtárlátogatók elsősorban történelem szakos hallgatók és doktoranduszok, kisebb mértékben pedig filozófia szakos hallgatók és doktoranduszok, valamint kutatók és oktatók, akik alkalmanként igénybe veszik könyvtárunk kölcsönző szolgálatát.

Az új online könyvtári katalógusban a könyvtár olvasótermeiben lévő összes kötet fellelhető. Könyvtárunk állománya 2019-ben is folyamatosan bővült, egyéni adományok, illetve az MTA Történettudományi Intézet friss kiadványainak befogadásával. Ennek értelmében a Jordáky-házban található könyvtárrészleg **61 új kötettel bővült**. A könyvtárosi munka során tehát 61 kötetet katalogizáltunk, elsősorban történelem-témakörű műveket. A helyhiány miatt elkezdtük új könyvsorok kialakítását.

A szóban forgó időszakban történt a Jordáky-házban őrzött képzőművészeti alkotások összeírása. Ennek során három festmény (portré) került nyilvántartásba, egy **Jordáky Lajost ábrázoló Incze Ferenc-alkotás, valamint két Brósz Irma-festmény**. A műalkotásokat restauráltattuk, s új keretekkel láttuk el.

A **Lakatos utcai** ingatlanban levő könyvtárban és kéziratárban változatlanul nagy gondot okoz a gyarapodó anyag raktározása. Az újabban beérkezett könyvadományokat részben már sikerült elhelyezni és a kutatók rendelkezésére bocsátani, egy részüket azonban még dobozolva tároljuk. A katalógusban még nem szereplő anyag bevezetését munkatársunk, **Székely Adrienn** végzi.

A helyszűke az egyre bővülő kutatói forgalomnak örvendő kéziratári gyűjtemény fejlesztését is akadályozza. A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával beszerzett raktári állványzat teljesen megtelt, így a továbbiakban csak kisebb hagyatékok/letétek elhelyezése lehetséges.

Az elmúlt időszakban gyűjteményünk kisszámú, de értékes adomány révén gyarapodott. Kerekes László révén került gyűjteményünkbe **a Zilahi Királyi Törvényszék építészeti dokumentációjának egy része (1889–1890), a harasztosi Bartha család adományából Báthory Gábor erdélyi fejedelem 1612. szeptember 7-én kelt címeres levele**, illetve a Csetri Elek-hagyaték kiegészítéseként mintegy kétdoboznyi iratanyag (családi levelezés, személyes iratok, gyászjelentések), Pál András és fia, Pál Levente útján. Esslinger Mária révén Dicsőszentmártonból került gyűjteményünkbe a 20. század első felében e városban működő víz- és gázszereleési vállalkozás kétdoboznyi iratanyaga, értékes helytörténeti vonatkozásokkal. A Szegedi Tudományegyetem Klebersberg Kunó Könyvtára adományaként került gyűjteményünkbe a MNL OL-ban őrzött DL- és DF-anyag másolata (434 tekerics mikrofilm és 88 db levéltári doboz fénymásolat). Az adományokat köszönjük.

III. Az Erdélyi digitális adattár működtetése és fejlesztése

Az Erdélyi Digitális Adattár (EDA) az EME 2011-ben hozta létre, amelyet azóta is folyamatosan bővít és fejleszt. A repozitórium nyílt hozzáférést biztosít a feltöltött anyagokhoz, ezáltal egyrészt lehetőséget nyújt a tudományos munkák szélesebb körben való terjesztésére, másrészt segíti, megkönnyíti a kutatók dokumentációs munkáját. Emellett az EDA a feltöltött anyagok biztonságos megőrzését is lehetővé teszi a. A digitalizálási programok által igyekszünk online hozzáférhetővé tenni mind az erdélyi tudományos örökséget, gyűjteményeket, régi kiadványainkat, mind a legfrissebb szakirodalmat, kutatási eredményeket és az egyesületi rendezvények dokumentumait.

2018-ban sikerült elkészíteni az EDA Alapító okiratát a működési szabályzatokkal együtt, ezt követően az EME kérvényezte az MTA Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) általi minősítését. A kérelem pozitív elbírálásban részesült, 2019. február közepén a Magyar Tudományos Művek Tára Repozitóriumminősítő Szakbizottsága az Erdélyi digitális adattár minősített repozitóriumnak értékelte. Ezáltal az EME adattára honlapján használhatja a minősítést jelző bélyegzőt is.

2019-ben öt, az EME által kiadott sorozat (Erdélyi Tudományos Füzetek, Fialat Műszakiak Tudományos Ülésszaka, Műszaki Tudományos Közlemények, Műszaki Tudományos Füzetek, Tudomány- és technikatörténeti Füzetek), illetve az azokban megjelenő írások mindegyike külön online DOI¹⁹-számot kapott, ezáltal a teljes sorozatok visszamenőleg is DOI-számmal lettek ellátva (az ETF esetében a 1990-től megjelent számai). Ezek az online hozzáférést és azonosítást megkönnyítő számok megtalálhatók az adott kiadvány oldalán az EME digitális könyvtárban, a <https://eme.ro/publication-hu/> cím alatt (az angol nyelvű változatai pedig itt: (<https://eme.ro/publication/>)). A sorozatok és a folyóiratok DOI – dedikált azonosító – számai a következők: Műszaki Tudományos Füzetek: 10.36242 (online); Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek: 10.36241 (online); Fialat Műszakiak Tudományos Ülésszaka 10.36243 (online); Erdélyi Tudományos Füzetek 10.36240 (online); Műszaki Tudományos Közlemények 10.33895 (online); Acta Materialia Transylvania 10.33923 (online); Erdélyi Múzeum 10.36373 (ez utóbbinak aktiválása még folyamatban van, amint az első szám feltöltődik). EME-könyvkiadványok 10.36337. Számszerűen **2077 tétel**ről beszélhetünk, ezek magukban foglalják a korábban megjelent kiadványok cikkeit is. Amellett, hogy minden sorozat és folyóirat dedikált DOI-azonosítót kapott, az EME Kiadója is rendelkezik ilyennel (lásd fentebb). Ezek az azonosítók a különálló kötetek regisztrálásánál (teljes kötet és cikkek) kerülnek felhasználásra. Az első, külön azonosítóval ellátott kötet *A romániai magyar tudományosság intézményi keretekben* című. Ezen kiadványok cikkei felkerültek az EME digitális könyvtárba is: <http://www.eme.ro/publication-hu/>.

A DOI-számok visszamenőlegesen való iktatásának (2077 tétel) anyagi hátterét az MTA KIK biztosította az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) égisze alatt működő Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) támogatásának köszönhetően. Köszönetünket fejezzük ki a kiváló közreműködésért az MTA KIK főigazgatójának: Monok Istvánnak, főigazgató-helyettesének: Hoól Andrásnak és a Szakinformatikai Osztály

¹⁹ A DOI (Digital Object Identifier) szám egy olyan jelzés, amely elektronikus dokumentumok azonosítását teszi lehetővé digitális hálózatokon. Más azonosítórendszerekkel ellentétben a DOI nincs helyhez kötve, és nem függ attól, hogy az adott dokumentum pillanatnyilag hol található, mert magát a dokumentumot azonosítja, és nem a helyet, így mindig hozzárendeli a dokumentumhoz az éppen aktuális elérhetőséget.

vezetőjének, Bilicsik Erikának. Az anyagi háttér és szakmai tanácsadás biztosításán felül komoly munkálatokat jelentett a DOI-számok egyenkénti elhelyezése az egyes dokumentumok digitális változatára, majd ezek feltöltése a kialakított EME-digitáliskönyvtárba. Mindezen munkálatokat kollégáink végezték: Szilágyi Júlia, Orosz Bettina és Kisfaludi-Bak Zsombor. A munkafolyamatoknak azonban még nincsen vége, hiszen az egyes tanulmányok és kötetek terjesztéséhez és a szerzők munkájának jegyzéséhez mindezeket az MTMT-ben is elhelyezzük, a szerzőket hozzárendelve, illetve az EDA- és a REAL-adattárakba is feltöltjük.

Az EDA tudományos adattár kilenc egységből (tárból) áll, folyamatosan bővülve, 2019 végére 23 000 tételre gyarapodott. Elérhetősége: <http://eda.eme.ro/>. Az elmúlt évben a következő tételek kerültek az adattárunkba:

– Az *Erdélyi Múzeum* folyóiratnak az alábbi kötetei: 2018/2., 3., 4. Az 1874–1909 közötti kötetek és az 1910/1.,2.,3.,4.,5. kötetek (s az ezekben levő tanulmányok külön is). Az Erdélyi Múzeum 1874–1910 között megjelent cikkeit sikerült metaadatokkal is ellátni.

– Az *Erdélyi magyar szótörténeti tár* V. kötetének feltöltését folytattuk (1001–1132. old.), illetve a VI. kötetet is feltöltöttük.

Az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozat következő köteteivel gyarapodott adattárunk:

– 283. Gálfi Emöke: *A gyulafehérvári hiteleshely levélkeresői* (1556–1690);

– 284. Papp Kinga: *Tollforgató Kálnokiak*.

Az Emberek és Kontextusok sorozat következő két kötetét tettük digitálisan elérhetővé:

– 12. Keszeg Vilmos: *Lokális történelmek. A lokális emlékezet alakzatai*;

– 13. Blos-Jáni Melinda: *A családi filmezés genealógiája. Erdélyi amatőr médiagyakorlatok a fotózástól az új mozgóképfajtáig*.

Ezenkívül 6 önálló kötetet is felöltöttünk az EDA-ba:

– Péntek János: *Történesek a nyelvben a keleti végeken I.*;

– Sorbán Angella: *Ó, a Nyugat, a Nyugat! Migráció és gazdasági kultúra. Az erdélyi perspektíva*

– Szabó Béla (szerk.): *A marosvásárhelyi magyar nyelvű orvos- és gyógyszerészképzés 70 éve*

– Veress Emőd, Bíró Biborka Eszter, Kokoly Zsolt, Fegyveresi Zsolt, Székely János: *Román polgári jog*.

– Luffy Katalin: *Brázovai feljegyzések – Ínsemnări din Breazova*.

– Cícero, Marcus Tullius (ford., sajtó alá rend. Pap Levente): *Piso ellen*.

– A Műszaki Tudományos Közlemények sorozatnak két kötete került be az adattárba (az angol nyelvű weben is): az MTK 10. kötet (10 tanulmány) és az MTK 11. kötet (42 tanulmány).

– A Műszaki Tudományos Füzetek közül a következő kötetek váltak elérhetővé az EDA-ban:

– Máté Márton: *Hengeres fogaskerekek gyártószerszámai*.

– Tolvaly-Roșca Ferenc: *Gépelemek*.

– Az Acta Materialia Transylvanica folyóiratnak a 2019/1. és a 2019/2. száma vált elérhetővé 10-10 tanulmánnyal.

A Tudomány- és Technikatörténeti Sorozatból:

– Jancsó Árpád: *Az Osztrák–Magyar Monarchia első vicinálisa: a Valkány–Perjámos–Varjas-vasútvonal története*

– Jancsó Árpád: *Temesvár kilencedik vasútvonala: a Temesvár-Szentandrás-Varjas helyi érdekű vasút története*

A Letöltés sorozatból a következő két kötet vált elérhetővé az adattárban:

- 2. Keszeg Anna: *A holdbéli völgy képzelete*
- 3. Sebestyén Attila: *Menedzser humanizmus: a szervezeti és üzleti élet „átlekesítettége”*
A következő konferenciakötetek kerültek be adattárunkba:
- Benő Attila, Fazakas Emese, Zsemlyei Borbála (szerk.): *Többnyelvűség és kommunikáció Kelet-Közép-Európában*
- Kádár Edit, Szilágyi N. Sándor (szerk.): *Motiváltság és nyelvi ikonicitás*
- Kádár, Edit; Szilágyi N. Sándor: *Analógia és modern nyelvleírás*

A felsoroltak mellett néhány konferencia plakátja is online elérhetővé vált: A XXIV. fiatal műszakiak tudományos ülészak plakátja, a plenáris előadások plakátja és a konferencia programja és ezenkívül még 17 esemény plakátja. A Tudóstárba Bodor András hagyatékából 15 portrét és 37 munkát, a Torma Zsófia hagyatékából 1 portrét és 18 munkát sikerült feltölteni, az Ipar- és technikatörténethez Miroslav Hluchý, Jan Kolouch, Rudolf Kopec, Oldrich Modráček anyagismereti munkái, illetve a Tehnofrig gyár anyagainak egy része került digitalizálásra.

A 2019-es év végéig az adattár tételei elérték a 23 000-es számot.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület részt vett a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központban működő Elektronikus Információs szolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) által szervezett szakmai programon, melyet 2019. június 12–14. között rendeztek Budapesten az MTA Könyvtár és Információs Központ épületében. A rendezvény célja a szakirodalmi források használatának és a korszerű digitális könyvtári szolgáltatásoknak a bemutatása (EISZ Nemzeti program, illetve MTMT, WorldCat, Compass és az Open Access programok). A magyar kiadók és tudománytárak (Akadémiai Kiadó, Kronosz Kiadó, L'Harmattan Kiadó, Mentor Kiadó, Osiris Kiadó, Szaktudás Kiadó, Tinta Könyvkiadó, Typotex Kiadó, illetve az Arcanum Digitális Tudománytár) is bemutatták tevékenységeiket, újításait. A programon Székely Adrienn és Kisfaludy-Bak Zsombor kollégáink vettek részt, akik a birtokukba jutott információkat az Intézményünkben munkakörükben hasznosítják.

Az EDA és az EME–MTMT programfelelőse Bitay Enikő, az EDA adminisztrációjáért Szilágyi Júlia rendszermérnök felel, az digitalizálást és feltöltést Orosz Bettina és Székely Adrienn munkatársaink végzik. Az MTMT-adatok adminisztrációjáért pedig Kisfaludy-Bak Zsombor kollégánk a megbízott felelős.

IV. Tudományos könyv- és folyóirat-kiadás. Kiadónk, kiadványaink

Az EME kiadója a kiadványok népszerűsítése, a könyvvásárokon, illetve könyvbemutatókon való részvétel mellett fontosnak tartja az akkreditáció megszerzését, illetve folyamatos fenntartását is. A kiadó rendszeresen megjelentetett szakfolyóiratok mellett évente több tudományos kötetet jelentet meg önállóan vagy más kiadókkal, intézményekkel közösen.

Rendszeresen megjelenő szakosztályi kiadványaink: az Erdélyi Múzeum (az Elnökség, a Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály, valamint a Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály folyóirata): a 2019. év 1., 2., 3., és 4. füzetei jelentek meg (felelős szerkesztő: Kovács Kiss Gyöngy, szakszerkesztők: Kovács András, Tánzos Vilmos, Varga P. Ildikó, Veress Károly), a Múzeumi Füzetek – Acta Scientiarum Transylvanica (főszerkesztő: Fodorpatáki László) 26/3. kémiakötete, az Acta Materialia Transylvanica (főszerkesztő: Bitay Enikő, lapszám szerkesztő Dobránszky János) 2. évfolyamának 2019/1., illetve 2019/2. száma jelent meg. A Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából XX–XXI. (2015–2016) kötete jelent meg.

A Emberek és Kontextusok sorozat egy új kötettel gyarapodott: 16. Újvári Anna (sajtó alá rend., szerk. Tamásné Szabó Csilla): „... én szeretem azt úgy átadni, hogy mások is olvassák” címmel.

A Letöltés sorozat 8. kötete Kálai Sándor: *Irodalom és médiakultúra*, a 9. kötet Makkai Júlia Anna: *Erdély arcai. Sikerkönyvek Erdély-képe* címmel jelent meg.

A Certamen sorozat hatodik kötete jelent meg 2019-ben: Egyed Emese, Pakó László (szerk.): *Certamen VI. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. szakosztályában*.

A Műszaki Tudományos Közlemények 10. és 11. száma jelent meg: Bitay Enikő, Máthé Márton (szerk.): *A XIX. Műszaki tudományos ülészak előadásai – Proceedings of the XIX-th International Conference of Technical Sciences*; Bitay Enikő (szerk.): *A XXIV. Fialat Műszakiak Tudományos Ülészak előadásai – Proceedings of the XXIVth International Scientific Conference of Young Engineers*.

A Műszaki Tudományos Füzetek sorozat 13., legfrissebb, 2019-ben megjelent kötete Tolvaly-Rosca Ferenc: *Gépelemek* c. kiadványa.

A Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek sorozat 13. kötete Jancsó Árpád: *A temesvári lóvasút története* címmel jelent meg.

Önálló kötetek

- Luffy Katalin (sajtó alá rend., bev. tanulm.): *Brázovai feljegyzések – Însemnări din Breazova*
- Péter H. Mária: *Gyógyszerészképzés a Ferenc József Tudományegyetemen 1872–1919 között*
- Tötös Áron, K. Markaly Aranka, Koloh Gábor, Horváth Illés (szerk.): *Ezerarcú Erdély*
- Gy. Dávid Gyula: *Pákei Lajos hagyatéka: Egy századfordulós kolozsvári építész tervrajzai, rajztervei, gyűjteményei*
- Maczelka Csaba: *A kora újkori angol utópiák magyar története*
- Kovács Kuruc János, Bajusz István (szerk.): *Szilágysági magyarok*. 3. kötet.
- Balázs Imre József: *Üvegfej és homokóra: Déry Tibor korai műveiről*
- Bartók Katalin, Bauer Norbert (szerk.): *Erdély püspöke, tudósa és mecénása – Haynald Lajos*
- Márton László (szerk.): *Fejezetek Székelyföld technikatörténetéből*
- Teleki Domokos: *A spanyolok Mexicóba*. Sajtó alá rendezte Egyed Emese.

Más kiadókkal közösen megjelent kiadványok

- Székely László, Fehér Andrea (kiad.): *Gróf Székely László önéletírása* (MTA BTK TTI-vel közösen)
- Bordás Beáta: *A kolozsvári Bánffy palota története* (Polis Kiadóval közösen)
- Nistor Laura, Sólyom Andrea (szerk.): *Szalmák és hálók* (T3 Kiadóval közösen)
- Telegdy Balázs (szerk.): *Száz éve született Venczel József* (T3 Kiadóval közösen)
- Jakab Albert Zsolt, Peti Lehel (szerk.): *Aranymadár: tanulmányok Tánczos Vilmos tiszteletére* (a Kriza János Néprajzi Társasággal közösen)
- Sipos Dávid: *Orgonáknak zengések: a történelmi dési, széki és görgényi református egyházak orgonái* (a Komp-Press Kiadóval közösen)
- Táncos Vilmos, Peti Lehel (szerk.): *Mágia, ima, misztika* (a Kriza János Néprajzi Társasággal közösen)

Kiadónk és kiadványaink minősítése (minősítettése)

2019-ben a román akkreditációs intézet akkreditációs listája nem változott. Az EME kiadója megtartotta korábbi B kategóriás minősítését történelem, kultúratudományok és filológia kategóriában, valamint a C kategóriát az előadó-művészetek témakörben. Az Erdélyi Múzeum folyóirat is megőrizte a B minősítést a történelem és kultúratudományok, filozófia és filológia kategóriákban.

A Tudományos Kutatás Nemzeti Tanácsa (CNCS) által B minősítésüként elfogadott kiadványok az egyetemi tanárok, doktoranduszok és a romániai tudományos életben részt vevő kutatók számára életbevágóak, ugyanis csak ezek alapján lehet az egyetemi életben előléptetéseket elérni és pályázatokat elnyerni.

Kiadványaink népszerűsítése, terjesztése

Fontosnak tartjuk, hogy kiadónk a hagyományos könyvterjesztési stratégiák mellett (könyvterjesztői hálózat, online bolt, könyvtári cserepéldányok) a különböző könyves eseményeken is jelen legyen. Friss kiadványainkat – az EME székházában szervezett bemutatók mellett, melyekbe bevonjuk az egyes tudományterületek szakértőit – igyekszünk más hazai és külföldi intézetek rendezvényeire is eljuttatni, ott is bemutatni. Mindezek mellett részt veszünk a hazai és magyarországi fesztiválokon, könyves eseményeken.

2019 januárjában a Műszaki Tudományok Szakosztály közgyűlésének keretében került sor a 2018-ban megjelent, műszaki tudományokat felölelő EME-kiadványok bemutatójára. Ugyancsak 2019 januárjában az előző évben megjelent kiadványainkat mutattuk be az MTA Könyvtár és Információs Központjában Keszeg Vilmos elnök, Sipos Gábor alelnök, Bitay Enikő főtítkárs és Biró Annamária felelős kiadó közreműködésével. Februárban tartottuk Egyed Péter *Szellem és környezet II.* c. kötetének a bemutatóját, ahol Demeter Attila beszélt a kiadványról. Március 30-án a moldvai Lujzikalagorban tartottunk könyvbemutatót, ahol *A moldvai magyar tájnyelv szótára* három kötetét mutatták be a szerkesztő Péntek János és Biró Annamária felelős kiadó jelenlétében. Budapesten május 17-én az MTA–Lendület Családtörténeti Kutatócsoport és az ELTE Nőtörténeti Kutatóközpont szervezésében mutatta be Szabó András Péter a Fehér Andrea által közreadott *Gróf Székely László önéletírása* c. kötetet. Május 28-án Zsoldos Ildikó *Hatalmi törekvések és politikai platformok Szatmárban az 1905–1906-os kormányzati krízis idején* c. kötetét mutatta be Sipos Gábor és Egyed Ákos az EME-székházban. Júniusban az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete, az Erdélyi Múzeum-Egyesület, valamint a regensburgi Ungarisches Institut budapesti könyvbemutatóján az érdeklődők az EME 2018-ban megjelent, történeti tárgyú kiadványait ismerhették meg. Augusztusban a Kolozsvári Magyar Napokon mutatta be Kovács András Gy. *Dávid Gyula Pákei Lajos hagyatéka* c. kötetét a Vállalászabadság Házában. Augusztus 29-én a Vásárhelyi Forgatag keretében a Teleki Téka udvarán mutatták be négy kiadványunkat, a szerzőkkel is elbeszélgetve. A *Kelemen Lajos Napló I–II.* kötetét Sárándi Tamás, történész, Péter H. Mária: *Gyógyszerészképzés a Ferenc József Tudományegyetemen 1872–1919 között* c. kötetét Biró Annamária, a kiadó vezetője, Fehér Andrea (kiad.): *Gróf Székely László önéletírása* c. forráskiadványát László Loránd, a Borsos Tamás Egyesület elnöke, illetve Vulkán Vera: *Mártonfi József tanulmányi főigazgató és cenzor* c. kötetét Egyed Emese mutatta be. Október 8-án az EME I. szakosztálya szervezésében került bemutatásra Újvári Anna „... én szeretem azt úgy átadni, hogy

mások is olvassák” (Tanulmány kíséretében közzéteszi Tamásné Szabó Csilla) című kötet, melyet Bajkó Árpád ismertetett. Szintén az I. szakosztály szervezett november 6-án kettős könyvbemutatót, ahol a Luffy Katalin által sajtó alá rendezett *Brázovai feljegyzések – Însemnări din Breazova c.* kötetet Sipos Gábor ismertette, míg a Huszti László. *Calvinus János élete.* (Bevezette és sajtó alá rendezte Tóth Zsombor. ReTextum 10. Budapest: reciti, 2019) kötetet Ósz Sándor Előd mutatta be. Luffy Katalin kötetét decemberben a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetében is bemutatták. November 20-án a BBTE Bölcsészettudományi Kar II. éves hallgatói mutatták be Maczelka Csaba *A kora újkori angol utópiák magyar története* című kötetét székházunkban. November 27-én Debrecenben szerveztek könyvbemutatót a Letöltés sorozat két kötetének: Kálai Sándor *Irodalom és Médiakultúra*; Maksa Gyula: *Képregények kulturaközi áramlatokban.* Decemberben szintén diákokra bíztuk az irodalomtudományi kötetek bemutatását, a BBTE, BTK másodéves komparatiztika szakos hallgatói méltatták az alábbi köteteket, és beszélgettek a szerzőkkel: Kálai Sándor: *Irodalom és médiakultúra*; Balázs Imre József: *Üvegfej és homokóra. Déry Tibor korai műveiről*; Makkai Júlia Anna: *Erdély arcai. Sikerkönyvek Erdély-képe.* Decemberben a FUGA, Budapesti Építészeti Központban is bemutatták Gy. Dávid Gyula *Pákei Lajos hagyatéka c.* kötetét.

Tavaly először adtuk át az Év Könyve díjat az EME-közgyűlésen, melyet az előző (2018-as) évben megjelent kiadványaink közül választott ki egy felkért bizottság. A tavalyi díjazott kiadványok Bogdándi Zsolt: *A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori jegyzőkönyvei I. 1326–1590*; Hermann Gusztáv Mihály, Orbán Zsolt: *Csillagösvény és göröngyös út. Mítosz és történelem a székelység tudatában*; Péntek János (szerk.): *A moldvai magyar tájnyelv szótára.* (1.1–1.2–2. kötet).

Az EME kiadója 2019-ben is részt vett a Budapesti Könyvfesztiválon, valamint a Budapesti Ünnepi Könyvhéten, ahol az RMKC által működtetett standon kiemelt helyen voltak elérhetőek kiadványaink. Ugyanakkor kiadónk standja jelen volt a Kolozsvári Ünnepi Könyvhéten. A Kolozsvári Magyar Napok könyvtárában 2019 augusztusában is önálló standot működtetett a kiadó, ahol promóciós anyagokkal és kiadványainkkal ismerkedhetett meg a közönség.

A Vásárhelyi Forgatagon, illetve a novemberi Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásáron is jelen volt kiadónk.

Kiadónk honlapján részletes adatokkal megtekinthetők és megvásárolhatók kiadványaink, melyek feltöltését Papp Kinga végzi. Ezenkívül kiadónk közösségi oldalán és a Szabadság napilapban is rendszeresen népszerűsítjük kiadványainkat, megosztjuk a róluk készült ismertetőket.

Kiadványaink közül az Erdélyi Múzeum folyóirat számai az LXXI/2009. évfolyamtól (de folyamatosan bővül a korábbi számokkal is), a Certamen. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. Szakosztályában évkönyv kötetei, illetve 2016 óta a Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából új sorozatának minden kötete elérhető a Central and Eastern European Online Library (CEEOL) nemzetközi adatbázisban [www.ceeol.com]. A tartalmakhoz való hozzáférés ingyenes, a felhasználó részéről csupán egy díjmentes regisztrációra van szükség (a tartalmak feltöltését Pakó László végzi). Az időszakos kiadványaink mellett az adatbázisban elérhetőek a Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek sorozat darabjai is és az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozat több kötete (a tartalmak feltöltését Szilágyi Júlia végzi). Ezenkívül az Erdélyi Múzeum folyóiratot eljuttatjuk az Elektronikus periodika adatbázisba, illetve kiadványaink adatai elérhetőek a WorldCat- és a MATARKA-katalógusokban is. Intézményünk 2017-ben szerződést kötött a DeGruyter céggel, majd 2018-ban a Sciendóval (mely az előbbi tudományos művek online terjesztésével foglalkozó részegysége), melynek értelmében 2018-tól az Orvostudományi

Értesítő folyóirat, a Műszaki Tudományos Közlemények sorozat és az Acta Materialia Transylvania folyóirat nemzetközi adatbázisokban való terjesztését tesszük lehetővé (DOI-azonosítóval).

Kiadványaink támogatói

Könyveink és folyóirataink megjelenése a magyarországi Nemzeti Kulturális Alap, a Magyar Tudományos Akadémia, Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., az MTA Domus Hungarica Ösztöndíjprogram, a romániai Communitas Alapítvány, az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya, az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya, az Erdély Öröksége Alapítvány, a Magyar Államvasutak Rt. Jogi Igazgatósága, a Gedeon Richter Románia Rt., a Gróf Mikó Imre Alapítvány, Sapientia EMTE Csíkszeredai Karának Társadalomtudományi Tanszéke, RMDSZ, az Erdélyi Magyar Kulturális Egyesület, MTA BTK Lendület Hosszú reformáció Kelet-Európában (1500–1800) Kutatócsoport, az MTA Lendület Családtörténeti Kutatócsoport, Magyar Kormány, Emberi Erőforrások Minisztériuma, Új Nemzeti Kiválóság Program, Kolozs Megyei Tanács, Kolozsvár Polgármesteri Hivatala és Városi Tanácsa, Iskola Alapítvány, Perla Harghitei, Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék, MTA–DE Néprajzi Kutatócsoport, Székelyföld Alapítvány, Maros Megyei Múzeum, Dávid Gyula, Ifj. Szabó Zoltán, id. Szabó Zoltán, Szabó Adorján, Euro Trans Product Kft. (Kárásztelek), Németi Gergely, Bolar Champ Kft. (Szilágynagyfalu), Szoboszlai Attila, Kensilvanum Kft. (Kémer), Kovács Kuruc János-Szabolcs fogorvosi szakrendelője (Szatmárnémeti) támogatásának köszönhető.

A kiadó honlapja: <http://eme.ro/kiado>. Felelős kiadó **Biró Annamária**, szerkesztőségi titkár **Papp Kinga**, korrektor **András Zselyke**.

V. Szakmai képzések

Az elmúlt évben is a szakmai képzések forráshiány miatt csupán az Orvostudományi Szakosztály immár hagyományossá vált kreditpontos képzései által valósultak meg, melyeket az Orvosi és Fogorvosi Kamarák is elismertek. Márciusban szervezték meg a XXVI. családorvosi továbbképző-konferenciát Székelyudvarhelyen, áprilisban a XXIX. tudományos ülészek keretében tartottak továbbképzést Szatmárnémetiben, szeptemberben a XXVII. Báthory-napok keretében került sor Szatmárnémetiben a XXVI. orvostovábbképzőre, szeptember 27–28-án zajlott Székelyudvarhelyen a Hargita megyei gyógyszerésznapiak, novemberben pedig a XXIII. erdélyi orvosnapokat tartották Csíkszeredában.

Pályázatok, a programok működtetésének forrásai

Akárcsak az előző években, a támogatásaink formája kétféle: normatív, illetve programok támogatása. Külön keretként 2019-ben kormányrendelet alapján a Bethlen Gábor Alapkezelőn keresztül részesültünk támogatásban a Regionális tudásközpont fejlesztésére és működtetésére.

Az EME Regionális tudásközpontjának projektelemei: 1. A kutatók, könyvtárosok és adminisztratív személyzet megfelelő jövedelmezésének biztosítása (belső munkatársak); 2. külső kutatási programok támogatása; 3. kiadványaink megjelentetése, illetve nemzetközi láthatóságának, elismerésének elősegítése (indexelése rangos adatbázisokban), folyóiratok és sorozatok

adatbázisokban való elhelyezésének díja; 4. szakosztályaink és fiókegyesületeink szakmai tevékenységének támogatása (konferenciák, könyvbemutatók, tudományos rendezvények szervezése); 5. az EME programjainak működtetéséhez szükséges eszközfejlesztések (számítógépek, laposvasó, adattárolók, egyéb eszközök beszerzése); 6. az EME működési költségei; 7. a Rhédey-ház bérleti költsége.

Az EME Regionális tudásközpont működtetése/fejlesztése pályázat támogatása tételekre (százalék) lebontva: kutatók/adminisztráció fizetése 73%, külső kutatási programok 2%, kiadványok 2%, eszközfejlesztés 1%, működési költség 10%, Rhédey-ház-bérletidíj 10%, valamint a szakosztályok/fiókegyesületek munkájának támogatása 2%.

Normatív támogatást ítél meg számunkra az előző évekhez hasonlóan a Magyar Tudományos Akadémia (MTA), illetve az RMDSz Ügyvezető Elnökség.

A pályázott programtípusok 2019-ben: működés, könyvkiadás, kutatás, nemzetközi konferenciák szervezése, rendezvények, vándorgyűlések, szakmai tábor, illetve a *Regionális tudásközpont kialakítása (külön keretként)*.

Pályázatok útján hazai forrásokat hívtunk le (Kolozsvári Városi Tanács, Kolozs Megyei Tanács, Communitas Alapítvány), illetve magyarországi forrásokat pályáztunk (MTA, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., Miniszterelnökség, Nemzeti Kulturális Alap). Összesen **29 programot/tételt pályáztunk sikeresen** teljes, illetve részleges költségtámogatással.

Beruházások, eszközfejlesztések

A 2019-re tervezett költségvetésben 76 700 lejt irányoztunk elő beruházásokra. Ezek közt szerepelt a Jordáky-ház tisztázatlan részének megváltása (31 200 lej összegben), könyvtárállományunk gyarapítása, honlapfejlesztés, ingatlanainkon végzendő állagmegóvó munkálatok és a számítógépes infrastruktúra bővítése. Az erre elkülönített összegből 28 648 lejt fordítottunk az elavult és használhatatlanná vált számítógépek és irodai eszközök lecserélésre, illetve a hozzájuk tartozó szoftverek beszerzésére. A könyvtárállomány bővítésére 426 lejt fordítottunk. A Jordáky-ház tisztázatlan telekkönyvi helyzete miatt nem sikerült, a már korábban megállapodott összeg fejében, megváltanunk az ingatlanrészt. Az ehhez szükséges pénz továbbra is az Egyesület rendelkezésére áll egy elkülönített számlán.

Az ingatlanmegóvást segítő nagyobb munkálatokra nem sikerült támogatást szerezni az elmúlt évben, és a saját forrásaink mértéke sem alakult úgy, hogy a beruházásokat azokból vagy tartalékjainkból fedezni tudtuk volna.

Vagyoni helyzet, adományok, támogatások, pénzügyi forráslehetőségek

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület mérleg szerinti tőkeértéke 2019-ben 540 827 lejt tesz ki. A gazdasági tevékenységből (kiadványértékesítés) származó negatív eredményt, 20 736 lej veszteséget kompenzálja a nonprofit tevékenység 209 674 lejes többlete, így a 2019-es pénzügyi évet összességében 188 938 lejes többlettel zártuk. A nonprofit tevékenységből származó

2019. év végi 209 674 lejes többlet a 2020 első két hónapjában felhasználásra kerülő normatív támogatás bevételének eredménye.

A befektetett eszközök állományának amortizációval csökkentett értéke 2 500 593 lejt tesz ki. Az év végi forgótőke (készletek, követelések és pénzeszközök) nagysága 3 754 648 lej. Ez az összeg tartalmazza a már 2019 decemberében átutalt, de 2020-ban felhasználásra kerülő normatív támogatás (80 M Ft) összegét is. A könyvtári állományunk könyv szerinti értéke 358 355 lejt tesz ki. A rövid távú kötelezettségek év végi értéke 48 366 lej. Ez az összeg a 2020 januárjában esedékes számlatartozásokból és adókötelezettségekből tevődik össze.

A 2019-re vonatkozó költségvetést 1 918 650 lejre (137 M Ft) állítottuk össze, ehhez képest a kiadás oldalon a tervezetthez képest pozitív irányú, kevéssel több, mint 6%-os eltérés mutatkozik, mely 2 037 431 lejt (140,5 M Ft) jelent. Ez legnagyobbbrészt az év utolsó negyedében a Magyar Tudományos Akadémia által megítélt pótlólagos támogatásból nyújtott fizetéskiegészítéseknek és működési többletköltségeknek tudhatók be. Nagyobb pénzügyi költséget eredményezett a tervezetthez képest nagyobb mértékű, kedvezőtlen árfolyam-ingadozás is. Mivel a támogatások javarészt Magyarországról érkeznek forintban, az Egyesület árfolyamkitettsége 2019-ben is nagy volt.

A költségvetés projekttől függő tételeit lehetőség szerint az elnyert céltámogatásokhoz igazítottuk.

A kiadások szerkezetében nem mutatkozik lényeges változás az előző évekhez képest: 2019-ben is a költségvetés legnagyobb tétele az állandó alkalmazottak személyi költségei 995 514 lej (68,6 M Ft), ez az összes kiadás szinte 49%-át teszi ki (összesen 26 fő, ebből 15 fő tudományos főmunkatárs).

Az Intézmény működtetésére, fenntartási költségeire 397 340 lejt (27,4 M Ft) fordítottunk, ez a teljes kiadások 20%-a, mely magában foglalja a Rhédey-székházunk bérleti díját is (10 M Ft). A kiadványok szerkesztésére, nyomtatására 203 184 lejt (14 M Ft) fordítottunk, ez a teljes költségvetés szinte 10%-a. A könyvkiadás költségeinek legnagyobb részét pályázatokból sikerült fedezni. Konferenciák, rendezvények és szakképzések kiadásai összesen 199 645 lejt (13,8 M Ft) tesznek ki, ezen kiadásokat nagyrészt (a célpályázatokon kívül) az erre befolyó részvételi díjak és hozzájárulások fedezik. Külső személyi megbízásokra (írói, szerkesztői tiszteletdíjak, kutatási projektek) 174 000 lejt (12 M Ft), költöttünk.

A költségvetés bevétel oldala 10,52%-os többletet mutat a tervezetthez képest, összesen 2 165 645 lejt (149,3 M Ft) folyt be Egyesületünkhöz. A bevételek legnagyobb részét, több, mint 79%-át a támogatások teszik ki 1 716 384 lejt (118,3 M Ft) értékben.

Az Egyesület saját forrásokból 449 261 lejt (31 M Ft) bevételezett, ez az összes bevétel több mint 20%-át jelenti, és a tagdíjak, konferenciákon való részvételi díjak, adományok, szponzorizálás, kiadványértékesítés, pénzügyi, és egyéb bevételekből áll.

Az előző évekhez hasonlóan a támogatások legnagyobb része (95%) magyarországi forrásból származik, míg a belföldi támogatások kevéssel több, mint 5%-ot tesznek ki.

Belföldi intézményi támogatóktól összesen 87 515 lejt (6 M Ft) folyt be pályázatok révén a Communitas Alapítványtól, az RMDSZ Ügyvezető Elnökségétől, a Kolozsvári Polgármesteri Hivataltól és a Kolozs Megyei Tanácstól. A belföldi támogatások nagysága 13%-kal csökkent 2018-hoz képest.

Magyarországi intézményektől 1 628 869 lejt (111,8 M Ft) folyt be normatív és projekt-támogatásként, ez 2018-hoz képest 25,6%-os növekedést jelent. Egyesületünket legnagyobb

mértékben a Miniszterelnökség Nemzetpolitika Államtitkársága a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-n keresztül támogatta (az összes támogatás 76,7%-a), ezt követi nagyságrendben a Magyar Tudományos Akadémia által biztosított működési és rendezvény-, illetve kiadványtámogatás (az összes támogatás 13,7%-a), illetve a Nemzeti Kulturális Alap által nyújtott kiadvány- és rendezvénytámogatások (az összes támogatás 4,5%-a).

Egyesületünk munkáját segítették: Gedeon Richter gyógyszergyár (Marosvásárhely), Ratio Term Kft. (Szatmárnémeti), Digitalis Kft (Nagyvárad), Denti System Kft, (Arad), Anvelo Kft. (Szatmárnémeti), Peritum Consulting Kft (Kolozsvár), Viboxo Kft. (Kolozsvár), Alfa Sound System Kft. (Sepsiszentgyörgy).

A jövedelemadó-felajánlásokból származó 5984 lej (400 E Ft) is nagyban hozzájárult az Egyesület munkájához (bár sajnálatos módon 2018-hoz képest több mint a felére csökkent), ezt az összeget a kiadványaink megjelenítésére fordítottuk. Köszönjük az EME tagságának és szimpatizánsainak a felajánlást, és biztatjuk mind a romániai, mint magyarországi támogatókat, hogy az elkövetkezendőkben is ajánlják fel személyi jövedelemadójuk 3,5%-át, illetve 1%-át Egyesületünk céljainak megvalósítására (a magyarországi támogatók a Gróf Mikó Imre Alapítványnak tehetik meg a felajánlást).

Az MTA Domus szülőföldi ösztöndíjprogramja, illetve a Domus magyarországi ösztöndíj pályázat, valamint az intézményi, ún. műhelytámogatás ebben az évben is nagy segítséget nyújtott kutatásainkhoz. Ugyanakkor köszönjük a Gróf Mikó Imre Alapítvány folyamatos pénzügyi és szakmai támogatását is.

A támogatásokért ezúton fejezzük ki köszönetünket!

Tulajdonjogunk, egykori ingatlanaink

Intézményünk évek óta pert folytat Kolozsvár főterén levő ingatlanunk, a **Wass Otilia-ház** visszaszerzése érdekében. Mivel a pert jogerősen és visszavonhatatlanul elvesztettük a hazai bíróságok előtt, panasszal fordultunk a Strasbourg-ban székelő Emberi Jogok Európai Bíróságához. Panaszunk sikeresen átjutott az elsődleges szűrőn, a 30.295/2019 sz. alatt iktatták, és várjuk, hogy a Bíróság napirendre tűzze tárgyalását.

Másrészt, mint ismeretes, a sikertelen adminisztratív eljárás nyomán újabb pert indítottunk az el nem adott ingatlanrészeket illetően. A Kolozsvári Ítéletábrla 2018. január 11-én helyt adott keresetünknek (első fokon), és elrendelte ezen lakások természetbeni visszaadását (1., 6., 8., 9., 11. és 13. számú lakások), illetve a Majális utca 1–3. szám alatti néhai ingatlanunkért a kárpót-lást. Ezt a határozatot a Restitúciós Bizottság megfellebbezte, melynek tárgyalására a Legfelső Semmítő- és Ítélszéken 2020. május 13-án kerül sor.

A **Jordáky-ház** megosztásának érdekében (melyben Egyesületünk egynegyed részben társtulajdonos) 2011-ben indítottunk birtokmegosztási eljárást nem peres úton, azonban nem sikerült érdemi megoldást kieszközölni a Városi Tanácstól. Ennek megoldásához is peres eljárás szükséges, a város tulajdonrészének megvásárlása és az ingatlanrészek telekkönyvének rendezése érdekében, mely lépésünket a választmány is támogatta. Ebben az ügyben 2019-ben nem történt előrelépés.

A **Müller-ház** ügyében sem történt komolyabb előrelépés. Az ingatlan közös tulajdoni viszonya, illetve a társtulajdonossal való nehéz kommunikáció miatt, mely hátráltatja a felújítási tervek előmenetelét.

A **Lakatos utcai ingatlanunk** jogi és telekkönyvi helyzete rendezve, általános felújításra szorul, melyet a 2020-as évben tervezzük elvégeztetni.

Zárszó

Összegezve, ez a jelentés tartalmazza egyéves tevékenységünk minden részletét, valamenynyi tervezett programot a pályázatától a megvalósításig, a közreműködők (együtműködések) jelentőségét, a tudományos munkatársak tevékenységét, érdemét, munkánk hasznosulását az erdélyi magyar közösség életében, a támogatók fontosságát, a tudományszervezők szerepét, egyben tükrözve mindezek lényegét, hatékonyságát, eredményességét, szükségességét.

Intézményünk mindig arra törekszik, hogy a különböző generációkat megszólítsa, és képes is erre, hiszen a különféle tudományterületek tapasztalt művelőinek irányításával a fiatalok is szép számban kapcsolódnak be a tudományos élet vérkeringésébe, s járulnak hozzá munkájukkal Egyesületünk tevékenységéhez. Ezek a tevékenységek csak akkor lehetnek eredményesek, ha gondoskodunk azokról a lehetőségekről, gyakorlati feltételekről, amelyek a jövő kutatóinak, oktatóinak kibontakozását segítik elő. Ennek megvalósulásához járult hozzá az EME a 2019-es évben is.

Poszítívumként emelhetjük ki, hogy az **EME Regionális tudásközpont** tervezetét a múlt évben is támogatta (kormányrendelettel) a Miniszterelnökség: a kutatási tevékenységek kiterjesztéséhez, a meglévők erősítéséhez, az EME intézményrészlegeinek hatékony működtetéséhez való hozzájárulásával.

Tehát eredményes, sikeres évet zártunk, sikerült intézményünk egységeit hatékonyan fenntartani, működtetni, s mind ez által stratégiai céljainknak megfelelően az erdélyi tudóstársadalmat szolgálni, összefogni, tudományművelésre serkenteni. Az EME sajátos struktúrája továbbra is vonzó közeg a tudományművelőknek, kiemelkedő munkássága és a tudomány terjesztésében betöltött szerepe miatt. Büszkéek vagyunk kutatóinkra, eredményes teljesítményükre, hatékonyságukat csakis a kialakított stabil közeg tudja megtartani.

Továbbra is felelősek vagyunk a munkatársaink jövőjéért, kutatásaink minőségéért, működésünk átláthatóságáért, ugyanakkor a korszerű szervezet kialakításáért is. A sikeres programjaink megvalósításához többen (önkéntes többletmunkával) járultak hozzá, az adminisztratív személyzet csakúgy, mint a könyvtárosok, kutatók, a szakosztályok és fiókegyesületek vezetői, ezúton köszönöm mindannyiuk segítségét, áldozatos munkájukat.

A felsorolt eredmények az önzetlen támogatók és az elkötelezett munkatársak nélkül nem valósulhattak volna meg, ezért köszönetet mondok mindazoknak, akik bármilyen formában támogatták az EME működését, tevékenységét.

Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását.

Kolozsvárt, 2020. február 22-én,

Bitay Enikő sk. főtitkár

Contents

Péter Bálint: The Sacred, Saints and Sanctity in “Religious” Folk Tales	1
Vilmos Tánczos: The New Cultural Economy of the Csíksomlyó (Șumuleu Ciuc) Pentecost Pilgrimage Feast.....	14
Mária Irén André: From the Baobab to the Fern. Primary Schoolchildren’s Knowledge about Plants in Gyimesközéplak (Lunca de Jos).....	25
Péter Halász: Moldavian Hungarian’s “Love Foretelling” and Its Distortions.....	56
Noémi Kicsi: Short History of Unitarian Cantor Training Courses from Transylvania after 1948 (1950–1976).....	70
István Máté: Like Their Predecessors or Unlike Them. The Life and Work Strategies of the Reformed Pastors of Kalotaszeg	84
Eszter László – Melinda Székely: The Traditional Costume of Szék in the Past and Present – “The costume is an asset with a burden”	96

Workshop

György Ruzsa: An Icon Based on Greek Tradition, with Russian and Ukrainian Influence, of Serbian-Transylvanian Provenance: the Silver Icon of Theotokos Kasperovskaya	117
László Letenyei: <i>Bashi</i> , a Recently Identified Ethnic Group on Both Sides of the Philippine Sea. A Late Review on <i>The Song of the Ancestors</i> (1991) of Dezső Benedek.	122
Vilmos Voigt: The Poetry of Károly Bari and Folklore	129

Reviews

Zoltán Gergely: New Findings of Folk Music Research in Transylvania.....	140
Katalin Olosz: A Critical Edition of the Folk Tales of the Arany Family	142
Erika Tekei: Studies on the Need of New Folk Tale Research	145
Éva Luka: Possible Directions of Folk Tale Research.....	147
András A. Gergely: A Religious Historical Perspective Over Extended Families.....	149
Zoltán Gergely: Weddings at Ördögösfüzes – Past and Present.....	154
Vilmos Tánczos: Songs of Mary in Hungarian Folklore: Text Publication and Analysis	156
András A. Gergely: „...I’m on the right track if I go to the deeply religious Palóc people...” Religious Ethnography, Archaic Prayers, Apocryphal folk prayer collections	159
Eszter Györfy: Incantations, Prayers, and the World behind the Texts: Religion, Mentality and Society at the Border of Transylvania and Moldavia.....	164
István Máté: Prayers in Society, Society in Prayers	168
Julianna Lingvay: More than Painted Ceilings: Painted Woodworks in Unitarian Churches and Their Research History	171
István Máté: A Sociological Perspective on Religion in Csík Region.....	174
Brigitta Ágoston-Szűcs: The History of the Unitarian Congregation of Újszékely	177
Dóra Czégényi: A Contemporary Example of Popular Use of Writing.....	179

Zsolt Nagy: Research of Cemeteries, an Issue Fully Known? – Ethnographic Additions in a Botanical Work	181
Zsolt Nagy: A Documentary Report on the Changes of Healing Practices in the Villages of Kis-Homoród Valley – or How Did Maria Treben Become Trabant Mária?.....	183
Ákos Nagy: On Migration, from a Finnish, Hungarian and Estonian Perspective.....	188
Zsolt Nagy: Take It if You Can!	192
Gábor Máté: Ecological Villages in Hungary	196
Viktor Dávid Kőrösi: Replications of Transylvanian Social Challenges in Upper Háromszék Region	197
Brigitta Agoston-Szűcs: Heritage Exploration in Torockó and Aranyosszék.....	200
Beáta Molnár: Museum Challenges on Several Levels	203
Károly Vekov: The Ethno-Genesis of an Idea of State	204

Köszöntés

Valentin Trifescu: Lajos Balazs, the Ladder-Man.....	213
--	-----

Society Communications

Enikő Bitay: Secretary-general's Report for the 2019. Year.....	218
---	-----

Cuprins

Péter Bálint: Sfântul, sfinții și reprezentarea sanctității în poveștile „religioase”	1
Vilmos Tánzos: O nouă economie culturală a pelerinajului de Rusalii de la Csíksomlyó (Șumuleu Ciuc).....	14
Mária Irén André: De la baobab la feriga de c�mp. Cunoștințele etnobotanice ale elevilor din comuna Lunca de Jos (Gyimesközéplak).....	25
P�ter Halász: „Preziceri” de dragoste și distorsiunile lor printre ceangăii din Moldova.....	56
Noémi Kicsi: Istoria scurtă a cursurilor de pregătire a cantorilor unitarieni din Transilvania după 1948 (1950-1976)	70
István Máté: Precum strămoșii sau cu totul altfel. Strategia de viață și de muncă a preoților reformați din Zona C�lata	84
Eszter László – Melinda Székely: Vechimea si noutățile costumului popular din Sic – „Costumul popular este o valoare chiar și cu greutățile întreținerii lui”	96

Atelier

Gy�rgy Ruzsa: O icoană bazată pe tradiție greacă, cu influențe ruseși și ucrainiene, de origine s�rbo-transilvăneană: Icoana de argint Theotokos Casperovskaia.....	117
László Letenyei: <i>Bashi</i> , un grup etnic descoperit recent în Filipine. Recenzie �nt�rziat� despre volumul <i>The Song of the Ancestors</i> (1991) de Dezs� Benedek	122
Vilmos Voigt: Poezia lui Károly Bari și folclorul	129

Recenzii

Zoltán Gergely: Rezultate noi în cercetarea muzicii populare din Transilvania.....	140
Katalin Olosz: Ediția critică a poveștilor familiei Arany.....	142
Erika Tekei: Studii despre necesitatea cercetării poveștilor.....	145
�va Luka: Căi posibile în cercetarea poveștilor	147
András A. Gergely: O perspectivă a istoriei religiilor asupra familiilor extinse.....	149
Zoltán Gergely: Nunți la Fizeșu Gherlii în trecut și în prezent.....	154
Vilmos Tánczos: C�ntece către Fecioara Maria în folclorul maghiar: publicații și analize de texte	156
András A. Gergely: „... sunt pe drumul cel bun dacă mă duc la paloții cei cu credința profundă...” Etnografie religioasă, rugăciuni arhaice, colecții de rugăciuni apocrife.....	159
Eszter Gy�rfy: Incantații, rugăciuni și lumea din spatele textelor: religie, mentalitate și societate la limita dintre Transilvania și Moldova.....	164
István Máté: Rugăciuni în societate, societatea �n rugăciuni.....	168
Julianna Lingvay: Mai mult dec�t lista casetelor: lucrările de t�mplarie pictate în bisericile unitariene și istoria cercetării lor	171
István Máté: Religiozitatea din regiunea Ciuc în perspectivă sociologică	174
Brigitta Ágoston-Sz�ucs: Istoria congregației unitariene din Secuieni	177
D�ra Czégényi: Un exemplu contemporan al utilizării scrisului în mediu popular	179

Zsolt Nagy: Cercetarea cimitirilor, ultra-cunoscută? – Completări etnografice într-o lucrare de botanică	181
Zsolt Nagy: Raport cu valoare documentară asupra schimbărilor în practicile de vindecare în satele din valea Homorodului Mic – sau cum a ajuns Maria Treben să fie Trabant Mária?.....	183
Ákos Nagy: Despre migrație, din perspectivă finlandeză, maghiară și estoniană.	188
Zsolt Nagy: Să-l ia cine poate!.....	192
Gábor Máté: Sate ecologice în Ungaria.....	196
Viktor Dávid Kőrösi: Reproduceri ale provocărilor sociale ardelenice în nordul regiunii Trei Scaune	197
Brigitta Ágoston-Szűcs: Explorarea valorilor în Rimetea și regiunea Arieșului	200
Beáta Molnár: Provocarea muzeelor pe mai multe nivele	203
Károly Vekov: Etnogeneza unei concepții statale.....	204

Omagiu

Valentin Trifescu: Lajos Balazs, om pârliaz.....	213
--	-----

Comunicări ale Societății

Bitay Enikő: Raportul secretarului general privind activitatea Societății pe anul 2019	218
--	-----

Tartalom

Bálint Péter: A szent, szentek, szentség megjelenése a „vallásos” mesében	1
Tánczos Vilmos: A csíksomlyói pünkösdi búcsú új kulturális ökonómiája.....	14
André Mária Irén: A majomkenyérfától az ördögbordáig. A gyimesközéploki általános iskolások jelenkori növényismerete	25
Halász Péter: Szerelmi „kilelés” és „késztetés” a moldvai magyarok hagyományos világában	56
Kicsi Noémi: Az 1948 utáni erdélyi unitárius énekvezérképző tanfolyamok rövid története (1950–1976).....	70
Máté István: Az elődök nyomában vagy egészen másként. A Kalotaszegen szolgáló református lelkipásztorok eltérő élet- és munkastratégiái	84
László Eszter – Székely Melinda: „A viselet érték a teherrel együtt.” Széki viseletek régen és ma.....	96

Műhely

Ruzsa György: Egy szerb és erdélyi származású, görög hagyományú, orosz–ukrán, ezüst Kaszperovszkaja Istenszülő-ikon	117
Letenyei László: <i>Bashi</i> , egy újonnan felfedezett nép a Fülöp-szigeteki tenger két partján. Kutatástörténeti értékelés Benedek Dezső <i>Az ősök éneke</i> című könyvéről.....	122
Voigt Vilmos: Bari Károly versei és a folklór	129

Szemle

Gergely Zoltán: Újabb adatok az erdélyi népzene kutatásról	140
Olosz Katalin: Az Arany család meséi – kritikai kiadásban	142
Tekei Erika: Tanulmányok a mesekutatás megújításának szükségességéről	145
Luka Éva: A mesekutatás lehetséges útjai: a mese megértése és újraélése.....	147
A. Gergely András: Vallástörténeti pillantás, nagytársági nagycsalád.....	149
Gergely Zoltán: Ördöngösfüzesi lakodalmak régen és most	154
Tánczos Vilmos: Mária-énekek a magyar folklórban: szövegkiadás és -elemzés	156
A. Gergely András: „...jó nyomon járok, ha elmegyek a mélyhitű palócokhoz...” Vallási néprajz, archaikus imádságok, apokrif népi imádságok gyűjtései	159
Gyórfy Eszter: Ráolvasók, imák és a szövegek mögött rejlő világ: vallás, mentalitás, társadalom Erdély és Moldva határán	164
Máté István: Imák a társadalomban, társadalom az imákban	168
Lingvay Julianna: Több mint kazetták lajstroma: az unitárius templomok festett asztalosmunkái és kutatásuk története	171
Máté István: Csík vallásossága szociológiai nézetben.....	174
Ágoston-Szűcs Brigitta: Az újszékelyi unitárius egyházközség története.....	177
Czégényi Dóra: A populáris íráshasználat egy jelenkori példája.....	179

Nagy Zsolt: Temető kutatás, a „lerágott csont”? – néprajzi adalékok egy botanikai műben	181
Nagy Zsolt Dokumentumértékű híradás a Kis-Homoród menti falvak népgyógyászatának (át)alakulásáról, avagy hogyan lett Maria Trebenből Trabant Mária?	183
Nagy Ákos: Migrációról finn, magyar és észti szemszögből	188
Nagy Zsolt: Aki tudja, vigye!	192
Máté Gábor: Ökofalvak Magyarországon	196
Kőrösi Viktor Dávid: Cseppben a tenger – erdélyi társadalmi kihívások leképeződése Felső-Háromszéken	197
Ágoston-Szűcs Brigitta: Értékfeltárás Torockón és Aranyosszéken	200
Molnár Beáta: Múzeumi provokációk többszólamban	203
Vekov Károly: Egy állameszme etnogenézise	204

Köszöntés

Valentin Trifescu: Balázs Lajos, a hágcsoember	213
--	-----

Egyesületi közlemények

Bitay Enikő: Főtitkári jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2019. évi munkájáról	218
--	-----

